

מערכת 'קו עיתונות' מאחלת לקוראיה ולכל בית ישראל פסח כשר ושמח

השבוע

בבית שמש

מבית 'קו עיתונות' רשת השבועונים המקומית המובילה והגדולה בציבור החרדי

בני ברק
ירושלים
פתח תקוה
אלעד
בית שמש
חולון - בת ים
רחובות
חדרה - נתניה
צפון
דרום
שרון

זמני כניסת ויציאת החג
חג המצות

י-ם	18:25	19:38
ב"ב	18:43	19:40
פ"ת	18:22	19:40

להזקק תורה:
4261#
073-275-7000

בס"ד • העיתון המרכזי של בית שמש מבית רשת 'קו עיתונות' • יום שני י"ב ניסן תשפ"ג 3/4/23 • גיליון מס' 675 **קו עיתונות**

בחשוכה לבג"צ בעניין ניגוד העניינים מודה ראש הממשלה נתניהו:

נתניהו יריב לוי | צילום:נועם מושקוביץ, דוברות הכנסת

"הרפורמה משפיעה על הביטחון והכלכלה"

עוד טען נתניהו באמצעות עורכי דינו: "פסק הדין לא אסר על ראש הממשלה לדון בוועדה לבחירת שופטים וראש הממשלה עצמו הודיע והוא חוזר ומודיע שוב מכורשות שהוא מסכים לכך שלא יהיה שופט חדש שיבחר על ידי הוועדה לבחירת שופטים שיהיה מעורב בעניינו" | עמ' 8

בין רפורמה למהפכה: פרופ' טליה אינהורן והמומחה למשפט חוקתי פרופ' יניב רוזנאי בראיונות לחג | עמ' 10

ואפילו פלנו חכמים

הרב שמעון רגובי, יו"ר ארגון 'מזור', מספר על האחריות הכבדה הרובצת על כתפי היועצים הרפואיים | עמ' 24

כל המרבה לספר

הסופר החרדי המצליח יאיר וינשטוק המוכר גם בשמו הספרותי מ. ארבל, מתכנה לספר בראיון חג את הסיפור שלו | עמ' 20

נאמר לפניו שירה חדשה

מסע מרתק בעקבות מאות הלחנים האבודים שהלחין נ"ק האדמו"ר מקאליב צוק"ל ברגעי שמחה והתעלות | עמ' 16

יריד הספרים הגדול בעולם

הנחה עד 60%
תשלומים עד 12

כ"ב-ל' בניסן
13-21.4

היריד שהפך למוסד

פארק ג'ננה

הפארק האתגרי הכי ג'ננה בעולם

מבצע לחול המועד פסח

כרטיס כניסה ופעילויות
85 ₪ במקום 109 ₪

5 כרטיסי כניסה ופעילויות בפארק
ועוד 2 כרטיסי מבקרים
במחיר מיוחד של 345 ₪

הפארק ממוקם בהרי ירושלים, 10 דקות ממרכז ירושלים וכ 30 דקות ממרכז הארץ. חניות רבות ללא תשלום צמוד לפארק ותחבורה ציבורית עד מחלף חמד והליכה רגלית של כ 7 דקות. הפארק מתפרס על שטח ענק ובו מתחמים ציבוריים מוצלים עם שולחנות קק"ל וספסלים.

בפארק תמצאו מגוון אפשרויות ופעילויות כגון:

אתגרי חבלים, קירות טיפוס, גלישה באומגה, קפיצת באנג'י,
קליעה למטרה עם רובים וכדורי צבע וקליעה למטרות עם חץ וקשת ועוד.

מובטחת לכם הנאה, סיפוק, ספורט ושעשוע

חשוב לקרוא את כללי הבטיחות, הלבוש וההתנהגות
במתחמי הפעילות בעמוד הבית של הפארק לפני ההגעה.
מידע על שעות הפעילות בעמוד הבית ובפייסבוק.
הפארק סגור בשבתות ובחגים

לפרטים:

073-3949100

שלוחת שיווק

אתגרי חבלים, קירות טיפוס, גלישה אחת באומגה, קפיצת באנג'י אחת,
ירי למטרות עם 10 כדורי צבע וירי של חיצים למטרות עם חץ וקשת.

חדש! נשר לפסח למהדרין - קטניות

71 אורן לונדון BSD

במוצרים הכשרים לפסח
למהדרין - קטניות, מופיעה חותמת
כשרות בית יוסף על האריזה ומסומן
בצמוד לתאריך הכיתוב:
"כשר לפסח למהדרין - קטניות"

AL'tERNATIVE

למהדרין בפסח יש תנובה

פרווה

בית שמש מתחדשת: עוד כ-300 יחידות דיור לצעירים

הונחה אבן פינה לפרויקט "נופי השמש האקליפטוס" בעיר בית שמש • יכלול כ-170 צמודי קרקע ועוד כמאה יחידות דיור בשלושה בניינים

בהנחת אבן הפינה לפרויקט 'נופי השמש האקליפטוס'

מאת: אלי כהן

אני רואה חשיבות גדולה לכך שכולם רואים בבית שמש כבית. כיום בבית שמש נבנים מספר גדול של פרויקטים אשר יענו לביקוש ההולך וגובר לדירות בעיר בית שמש. צעירים, ותיקים, עולים חדשים, דתיים וחילונים כאחד יכולים למצוא את בית שמש כבית ולא רק כסיסמא". יוסי הרשטיק, נציג היזמים של החברות עץ השקד וא. חבר: "הפרויקט מהווה המשך ישיר לשכונה הקיימת החלטנו ללכת על פרויקט של צמודי קרקע על מנת לשמור על הנוף הפסטורלי באזור יפה זה. פרויקט מסוג זה מקרין על כל סביבתו הדר ויוקרה אני שמחים על כך. ללא כל ספק פרויקט זה הוא חוד החנית של העיר בית שמש. אני רוצה להודות באופן אישי לראש העיר ולשכתה ליו"ר ועדת התיכון, למהנדסת ולאדריכל העיר אשר סייעו לי רבות בקידום הפרויקט".

טקס הנחת אבן פינה התקיים בשבוע שעבר היום בבית שמש הוותיקה לפרויקט "נופי השמש האקליפטוס". הפרויקט שמבוצע על ידי שיתוף פעולה של חברת עץ השקד וא. חבר, יכלול כ-170 צמודי קרקע ועוד כמאה יחידות דיור בשלושה בניינים. הפרויקט יספק מענה דיור לאוכלוסייה הצעירה ומשפרי הדיור בעיר בבית שמש. האירוע התקיים במעמד ראש העיר ד"ר עליזה בלוך, חבר מועצת העיר, ישראל מנדלסון ואלישיב גוטמן. מהנדסת העיר, ענבר וייס יועץ המשפטי של עיריית בית שמש, מיקי גסטורט, נציגי החברות עץ השקד וא. חבר יוסי הרשטיק, אבי חבר, אבי מנדלר נציגי תושבים ומכבדים נוספים. ראש העיר ד"ר עליזה בלוך: "זהו יום חג. העיר בית שמש נמצאת בתנופה אדירה,

עיריית בית שמש קיימה בכל רחבי העיר אירועים לקראת חג הפסח

אגף קהילה בעיריית בית שמש הפיק עשרות אירועים קהילתיים בכל רחבי העיר לקראת חג הפסח, בהם נטלו חלק אלפים מתושבי העיר

חלק בפעילות: "חייבת להודות בשמי ובשם הילדים המקסימים שלי ובשם כל האימהות שהשתתפו היום בסדנא. היה נהדר ממש הסדר והארגון המטורפים האלה, המפעילה הנעימה, המוזיקה, האווירה הטובה המפרגנת והמכילה באמת כל הכבוד מעריכה מאד".

ראש העיר, ד"ר עליזה בלוך הגיעה לראות מקרוב את הקהילות השונות מבלות לקראת החג ובירכה את הנוכחים. המשתתפים הרבים שהגיעו שיבחו את הפעילות והודעות הפירגון לא הפסיקו לזרום. כך לדוגמא כתבה תושבת שלקחה

התפרסה לאורך כל השבוע, כאשר בכל יום התקיימו כמה פעילויות במקביל בכמה שכונות וקהילות שונות. כך שכל קהילה ושכונה בעיר יכלה לקחת חלק בחגיגה. הפעילות הייתה מושקעת וכללה סדנת יצירה ומופע קרקס לכל המשפחה.

מאת: אלי כהן

לאחר פעילויות מוצלחות מאוד בט"ו בשבט ובפורים, אגף קהילה בעיריית בית שמש הפיק עשרות אירועים קהילתיים בכל רחבי העיר לקראת חג הפסח. הפעילות בקהילות השונות ברחבי העיר

"מותר לנו כחברה לחלוק. האחריות שלנו היא שמירה על גבולות הגזרה"

לאור המצב החברתי סביב סוגיית הרפורמה המשפטית, שיגרה ראש העיר ד"ר עליזה בלוך אגרת מיוחדת לתושבי העיר בית שמש: "זכות המחאה היא זכות יסוד. בתוך מימוש הזכות הזאת כל אחד מאתנו צריך לחשוב האם הוא בעמדה בה הוא שופך דלי מים על הסערה שברחובות או שמא הוא שופך כוס של שמן"

ישראל ויום העצמאות. עוד נציין את יום הניצחון של בעלות הברית על גרמניה הנאצית, חגיגות ל"ג בעומר מגוונות, יום הזיכרון לנספי סודן ויום ירושלים. אנחנו, תושבות ותושבי העיר, מוצאים עצמנו כמובן רק בחלק מתמונות העיר. אבל לעולם לא נבקש להטיל ספק בלגיטימיות של האירועים סביבם מתכנסים קהילות אחרות. והטעם הוא כי השלם גדול מסך כל החלקים. העיר בית שמש היא סך כל תמונותיה. מדינת ישראל היא סך כל קהילה. נתפלל ונקווה כולנו יחדיו "ונתן שלום בארץ ושמחת עולם ליושביה".

היהודית מחלוקת אינה דבר רע. האחריות שלנו היא שמירה על גבולות הגזרה בהם אנחנו מנהלים את המחלוקת. "חשוב שכולנו נזכור ונפנים. אף לא אחד מאתנו עומד ללכת מכאן. השבטיות הישראלית אינה מתכון לכישלון. אני מבקשת לראות בשבטיות הישראלית הזדמנות ואתגר המאפשר לכולנו לייצר חברה עשירה יותר ומגוונת. "תמונות העיר בית שמש מגוונות. נביט בימים שאנו עומדים לפתחם. לאחר חג הפסח נציין כולנו את המימונה. את הימים הלאומיים: יום הזיכרון לחללי השואה והגבורה, יום הזיכרון לחללי מערכות

וימים, התחושות מתחלפות. "מדינת ישראל היא חזקה ועוצמתית. אומת סטארט אפ עם צבא מתוחכם. מערכת השכלה גבוהה מפוארת ועולם תורה אדיר מימדים. תרבות מתחדשת ורשתות רווחה ושירותים חברתיים מחבקים. על כל זה חובה עלינו לשמור ולשמר. "זכות המחאה היא זכות יסוד. בתוך מימוש הזכות הזאת כל אחד מאתנו צריך לחשוב האם הוא בעמדה בה הוא שופך דלי מים על הסערה שברחובות או שמא הוא שופך כוס של שמן. "מותר לנו כחברה לחלוק. במסורת

מאת: אלי כהן

לאור המצב החברתי סביב סוגיית הרפורמה המשפטית, שיגרה ראש העיר ד"ר עליזה בלוך אגרת מיוחדת לתושבי העיר בית שמש. לאור המצב החברתי סביב סוגיית הרפורמה המשפטית, שיגרה ראש העיר ד"ר עליזה בלוך אגרת מיוחדת לתושבי העיר בית שמש. במכתבה כותבת בלוך: "תושבות ותושבים יקרים! מדינת ישראל נמצאת בסערה. יש רבים מאיתנו שחשים אובדן דרך בעוד אחרים נמצאים בפסגה ולעיתים עם רצף האירועים, תוך שעות

משרדים ראשיים: דרך בן גוריון 19 ב"ב ת.ד. 2106 טל: 03-5796643 פקס: 03-5796645 Office@kav-itonut.co.il	לוח מזל וברכה: שרית אסרף מזכירת לוח: רחל הורביץ גרפיקה: מיכל גילוי צלמי מערכת: עוזי ברק, יוסי שחר, פוטו ציון, בועז בן ארי מו"ל: קו עיתונות דתית בע"מ הדפסה: גרפופרינט בע"מ	מו"ל יו"ר דירקטוריון: אריאל קוניק עורך ראשי: ינון פלח כתבים ומשתתפים: אבי גרינצייג, מנדי קליין, אלי כהן, יחיאל חן, חיים רייך, יוסף טולידנו, יונתן בירנבוים צרכנות ומשפחה: הילה פלאח-כהן מחלקת מכירות: חזקי פרקש	קו עיתונות רשת השבועונים המקומית המובילה והגדולה בציבור החרדי בעיות הפצה? טל: 03-5796643, פקס: 03-5796645 לפרסום לוח מזל וברכה 03-6162228 לפניות למערכת: avig@kav-itonut.co.il המערכת אינה אחראית על תוכן המודעות פניות לוועדה הרחנית יש לשלוח לת.ד. 2106
--	--	---	---

טירת 23

גל אורן לונדון

חופש אמיתי זה ליהנות מחול המועד בלי לעמוד שעות במטבח

בארוחה משפחתית, בפיקניק או בביקור חגיגי
חול המועד טעים הרבה יותר עם מגוון המוצרים
הכשרים למהדרין של טירת צבי
שסוגרים לכם את הפינה בקלי קלות

גם בפסח - טירת צבי. טעים להתבשר.

למהדרין יש
תנובה

מוצרי טירת צבי ובשרות:
הרב שלמה רוזנפלד, הרבנות האזורית עמק המעינות.
הרב שלמה מחפוד, בד"ץ יורה דעה או בד"ץ קהילות.

תושבת ב"ב תובעת מיליונים בשל רשלנות רפואית בבית חולים

ר' חרדית תושבת בני ברק הגישה בימים אלה באמצעות עו"ד אלי מאור תביעה בסכום של 2,500,000 ש"ח בגין רשלנות רפואית בחדר לידה, שבעקבותיה היילודה נפטרה

עו"ד אלי מאור (צילום: מיכל קושרוב)

מאת: יחיאל חן

ממה שאירע לה ובאשמתי הישירה. יש לציין כי ע"פ הנטען בכתב התביעה שהוגש בשם ההורים לבית המשפט השלום בהרצליה, מסכת הייסורים של המשפחה החרדית בבית החולים במרכז הארץ לא תמה. לאחר מות ביתם, ולאחר שהשתחררו מבית החולים, הובהר להם שבית החולים לקח ללא הסכמתם המפורשת את גופת ביתם המנוחה, וקבר אותה ככל הנראה בבור נפלים מרוכז, בבית קברות במקום קבורה שאינו ידוע להם, וזאת כאמור ללא קבלת רשותם ו/או הסכמתם המפורשת של ההורים.

בצר להם המשפחה המיוסרת הסמיכה את עורך דין אלי מאור לצרף לתביעתם בגין רשלנות רפואית בגין כאב וסבל ואובדן הנאות החיים, גם תביעה בגין פגיעה באוטונומיה של היולדת על גופה ועל גופת ביתה, וכן בגין פגיעה בכבוד המת וכבוד האדם, והיכולת של המשפחה האבלה, להביאה לקבורה ולהתאבל כהלכה.

לפנייתנו אליו השיב עורך דין אלי מאור, המומחה לתביעות רשלנות רפואית בלידה שמדובר במקרה מצער וכואב ביותר בגין מוות מיותר של יילודה, שהגיעה בריאה ושלמה לבית חולים ומצאה בשל רשלנות רפואית חמורה את מותה בו. עו"ד מאור אישר לנו שההורים של היילודה אכן במצב רגשי לא קל ומורכב, ויחד עם זאת עומדים על זכויותיהם המשפטיות והממוניות עד תום מול בית החולים כדת וכדין, לקבלת פיצויים בגין המוות המיותר של ביתם והתנהלותם הקלוקלת בקבורתה ללא אישור, במקום לא ידוע.

עוד ציין בפנינו עורך דין אלי מאור שישנה חשיבות רבה להבאת פרטי המקרה הנ"ל לידיעת הציבור דווקא בשלב זה, מאחר ובית החולים הנתבע, עומד על כך בכל תביעות הרשלנות רפואית, בסוף כל תביעה רשלנות רפואית בבית המשפט, כתנאי שההורים הניזוקים יקבלו פיצויים במסגרת הסדר פשרה מהיר, שההורים יתחייבו בכתב ובחתימתם שפרטי המקרה ופרטי הפיצויים הכספיים שהם יקבלו, לא יפורסמו בפומבי או בכלי התקשורת, ואף לא ימסרו לאף אחד מלבד ההורים ומלבד עורך דינם, וזאת כמובן בין היתר על מנת למנוע ריבוי והישנות של תביעות בגין רשלנות רפואית בחדר לידה נגד בית החולים.

ר' חרדית תושבת בני ברק, יחד עם בעלה שמחו ביותר באשר התבשרו כי הם עתידים להיות הורים לתינוקת בריאה. לאחר 9 חודשים, בשמחה רבה הגיעו ר' ובעלה לבית חולים במרכז הארץ על מנת להתקבל לחדר לידה. ר' נבדקה במסגרת מרפאת אחיות בקבלה לבית חולים גדול ומוכר ליולדות במרכז הארץ, ונמצא שם שנוכח מצבה הרפואי יש להעבירה להשגחה במחלקה יולדות תוך מעקב על התפתחות הלידה והשגחה על היולדת. במהלך אשפוזה של ר' במחלקה להריון בסיכון גבוה, היא לא חוברה באופן רציף למוניטור לבדיקת דופק העובר, ולא בוצע אחריה מעקב רפואי כנדרש. ר' קמה ממיטתה מספר פעמים מיוזמתה לעמדת אחיות מילדות, ומסרה להם שהיא מרגישה לחצים והתקדמות לידה, אולם היא נבדקה ע"י מיילדת רק לאחר זמן ממושך ולאחר הפעם השנייה שפנתה למרפאת אחיות.

בבדיקתה ע"י מיילדת בבית"ח, לאחר שפנתה מיוזמתה בפעם השנייה למרפאת אחיות, הובהר כי אין דופק ליילודה וכי יש לבצע ניתוח להוצאת הילדה המתה מבטנה.

ר' ובעלה פנו לעורך דין אלי מאור מבני ברק, המומחה בתביעות רשלנות רפואית בלידה, ועו"ד אלי מאור הגיש עבורם בימים אלה לבית המשפט השלום בהרצליה, תביעה לסעד של פיצויים בסכום של 2,500,000 ש"ח בגין רשלנות רפואית בלידה נגד בית החולים במרכז הארץ, כשלכתב התביעה צורפה כראיה חשובה חוות דעת רפואית מנומקת של מומחה בכיר במיילדות וגניקולוגיה, שציין במסקנותיו שהתנהלות צוות בית החולים הייתה רשלנית ביותר, וגרמה למותה המיותר של היילודה, שהייתה בריאה ושלמה.

יצוין כי בכתב התביעה מפורטת פגישה שנעשתה ביוזמת מנהל מחלקת יולדות בבית החולים עם היולדת, המתנייפת בבכי במחלקה, לאחר שהבינה שהיילודה שלה נפטרה, וכשהיולדת החרדית מבקשת ברוב רחמיה ממנהל מחלקת היולדות, שלא להעניש את צוות המיילדות, שבכו אף הן על אובדן ביתה שקרה באשמתי, וכך היולדת ברוב אצילותה מבקשת ממנהל המחלקה בתחינה, שלא לפגוע בפרנסתן של המיילדות, שהביעו חרטה וצער רב

אנחנו מתרחבים
דרושים/ות
מנהל/ת סטודיו
גרפיקאי/ת

דרישות: שליטה בתוכנות אדובי Ps Ai Id הכרה עם עולם הדפוס • נסיון של שנתיים רקע בעיצוב עיתונים ומודעות מסחריות משרה מלאה • זמינות מיידית

קו עיתונות

קורות חיים ותיק עבודות:
shlomi@kav-itonut.co.il

משדרגים את מערך
ההפצה לפניות
בנושאי הפצה
053-3955220

קו עיתונות | כל ישראל | מלחמה

חכם, נרשם ומטייל בחינם

בנק הפועלים מזמין אתכם לטייל במאות אתרים, מוזיאונים וסיורים שפתוחים בשבילכם **בחינם ובהרשמה מראש** בימי חוה"מ פסח ט"ז עד כ' ניסן (לא כולל שבת י"ז ניסן)

• חוות הדקלים • סדנאות ניפוח זכוכית של רון ארט יודאיקה • סיור בצמחי תבלינים בחמדת שדות • מוזיאון יד מרדכי • אתר ראשונים בקיבוץ רוחמה	• אזור ירושלים והסביבה • שביל האבנים הכחולות • האמה החשמונאית בטיילת ארמון הנציב	• אזור הצפון • מוזיאון לוחמי הגטאות • מוזיאון הרמן שטרוק חיפה
• אזור השפלה והדרום • מרכז מורשת יהדות תימן • כפר ביתא ישראל • מוזיאון ג'ו אלון בנגב • הגדת חבל ימית • יש חווה כזאת - כפר סילבר • המאהל של מיכה	• אזור השרון והסביבה • החוויה המתגלגלת - בית הגלגלים הרצליה • פלנתניה, מרכז מידע חלל ותרבות	• אזור ת"א והמרכז • המוזיאון הישראלי במרכז יצחק רבין • מוזיאון בית הפלמ"ח

**לפרטים והרשמה היכנסו
לאתר בנק הפועלים המותאם**

ההרשמה נפתחת בי"א ניסן 2.4. ימי חוה"מ פסח ט"ז ניסן עד כ' ניסן 7-11.4, לא כולל שבת י"ז ניסן 8.4. בהתאם לשעות הפעילות בכל אתר. הפעילויות הפתוחות לציבור הינן באחריות המוסדות ו/או האתרים המקיימים את הפעילות ובכפוף לכל דין, לרבות הוראות משרד הבריאות התרבות והספורט, ביחס לכל אתר. הכניסה לאתר מותנית בהצגת כרטיס שהוזמן מראש באתר ההרשמה עם תאריך ושעת ביקור עדכניים.

"הרפורמה מעשפיעה על הביטחון והכלכלה"

עוד טען נתניהו באמצעות עורכי דינו: "פסק הדין לא אסר על ראש הממשלה לדון בוועדה לבחירת שופטים וראש הממשלה עצמו הודיע והוא חוזר ומודיע שוב מפורשות שהוא מסכים לכך שלא יהיה שופט חדש שיבחר על ידי הוועדה לבחירת שופטים שיהיה מעורב בעניינו. כל בר דעת מבין שבעת משבר לאומי בעל השלכות פנימיות וחיצוניות, ראש הממשלה, מחויב לפעול"

מאת: חיים רייך

נתניהו וריב לין | צילום: מעם מושקוביץ, דוברות הכנסת

ראש הממשלה בנימין נתניהו הודה ביום ראשון השבוע בתשובתו לבג"צ כי המהפכה המשפטית משפיעה על ביטחון המדינה, ולכן הוא אינו מנוע מלהתערב בה חרף הסכם ניגוד העניינים שבו הוא מצוי. העתירה הוגשה על ידי התנועה לאיכות השלטון, ולפיה נתניהו הפר את הסדר ניגוד העניינים שלו ואת פסיקת בג"ץ שאוסרת עליו לעסוק בנושאים משפטיים. בנאומו, עליו עתרה התנועה לאיכות השלטון, התייחס נתניהו בפעם הראשונה למהפכה המשפטית ואמר כי הוא "נכנס לאירוע". ראש הממשלה אמר כי הוא ידאג לטפל בחקיקה זו באופן אישי, וכי מנע ממנו לעסוק בכך עד עכשיו כי "איימו להוציא אותי כראש ממשלה כנבצרות".

כזכור, לאחר נאומו של נתניהו, אמרה היועצת המשפטית לממשלה גלי בהרב מיארה כי בדברים שנשא, הפר נתניהו את פסיקת בג"ץ בעניינו וכתבה כי "הצהרתך וכל פעולה שתבוצע על ידך בניגוד לאמור היא בלתי חוקית ונגועה בניגוד עניינים". נתניהו הגיב באמצעות עורכי דינו לעתירה וטען כי "אזרחי ישראל בחרו רק לפני חודשים ספורים, ברוב ברור, במפלגות המרכיבות את הקואליציה הנוכחית. כל המפלגות המרכיבות את הקואליציה הנוכחית, הודיעו באופן ברור במערכת הבחירות, שהן מעוניינות שחבר הכנסת בנימין נתניהו יעמוד בראשות הממשלה".

בהמשך הדברים טען נתניהו כי "פסק הדין לא אסר על ראש הממשלה לדון

מודיע שלדעתו הוא עלול להוביל חליה למלחמת אחים; כאשר נשיא ארה"ב ומנהיגי העולם מביעים בנושא עמדה ומשוחחים עליו עם ראש הממשלה; כאשר הנושא משפיע על ביטחון המדינה וכלכלתה; ראש הממשלה חייב מתוקף תפקידו לנהל את הנושא ולהיות מעורב בו ואין לכך שמץ של קשר לענייניו האישיים. זו המשמעות של תפקיד ראש הממשלה, וזו המשמעות של בחירת אזרחי מדינת ישראל".

אלימות ולהבטחת החוק והסדר והתפקוד השוטף של המדינה, ביטחונה ויציבותה הכלכלית של המדינה, ושמירה על יחסי החוץ של המדינה".

בכך למעשה הודה נתניהו בפעם הראשונה כי הרפורמה המשפטית משפיעה על "ביטחון המדינה וכלכלתה".

בנוסף טען נתניהו באמצעות עורכי דינו: "עם כל הכבוד לכל הסדר ניגוד עניינים, כאשר יש נושא שנשיא המדינה

בוועדה לבחירת שופטים וראש הממשלה עצמו הודיע והוא חוזר ומודיע שוב מפורשות שהוא מסכים לכך שלא יהיה שופט חדש שיבחר על ידי הוועדה לבחירת שופטים שיהיה מעורב בעניינו. כל אדם בר דעת מבין שבעת של משבר לאומי בעל השלכות פנימיות וחיצוניות למדינת ישראל, ראש הממשלה, מחויב לפעול לטובת העם כדי לנסות להביא להסכמה לאומית רחבה ככל האפשר, למניעת

"יש להקים בדחיפות בית חולים אחד לפחות במרכז העיר ירושלים, זה עניין של פיקוח נפש"

יו"ר ארגון 'ורפא ירפא' הרב חיים מילר שוחח בעניין עם יו"ר ועדת הכספים ח"כ משה גפני ועם יו"ר ועדת הבריאות של הכנסת ח"כ אריאל בוסו שהתחייבו לפעול בעניין ולקדם את היעד החשוב להצלת חיי אדם

מאת: חיים רייך

על רקע ההפגנות הסוערות שהתקיימו בירושלים בימים האחרונים, והעומסים בכבישי העיר כחלק מההשלכות של העבודות הנרחבות בתשתיות שבמרכז העיר, קורא יו"ר ארגון החסד הרפואי 'ורפא ירפא', הרב חיים מילר, לכל הגורמים הרלוונטיים, לשלב ידיים ולאחד כוחות, כדי להקים בהקדם בית חולים נוסף בירושלים, שימוקם במרכז העיר.

הרב מילר מציין כי מאז סגירת בית החולים 'ביקור חולים', נותר מרכז העיר כשהוא ללא מענה רפואי משמעותי, והדבר

בהקשר זה שוחח הרב מילר עם יו"ר ועדת הכספים ח"כ הרב משה גפני שהבטיח לקחת את הנושא לתשומת לבו, ולהשתדל לפעול בעניין, כדי שיוקצו התקציבים הנדרשים לטובת בנייתו של בית חולים נוסף במרכז העיר.

כמו כן שוחח הרב מילר עם יו"ר ועדת הבריאות וסגן יו"ר הכנסת ח"כ הרב אריאל בוסו, שהקשיב לדבריו בקשב רב, והבטיח לפעול מצדו ולנסות לקדם את העניין מכיוון העלאת והדגשת הצורך הרפואי הדחוף שבהקמת בית חולים נוסף בירושלים.

עדיין סבור כך, אבל לכל הפחות שייבנו עוד בית חולים אחד!".

לדבריו "ישנה חשיבות רבה גם לפיזור נכון של בתי חולים בין ריכוזי אוכלוסייה, והזמן שנדרש כדי להגיע לבית החולים במקרי חירום, צריך להיחשב גם הוא כמדד בעל חשיבות רבה בכל הקשור לקביעת מיקומם של בתי החולים. עוד לפני עבודות התשתית וההפגנות, מרוב חלקי ירושלים היה צורך בנסיעה של כחצי שעה ויותר כדי להגיע לבית חולים, וזה מצב שאסור לאפשר את הנצחתו. הדרישה החד משמעית היא שהגורמים הרלוונטיים במשרד הבריאות הם שיטפלו בנושא".

עולה בחיי אדם. כמו כן, בעקבות שריפה גדולה שהתחוללה בסמוך לפני חודשים אחדים, נסגר בית היולדות למשך תקופה לא מוגדרת, והיולדות ממרכז העיר צריכות לנסוע במשך חצי שעה ויותר בדרכן לבית החולים, מצב שהוא בלתי נתפס ובלתי ניתן להכלה, במיוחד כמדובר בעיר הבירה של ישראל, והמרכז הרוחני של העם היהודי כולו.

"לצד בתי החולים הענקיים והמתקדמים שהתברכה בהם ירושלים, יש צורך גם בבתי חולים קטנים, שיהיו נגישים יותר", אומר הרב מילר. "בעבר טענתי שצריכים לבנות שני בתי חולים נוספים במרכז העיר ואני

יש לנו 4 כוסות של מיץ ענבים בשאר החג מומלץ לשתות מים

סקרים בדקו ומצאו << סקרים בדקו ומצאו >>
70% מהציבור מעדיף שיגישו לו מים
>> ואגשו ולאב סולאם <<

הידעת?
בבקבוק 1.5 ליטר
שתיה מתוקה
יש כ-30
כפיות סוכר!

כשאתם מגישים לאורחים ולמשפחה שלכם קנקן מים אתם מכבדים אותם ושומרים על בריאותם.

שתיה מתוקה מעלה את הסיכון לחלות בסוכרת, השמנה, מחלות לב וכלי דם, עששת ועוד.
כ-80% מקטיעות הגפיים בישראל הן תוצאה של סיבוכי סוכרת.

חכמה כשר בריא nNei

קו מידע בריאות לציבור החרדי
03-5097000

משרד
הבריאות
לחיים בריאים יותר

אסלפיבריא
התכנית הלאומית לחיים פעילים ובריאים

צא ולמד: סיפורה של הרפורמה המשפטית בעיניים

חודשים ארוכים זה הנושא הכמעט יחיד על סדר היום - הרפורמה שהציג שר המשפטים במעמד של בג"ץ, של היועמ"שים ושל הכנסת • כדי להבין את הסוגיה לעומק, בניכוי רעש הרקע הפוליטי, שוחחנו עם שניים מהמומחים הבולטים משני צדדי המתרס: חברת צוות המו"מ פרופ' טליה איינהורן, והמומחה למשפט חוקתי פרופ' יניב רוזנאי • מה דעתם על הרפורמה בכללותה - פסקת ההתגברות, הרכב הועדה למינוי שופטים, מעמד היועמ"שים וביטול עילת הסבירות, האם יש סיכוי לפשרה וכיצד הם מנתחים את המצב • מיוחד

בין רפורמה למהפכה

| אני גרינצייג |

בשנים 2017-2020. פרופ' רוזנאי כיהן בעבר כמזכיר הכללי של העמותה למשפט ציבורי בישראל וכיום חבר הוועד המנהל שלה. תחומי המחקר שלו הם משפט חוקתי השוואתי, תאוריה חוקתית ותורת החקיקה. רוזנאי הוא גם נצר למשפחת גרנשטקורן, מי שהיה ראש העיר הראשון בבני ברק, ומשפחתו החזיקה בעבר את המאפייה הגדולה בעיר.

פרופ' רוזנאי, אתה נחשב לקול בולט של ההתנגדות לרפורמה. האם לדעתך אין מקום בכלל לרפורמה במערכת המשפט?

"בוודאי יש!", משיב פרופ' רוזנאי, "אבל חשובה ונחוצה יותר רפורמה שתחזק את אמון הציבור בכנסת ובמפלגות. אמון הציבור בפוליטיקאים מצוי בתחתית הסולם. דווקא אמון הציבור במערכת המשפט הוא כפול מהאמון בכנסת. בזה קריטי לטפל."

"הכנסת שלנו קטנה יחסית, הן ביחס לאוכלוסייה והן במבט השוואתי, ומספרה כבר מזמן אינו משקף את הצרכים הייצוגיים של המדינה. אם בעבר חבר כנסת אחד שירת כ-6,716 איש, הרי שכיום, גרוסו מודו, יש לנו חבר כנסת אחד על כל 75 אלף איש. במבט השוואתי, ישראל יוצאת דופן לרעה במידת הייצוגיות בבית המחוקקים. בניו-זילנד גם יש 120 חברי פרלמנט אך מחצית ממספר התושבים של ישראל!"

"בתקופת קום המדינה היה היגיון רב במספר 120. כיום פחות. בנוסף, אחוז השרים או סגני השרים מבין חברי הכנסת הוא גם בין הגבוהים בעולם. תלוי בכנסת, אך בין 20-30% אחוזים מחברי הכנסת פשוט אינם פנויים לעבודה הפרלמנטאית של ייצוג הבחורים, פיקוח על הרשות המבצעת וטיוב עבודת החקיקה."

"הכנסת גם מצויה ברף העליון של מספר הוועדות. כל ח"כ משובץ לכמה ועדות - מה שלא מאפשר התמקצעות בתחומי הוועדות ומביא לנוכחות דלילה בדיונים חשובים, לרבות דיוני חקיקה. תקוזה את חברי הממשלה, יושבי ראש כנסת וועדות, וקיבלתם מספר ממש קטן של ח"כים שזמינים לעבודה הפרלמנטרית השוטפת. לכן צריך לדאוג להגדלת הכנסת (הצעתי להוסיף בית עליון של 60 ח"כים שייבחרו בבחירות אזוריות). חיזוק הכנסת, הוספת חובת קוורום, הוספת מנגנוני פיקוח פרלמנטריים, מעבר להצבעה בפתק פתוח, מי שהורשע בעבירה פלילית במסגרת כהונה בתפקיד ציבורי לא יתמנה לשר או לכהונה כחבר הכנסת ועוד."

ובכל זאת, הסכמת כי יש מקום גם לרפורמה במערכת

אחרי חודשיים של מאבק בלתי פוסק בוועדות הכנסת, בהפגנות המונים, בתקשורת ובזירה הפוליטית כולה. מאבק שכמעט הפיל את הממשלה שזה עתה קמה, שיצר תופעה של סרבנות, של איומים לפגוע בכלכלת ישראל, של לחצים בינלאומיים, נכנסנו לחודש של 'הפסקת אש', במהלכו ינסו הצדדים להגיע להבנות ולרפורמה בהסכמה בבית הנשיא.

באופן אירוני, מרבית מתנגדי הרפורמה הנוכחית מסכימים בעצמם על הצורך ברפורמה, הויכוח הוא על האידך ועל המה, ונדמה כי מרבית אזרחי ישראל כבר אבדו בעצמם בתוך סבך הפרטים, הדעות, האפשרויות והחישובים.

שוחחנו עם שתיים מהדמויות הבולטות ביותר בדיון הציבורי המתעורר, שניים המהווים סמכויות מקצועיות, להבדיל מאלו הפוליטיות: האחת, פרופ' טליה איינהורן, חברת צוות המו"מ של הקואליציה בבית הנשיא ותומכת מובהקת של הרפורמה, שאף הופיעה לא מעט במהלך הדיונים בוועדת חוקה. השני, פרופ' יניב רוזנאי, נמנה על מובילי ההתנגדות לרפורמה, ומאלו שמקפידים לפרוש משנה סדורה בתחום.

נזכיר בתמצית את ארבע הסוגיות שהועלו על סדר היום במסגרת השלב הראשון של הרפורמה שהציג לפני כחודשיים שר המשפטים יריב לוין: האחת, שינוי הרכב הוועדה למינוי שופטים, באופן שווחם של הפוליטיקאים החברים בוועדה יגדל משמעותית. השנייה, ביטול עילת הסבירות, בפרט בכל הנוגע להחלטות פוליטיות. השלישית, הסדרת מעמד היועמ"שים במשרדי הממשלה וצמצום סמכויותיהם כמי שאומרים את המילה האחרונה. והרביעית, העברת פסקת התגברות שתאפשר לכנסת לחוקק שוב חוקים שנפסלו על ידי בג"ץ והגבלת הביקורת השיפוטית על חוקים מלכתחילה.

רפורמה בכנסת תחילה

פרופ' יניב רוזנאי מכהן כפרופ' חבר וסגן הדיקן בבית הספר הארי רדזינר למשפטים, ומנהל משותף של מרכז רובינשטיין לאתגרים חוקתיים באוניברסיטת רייכמן. רוזנאי הוא יו"ר משותף של הסניף הישראלי של הארגון הבינלאומי למשפט ציבורי וחבר המועצה המנהלת של הארגון בין השנים 2019-2022. הוא מייסד-משותף של האגודה הישראלית לחקיקה וכיהן כיו"ר משותף שלה

הפגנת מתנגדי הרפורמה

המשפט, מה לדעתך השינויים שכן צריך לעשות?
 "יש בהחלט גם מקום לרפורמה במערכת המשפט. רק לא לרפורמה הזו. הבעיה העיקרית - שמעניינת את הציבור - היא עומס וסחבת במערכת המשפט. ולכן הרפורמה העיקרית צריכה להיות הוספת ערכאת ערעור פלילית/אזרחית/מנהלית בין המחוזי לעליון, מה שיפנה את העליון לבחור את 200 התיקים הכי חשובים לגוון בהם, וכמובן, הוספת תקנים לשופטים. אין לזה קשר לרפורמות המוצעות".

ברפורמה הנוכחית יש ארבעה חלקים שונים, ננסה רגע לפרק אותם אחד לאחד. נתחיל בועדה למינוי שופטים - מדוע זה רע שפוליטיקאים ממנים שופטים? במה אנחנו שונים מכל מדינה בעולם? למה החלופה היא ששופטים יחזיקו בזכות וטו?
 "צריך להפסיק עם ההטעיות על כך שאנחנו 'שונים' מכל מדינה בעולם. זה פשוט לא נכון. ראשית, מחקר של פרופ' עמיחי כהן וד"ר גיא לוריא שפורסם לאחרונה, בחן את שיטות המינוי ב-42 מדינות (חברות ה-OECD, ומדינות נוספות מבין הדמוקרטיות המובילות בעולם במדד הדמוקרטיה) והראה שאין כמעט דמוקרטיה שממנה שופטים בלי למנוע שליטה קואליציונית - שזה הכיוון אליו הממשלה מנסה לקחת אותנו. אפילו במדינות המעטות שבהן הקואליציה ממנה את השופטים, קיימת התייעצות בגורמי מקצוע או בוועדות סינון מקצועיות. מודל נפוץ בעולם המערבי - בין היתר בבריטניה, אירלנד, קנדה, דנמרק ושוודיה - הוא דווקא זה של ועדה עצמאית עם רוב של שופטים ומשפטנים שהמלצותיה תמיד מאושרות. זאת ועוד, בעוד שהממשלה לוקחת אותנו להליך פוליטי, בעשורים האחרונים מסתמנת מגמה עולמית הפוכה של דה-פוליטיזציה ושל ביזור הכוח במינוי שופטים.

"שנית, בניגוד לבתי משפט חוקתיים בעולם, בית המשפט העליון שלנו לא עוסק רק בעניינים חוקתיים. ההיפך, הוא עוסק בעיקר בערעורים אזרחיים, מנהליים ופליליים. מתוך כ-10,000 תיקים שנסגרו בשנה שעברה, פחות מחמישית היו בג"צים. אנחנו צריכים ועדה שתהיה מבוססת על מומחיות ומקצועיות.

"שלישית, הקואליציה מדברת בהצעתה לא רק על בית המשפט העליון אלא על כל בתי המשפט (בתי המשפט המחוזי, השלום וכו'). המשמעות היא דרמטית. הקואליציה, יחד עם הנשיא (שהיא תמנה...), תמנה את השופטים לכל ערכאות השיפוט. כ-800 תקני שיפוט יהפכו מושא לג'ובים פוליטיים. זו סכנה גדולה. ההיפך; אם כבר עושים רפורמה לבחירת שופטים, אז יש להוציא את נבחרת הציבור בוועדה לבחירת שופטי ערכאות מקצועיות ולהחליפם באנשי מקצוע. לפוליטיקאים עצמם, פרט לשר המשפטים, אין מקום בוועדה שאמורה להחליט מי יהיה שופט תעבורה טוב יותר. הוועדה לבחירת שופטים לא אמורה להיות מקום לחלוקת מאות ג'ובים למקורבים, אלא המקום שבו נבחרים מיטב השופטים לפתור סכסוכים ושאלות משפטיות מקצועיות".

אם היית צריך להציע פשרה רצויה בנושא הזה של הרכב הוועדה למינוי שופטים, לאן היית מכוון?

"שינוי אחד שאני מציע לאמץ הוא לקבע בחקיקה את הנוהג שלפיו אחד מנציגי חברי הכנסת בוועדה הוא מהאופוזיציה, וכן את הדרך שבה האופוזיציה בוחרת נציג זה: יש לוודא כי את הנציג הזה תקבע ישיבת האופוזיציה והוא לא ייבחר בהצבעה כללית בכנסת. עיגון זה ישקף את תפקידה החשוב של האופוזיציה בדמוקרטיה הפרלמנטרית הישראלית ואת יחסי הכוחות בין הקואליציה לאופוזיציה.

"אף שיכולת ההשפעה של נציג אחד מצומצמת יחסית, בוודאי בהשוואה לממשלה, שלה שלושה נציגים (שני שרים וחבר מהקואליציה), שינוי זה נועד להבטיח פלורליזם, מגוון דעות ושקיפות של נציגי העם בוועדה, וכן לשמש כמנגנון בטיחות מפני השתלטות חוקתית של הרשות המבצעת באמצעות חברי הקואליציה על ההליך של מינוי השופטים. עיגון האופוזיציה בוועדה לבחירת שופטים משקף גם ערכים של פשרה וקונצנזוס ומן הראוי לקבע נוהג זה בחקיקה.

"לשיטת המינויים הנוכחית באמצעות הוועדה לבחירת שופטים יתרון גדול שהולם את מערכת המשפט, שכן היא מאזנת היטב בין הצורך של מקצועיות משפטית באמצעות בחרותם של שלושה שופטים ושני עורכי דין; ובין הצורך של ייצוג פוליטי באמצעות חברותם בוועדה של שני שרים ושני חברי הכנסת. למעשה, הדגם הקיים בישראל נהנה מהיתרונות של כל העולמות: ייצוג פוליטי (ודרישה להסכמה רחבה לשם מינוי לבית המשפט העליון) והקפדה על המקצועיות. לכן, לנוכח החסרונות של דומיננטיות פוליטית בבחירת שופטים, אין לשנות את השיטה הישראלית.

"הייתי כן דואג לקביעת הוראה, כפי שהופיעה בהצעת הנשיא, שבבחירת שופטים, הוועדה תשקול את שיקוף מגוון הקבוצות בחברה הישראלית ואת גיוון הדעות התורת-

פרופ' רוזנאי: הייתי מוכן לקבל פשרה לפיה בית המשפט לא יתערב במינויים של שרים בעילת סבירות. אבל זה רק בתנאי שדיני הנשירות לשרים או סגני שרים יוקשחו וישוריינו היטב במסגרת חוק יסוד החקיקה, וכמובן שלא ישנו אותם בהתאם לצרכים פוליטיים פרסונאליים צרים

פרופ' יניב רוזנאי, צילום: גלעד קוולרצ'יק
 שיפוטיות. אגב, מתווה הנשיא מבטל את הטו של השופטים ומעלה משמעותית את כוחם של נציגי הציבור, בלי לתת שליטה קואליציונית".

זקוקים לשומרי סף

נעבור לנושא עילת הסבירות וביטולה או צמצומה, האם לא נעשה בעילה הזו שימוש מוגזם? האם לגיטימי לדעתך שבג"ץ יפסול מינויי שרים מנימוק של סבירות בלבד?

"זה פשוט לא נכון עובדתית. כפי שהראתה פרופ' קרן ויינשל-מרגל, רק בכשלושה אחוזים מהעיתרות לבג"ץ השופטים מחליטים בפסק דין לקבל את העתירה ולהתערב בפעולות הרשויות האחרות. שיעור זה גבוה יותר במסגרת ערעורים על עתירות מנהליות, אולם בהם ההתערבות מטבע התיקים היא בנושאים זניחים יותר ולא בהכרעות מדיניות. במחקר אחר שבחן פסקי דין בנושא המאבק בטרור שנידונו בבית המשפט העליון בין השנים 2000 ל-2008, מצאה פרופ' ויינשל-מרגל כי 3.8% מהם קבע בית המשפט שנושא העתירה אינו שפיט. לעומת זאת, מעל ל-95% מפסקי הדין כללו שימוש במבחני סבירות או מידתיות כדי לבחון את חוקיות פעולת כוחות הביטחון. אבל: השופטים לא התערבו בפועל ב-87.8% מפסקי הדין.

"החשיבות של עילת הסבירות היא לא בעצם ההתערבות בבית המשפט, אלא בכך שרשויות השלטון כולן מבינות שהן צריכות לשקול שיקולים ראויים ולתת להם את המשקל הראוי. תחשבו על כך שהרשות המקומית מרכזת את כל פחי האשפה בשכונה מתחת לבית שלי תוך שקילת רק השיקול של המקום. בלי לשקול את הסכנות לסביבה, לבריאות או לנוחות תושבי הבניין שלי. אני יכול לתקוף את ההחלטה כלא-סבירה. בלי סבירות - הרשויות ירגישו חופשיות לקבל החלטות בלי להתאמץ לשקול את כל השיקולים הראויים".

וגם כאן, נרצה לדעת מה לדעתך תהיה הצעת פשרה ראויה?
 "אני הייתי מוכן לקבל פשרה לפיה בית המשפט לא יתערב במינויים של שרים בעילת סבירות. אבל זה רק בתנאי שדיני הנשירות לשרים או סגני שרים יוקשחו וישוריינו היטב במסגרת חוק יסוד החקיקה, וכמובן שלא ישנו אותם בהתאם לצרכים פוליטיים פרסונאליים צרים".
 הסוגיה הבאה היא מעמדם של היועמ"שים. נשמח להבין קודם כל את החשיבות של "שומרי סף" בעיניך. לכאורה מדובר ברעיון לא דמוקרטי...

"ההיפך. דווקא במדינות שהפכו ללא דמוקרטיות אנחנו רואים שהדרך לשם עברה באמצעות החלטת שומרי הסף. אנחנו זקוקים לשומרי סף כדי לוודא שהשלטון לא חורג מסמכותו, שאין שחיתויות ושאין הפרת חוק. דמוקרטיה אין משמעותה שאין כבלים על השלטון".

האם במדינות אחרות קיימת תופעה של שומרי סף שמחזיקים בכוח לחסום או לפסול יוזמות של נבחרת ציבור?

"במחקר שיצא לאחרונה בכתב העת המוביל למשפט חוקתי, נכתב שעורכי הדין של הרשות המבצעת הם בחזית של מתן חוות דעת האם פעולה של הרשות המבצעת היא בהתאם לגורמות חוקיות. הם - נכתב במאמר - שומרי הסף. אכן, ברוב המדינות חוות דעתם אולי אינה מחייבת באופן פורמאלי. אבל אם ממילא מצייתים לחוות הדעת האלו ומתייחסים אליהם כאל מחייבות, אז לא צריך להגיד את זה מפורשות. זה כמו שכשאני הייתי ילד בשנות ה-80 בירושלים לא נעלנו את הדלת כי אף אחד לא היה חושב להיכנס לביתנו. כשכולם משחקים לפי כללי המשחק - לא צריך לוודא שאין הפרות של הכללים.

"חשוב גם לזכור שאנחנו הדמוקרטיה היחידה בלי מנגנונים אחרים של איזון ובלימה - שני בתי פרלמנט, פיקוח פרלמנטרי עצמתי, בחירות אזוריות, משטר נשיאותי, משטר פדראלי, כפיפות לגופים על לאומיים. כל מה שיש לנו זה היעוץ המשפטי ובית המשפט והיבטים לשמור עליהם חזקים כל עוד לא מחזקים מנגנוני פיקוח אחרים".

וכמו בנושאים הקודמים, איזה מסלול של פשרה היית מציע כאן?

"הייתי מציע קציבת כהונה של יועצים משפטיים למשרדים. כמו-כן, מאפשר ייצוג עצמאי לממשלה בפני ערכאות במקרים בהם היועץ המשפטי לממשלה לא מוכן להגן על החלטה או חוק".

חותם על מתווה הנשיא

הנושא האחרון ברפורמה שהוצגה על ידי שר המשפטים הוא פסקת ההתגברות. נראה גם שזה הנושא שמעורר הכי הרבה רגישות בקרב אנשי מקצוע. תוכל להסביר לנו מה המצב האידיאלי של איזון בין רשויות לדעתך?

"ככל שהולכים על החלטת מנגנון הביקורת החוקתי. כפי שהצעתי (ראו בהמשך), אין שום מקום לפסקת התגברות, שהיא מנגנון שמתאים רק לביקורת שיפוטית חזקה, וגם היא מאוד מאוד חריגה בעולם. היא קיימת רק בקנדה - וגם שם היא מעולם לא הופעלה ברמה הפדראלית, לא חלה על זכויות דמוקרטיות בסיסיות, והגיעה כחבילה יחד עם מגילת זכויות אדם מקיפה ונוקשה. גם בפנילנד יש התגברות, אך שם כדי לחוקק חוק חורג בהתגברות צריך רוב בקריאה שנייה ואז המתנה עד אחרי הבחירות הבאות! ורק אז אישור ע"י 2/3 מהפרלמנט. אם רוצים התגברות "רחופה" - זה דורש רוב של 5/6 ואז אישור בקריאה אחרונה ב-2/3... זה הרבה יותר גבוה מרוב של 61. יותר קרוב לרוב של 100 מתוך 120! לא צריך התגברות".

ובכל זאת, במסגרת האיזון בין הרשויות, האם לא מן הראוי להציב בלם הדדי, כלומר מגבלות על פסילת חוקים (רק בהרכב מלא של בג"ץ, למשל) ומגבלה על חקיקה מחודשת שלהם (רוב גבוה יותר)?

"לגבי ביקורת שיפוטית, אם כבר חושבים על רפורמה, אני הצעתי (בספר שפורסם בשנת 2021 על ביקורת חוקתית בישראל) לצמצם את סמכות בית המשפט, כך שביקורת שיפוטית תהיה רק בבית המשפט העליון (בניגוד לכל בית משפט כמו המצב היום), ושהחלטה על אי-חוקתיות של חוק תדרוש הכרעת רוב מיוחד בבית המשפט העליון של לפחות שישה שופטים מתוך הרכב מורחב של תשעה שופטים. כלומר, לא תהיה פסילת חוק על חודו של קול, כמו ברוב המדינות הדמוקרטיות החוקתיות. אם תהיה החלטת רוב של חמישה שחוק אינו חוקתי - החוק נשאר בתוקף, ותהיה הצהרת אי התאמה, והכנסת תחזור לדון בחוק. זה יבטיח שאם יש מחלוקת עזה בין השופטים, תהיה הנסגת שיקול הדעת השיפוטי לטובת נבחרת הציבור".

האם יש הגיון או רציונל שיאפשר לבג"ץ לפסול חוקי יסוד? האם לא מדובר בחריגה מסמכותם?

"בוודאי שיש הגיון. מסמכותה של הכנסת כאספה מכוננת אינה סמכות מוחלטת. היא אמנם סמכות רחבה ביותר, אך היא מוגבלת על ידי עקרונות היסוד של המדינה. כך למשל, הכנסת כרשות מכוננת אינה מוסמכת לבטל את אופייה של מדינת ישראל כמדינה יהודית, או לבטל את אופייה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית. העם, הריבון, לא הסמיך את הכנסת לשלול את עקרונות היסוד שלנו. הכנסת הוסמכה לפעול במסגרת עקרונות היסוד של המשטר שמגבילות אף את סמכותה המכוננת.

למנוח
למנוח

הקן למורשת הכותל המערבי

בס"ד

ברכת הכהנים המסורתית בכותל המערבי

8:45 תפילת שחרית

9:30 ברכת כהנים
של שחרית

10:15 תפילת מוסף

10:30 ברכת כהנים
של מוסף

יום א' | ג' חוה"מ

י"ח ניסן | 9.4.23

במעמד

הרבנים הראשיים לישראל

ורב הכותל המערבי

והמקומות הקדושים

הכהנים מתבקשים לבוא ולברך את עם ישראל באהבה

לתשומת לב! העיר העתיקה תהיה סגורה לכלי רכב פרטיים במהלך כל ימות החג, יש להגיע בתחבורה ציבורית

■ הכניסות לעיר העתיקה ולכותל המערבי ייסגרו במידה ויהיו עומסים ■ הגבלת הקהל באחריות משטרת ישראל ויש להישמע להוראות המשטרה ■ הציבור מתבקש להישמע להנחיות הסדרנים לטובת בטיחות פוקדי הכותל המערבי ■ יש לעקוב אחרי הפרסומים וההנחיות המתעדכנות מעת לעת.

חדש באתרי הכותל המערבי! ■ מסלול 'הגשר הגדול' ■ מרכז 'שרשרת הדורות'

שעות הפעילות באתרי מנהרות הכותל המערבי הורחבו! הביקור בהזמנה מראש
לפרטים ולהזמנות: *5958 | www.thekotel.org

למידע בנושא נגישות יש לפנות לרכזת הנגישות: תמר מרציאנו טל. 02-6279245 פקס. 02-6667212
מייל. tamar@thekotel.org

פרופ' איינהורן: המחאה שאנו רואים היא שילוב של אנשים שאינם מוכנים לקבל בשום פנים ואופן את תוצאות הבחירות, בתוספת תנהלה לא מוצדקת שיצרו לגבי הרפורמה הטובה והנחוצה במערכת המשפט. מאחר שהיועמ"שית אסרה על הממשלה להשתמש בתקציב משרד ההסברה כדי להסביר את הרפורמה, בעוד שבצד השני נשפך כסף כמים כדי לייצר בציבור תנהלה, יש לקואליציה נחיתות מובנית בעניין זה

פרופ' איינהורן היא גם אחייניתו של הרב שמחה אסף, בוגר ישיבת טלז ומי שכיהן בצעירותו כראש ישיבה באודסה עד לסגירתה בידי הבולשביקים. עם עלייתו ארצה כיהן כפרופ' וכרקטור באוניברסיטה העברית, ובהמשך נבחר לכהן כאחד מחמשת השופטים הראשונים בבית המשפט העליון. לאינהורן תואר ראשון בהצטיינות במתימטיקה-פיסיקה (האוניברסיטה העברית); תואר ראשון ושני בהצטיינות יתירה במשפטים (אוניברסיטת תל אביב); תואר דוקטור בהצטיינות יתירה באוניברסיטת המבורג. היא חיברה ספרים ופרסמה מאמרים רבים בתחום המשפט, וכן הקימה וכיהנה כעורכת הראשית הראשונה של כתב העת European Business Organization Law Review.

פרופ' איינהורן, הופעת לא מעט בפני ועדת חוקה וגם כעת את מעורבת כחברת צוות המו"מ, האם לדעתך הרפורמה תעבור בסופו של דבר?

"אני משוכנעת שהרפורמה הצנועה העומדת על הפרק כעת, הנחוצה כל כך כדי לקרב את מערכת המשפט בישראל למקובל בדמוקרטיה מערבית, חייבת לעבור. כמוכן שתיוקן מערכת המשפט והעמדתה על יסודות איתנים היא עבודת חיים מתמדת, שיש לה ראשית אך אין לה אחרית. כך בכל שיטת משפט, בוודאי באחת שכה הוונחה כזו שלנו".

ננסה לגעת בגופו של עניין, ולעבור נושא נושא. תחילה לועדה למינוי שופטים. מה לדעתך היה צריך להיות המצב הרצוי? האם ועדה פוליטית בלבד? האם נדרש שימוע לשופטים?

"ההצעה העומדת על הפרק טובה מאוד - ועדה המורכבת משלושה שופטים, שלושה שרים וחמישה חברי כנסת, מתוכם שלושה מהקואליציה ושניים מהאופוזיציה. קוורום (מספר חברים הנחוץ להתכנסות הוועדה ולהצבעה) - שישה. שני השופטים הראשונים בכל קדנציה ייבחרו ברוב בוועדה, כלומר די יהיה בקולות הקואליציה. מהשלישי ואילך - בהסכמת האופוזיציה, ומתחילת הרביעי ואילך - בהסכמת השופטים. הצעה זו מבטאת פשרה ומבטיחה שלא תהיה השתלטות של הקואליציה על הוועדה לבחירת שופטים, היא מבטיחה גם את הסרת הוטו של שופטי העליון על המצטרפים לשרותיו. בנוסף תבוטל שיטת הסניוריטי, לפיה נשיא בית המשפט הוא הוותיק מבין שופטי בית המשפט העליון. לשיטה זו אין בסיס בחוק, אשר על פיו נשיא העליון צריך להיבחר בידי הוועדה לבחירת שופטים".

נעבור למעמד של היועמ"ש. צוטטת בעבר בהקשר של 'אין מקום לשומרי סף בדמוקרטיה'. נשמח אם תרחיבי קצת על המשמעות של פקידים שיכולים לחסום החלטות של נבחר ציבור ועל הפגיעה בדמוקרטיה שזה יוצר.

"היועצים המשפטיים צריכים לסייע לממשלה ולשרים לקדם את מדיניותם באמצעים חוקיים. לשם כך לא די בפקידים ניטרליים הממונים בידי גוף לא אינטרסנטי, אלא צריך אנשים שיפעילו את כל מרצם וכוחותיהם לגבש את הפתרונות הראויים והטובים שיאפשרו את קידום המדיניות. לא ייפלא אפוא שבכל המדינות שבהן קיים מוסד היועץ המשפטי לממשלה (Attorney General), שהן מדינות ששיטת המשפט שלהן מבוססת על המשפט האנגלו-אמריקאי (כמו ישראל), היועמ"ש הוא שר בממשלה או איש מפלגת השלטון. רק בישראל הוא מתמנה בידי ועדת איתור בראשות נשיא ביהמ"ש העליון. משום כך, גם בישראל, היועצים המשפטיים צריכים להיות משרות אמן, הניתנים למינוי ולהדחה, לפי שיקול דעתו של השר. בכל מקרה, חוות הדעת של היועמ"ש צריכה להיות המלצה לא מחייבת, אשר הממשלה והשרים רשאים לדחותה.

רק בישראל יועמ"שים נהיו 'שומרי סף', המגינים על

"אגב, יש בעולם תקדימים לכך. ראשית, במדינות שונות (כגון תוניסיה, רומניה, אוקראינה, קוסובו, ומולדובה) החוקה מקנה סמכות מפורשת לבית המשפט לביקורת שיפוטית מהותית על תיקונים לחוקה. גם בהיעדר הסמכה מפורשת, כאשר החוקה כוללת פסקת נצחיות המגנה על ערכים וכללים חוקתיים מפני שינויים חוקתיים (פסקאות כאלו קיימות בערך ב-40% מחוקות העולם), ישנם בתי משפט שקבעו שיש בידם סמכות לביקורת שיפוטית כדי להגן על הערכים המוגנים.

"זה המצב, למשל, בברזיל ובצ'כיה, שם בוטלו תיקונים לחוקה שסתרו את פסקת הנצחיות. בגרמניה, בית המשפט החוקתי הפדראלי מבצע באופן תדיר ביקורת שיפוטית על תיקונים לחוקה, אך מעולם לא ביטל הוראה חוקתית. בטורקיה, החוקה מקנה לבית המשפט החוקתי סמכות לביקורת שיפוטית פרוצדוראלית על תיקונים לחוקה, אך בית המשפט קבע כי השאלה האם תיקון לחוקה סותר את הערכים החוקתיים המוגנים בפסקת נצחיות היא שאלה פרוצדוראלית הנוגעת לחריגה מסמכות ואף ביטל תיקונים לחוקה שביקשו לפגוע בעקרון החילוניות (בפסיקה מאוחרת יותר נראה שבית המשפט חזר בו מהחלטה זו).

"במדינות אחרות, בהן החוקה אינה כוללת פסקת נצחיות, בתי משפט - בהתבסס על התקדים ההודי לפיו אין לשנות את 'המבנה הבסיסי של החוקה באופן הפוגע בהותה' - קבעו כי קיימת ליבת ערכים חוקתיים המוגנת מפני הרסותה באמצעות תיקונים חוקתיים. כך למשל, בהודו, טאיוואן, קולומביה, פרו, בנגלדש, פקיסטן, בלזו וסלובקיה, בוטלו הסדרים חוקתיים שפגעו בעקרונות יסוד של השיטה, אף בהיעדר פסקת נצחיות ובהיעדר סמכות מפורשת לביקורת שיפוטית על תיקונים לחוקה. במדינות אחרות, למשל בצרפת ובגיאורגיה, קיימת התנגדות לביקורת שיפוטית על תיקונים לחוקה.

"גם אצלנו, קבע בית המשפט העליון - בצדק - שהכנסת לא מוסמכת לשלול את ליבת מאפייני המדינה כיהודית או דמוקרטית. אפילו כללי האתיקה של חברי הכנסת - שכתבו חברי הכנסת עצמם - מכירים בכך שחברי הכנסת חייבים להיות נאמנים לערכי היסוד של המדינה כיהודית ודמוקרטית".

בתסריט האיום שכולנו לא רוצים לדמיין, של התנגשות חוקתית. למה אמורים לציית גופים כמו הצבא והממשלה?

"אין לי ספק שרשויות מחויבות לציית לפסיקת בית המשפט העליון. בג"צ מוסמך לתת צווים לכל רשויות המשימה והן, אני מאמין, תצייתנה לפסיקתו כפי שראוי. אם לא כן, המשמעות היא אנרכיה מוחלטת. אם לממשלה מותר לא לציית לפסקי דין, מדוע שאזרחים יצייתו?"

לסיום, נשמח לשמוע הצעה גיונית לפשרה אפשרית, משהו שיסיים את הסיטואציה הנוכחית...

"הייתי רוצה שנהיה כמו כל דמוקרטיה מודרנית: עם מגילת זכויות חזקה, ביקורת שיפוטית אפקטיבית, ומנגנוני איוון ובלמה שיוודאו שהשלטון מוגבל. אני סבור שהרפורמה הנכונה צריכה להיות לחיזוק הדמוקרטיה בכיוון זה.

אם אתה דוחק אותי ל'פשרה', אזי הייתי חותם על מתווה הנשיא, עם לא מעט כאבי בטן בסוגיות שונות, כי הוא מקדם את הדמוקרטיה שלנו למקום טוב יותר. מתווה הנשיא מבקש לבחון מה הבעיות העיקריות שהממשלה טוענת שביימות: העדר גיוון, הגבלת היכולת למשול ולקדם מדיניות, וטו לשופטים בבחירת שופטים, וחשש מאקטיביזם שיפוטית. מתווה הנשיא נותן מענה לכל הבעיות האלו: הוא מצמצם את עילת הסבירות, משנה את הוועדה לבחירת שופטים בלי מתן וטו לשופטים, מבטל את עילת הסבירות על מדיניות של הממשלה ועל מינוי שרים, ומצמצם את היכולת לפסול חוקים רק להרכב מורחב וברוב מיוחד של בית המשפט העליון. יחד עם זאת, הוא מבקש למנוע פגיעה קשה בדמוקרטיה - ובדיוק בגלל זה הוא נדחה; כי הקואליציה לא הסתפקה במשהו שלא נותן לה שליטה מלאה..."

שומרי סף - רק בישראל

את פרופ' תליה איינהורן, חברה קבועה באקדמיה הבינלאומית למשפט השוואתי, זכיתי להכיר בעבר במסגרת מאבקים אחרים בהם הייתה מעורבת לשיפור מערכת המשפט והחוק בישראל. דמותה הדומיננטית נכחה גם לא מעט בדיוני ועדת החוקה בחודשים האחרונים, ולדבריה היה משקל רב בחקיקה ובתיקונים השונים. כאמור, היא גם מכהנת כחברת צוות המו"מ של הליכוד, ומסיבה זו, מטבע הדברים, נמנענו מלשאל אותה על פשרות אפשריות והתמקדנו בגופו של עניין.

האינטרס הציבורי, אף שאין להם מומחיות בכך. האם האינטרס הציבורי תומך בהרחקת מסתננים אם לאו; האם חוק הגיוס, שמשמעותו מכסת מתגייסים לצה"ל מבני הציבור החרדי כשהיתר משוחררים לצאת לשוק העבודה, משקף מדיניות רצויה אם לאו; האם האינטרס הציבורי מחייב שראש הממשלה יוכל למנות כשר את פלוני, העומד בתנאי הכשירות שנקבעו בחוק, אם לאו; כיצד נקבע האינטרס הציבורי בסוגיית מתן אזרחות ישראלית; האם האינטרס של ישראל הוא להבטיח למשקיע בשדות גז 10 שנות יציבות רגולטורית אם לאו; ועוד - כל אלה שאלות שבהן צריכים להכריע נבחרי הציבור. לשם כך יש בחירות.

"יתר על כן, בישראל ניתן בידי היועמ"ש, כמייצג האינטרס הציבורי כביכול, מנופול על ייצוג הממשלה, ראש הממשלה והשרים בפני בית המשפט. רה"מ והשרים יישמעו רק אם היועמ"ש מתיר להם זאת. כך נוצרה אנומליה לפיה למחבל יש יותר זכות טיעון בפני ביהמ"ש מאשר לראש הממשלה או לשר. זאת אנומליה שאין לקבל. על היועמ"ש לייצג כמיטב יכולתו את עמדת השר, ובשום אופן אין להתיר לו לייצג דעה לעומתית. לעותרים לבית המשפט כנגד המדינה יש עורכי דין המשמיעים את טיעוניהם ועל בית המשפט לפסוק".

תנהלה לא מוצדקת

הנושא השלישי הוא עילת הסבירות. תוכלי לתת לנו קצת רקע מה זה אומר בעצם? האם זה מצב נורמלי שבו שופטים פוסלים מינוי של שר?

"עילת אי-הסבירות המקובלת במדינות המשפט המקובל מאפשרת את פסילת מעשה הרשות אם היא כל כך בלתי סבירה ששום רשות סבירה לא הייתה מתנהלת כך. רק אז מדובר באי-סבירות קיצונית שעל יסודה ניתן לפסול את מעשה המנהל. כך היה גם בישראל במשך עשרות שנים ומשום כך, הייתה זו העילה החלשה ביותר הקיימת במשפט המנהלי. בארה"ב ההגדרה היא של מעשה שהוא גחמני ושרירותי. רק בישראל בשנים האחרונות העילה נהפכה למה שאינו סביר באופן קיצוני בעיני הציבור הנאור.

"בעניין מינוי שרים יש תנאי כשירות שנקבעו בחוק. מרגע ששר עומד בתנאי הכשירות, לביהמ"ש אין סמכות להתערב במינוי. במאמר מוסגר אעיר כי בעניין הרב אריה דרעי גם השופטים שפסלו את המינוי העילת אי-סבירות קיצונית הודו כי היו טעמים סבירים למינוי".

הנושא הרביעי הוא פסקת ההתגברות. ניגע קודם בעצם המצב של פסילת חוקים - האם לגיטימי לדעתך שבג"ץ יפסול חוקים ברוב כלשהו? ואם כן, מה באשר לחוקי יסוד?

"מאחר שאין בישראל חוקה, הדעת נותנת שלא תהיה לבית המשפט סמכות כלל לפסול חוקים. לכל היותר ניתן לאפשר לבית המשפט להצהיר שהוראת חוק של הכנסת אינה תואמת זכות שניתנה במפורש בחוק יסוד. הצהרה כזאת משאירה את ההוראה בתוקפה והיא משמשת המלצה בלבד למחוקק. מי שמבקש לתת בידי בית המשפט למרות זאת, סמכות לפסול חוקים, חייב לאפשר לכנסת להתגבר על פסילת הוראת החוק. האפשרות להתגבר על הפסילה ברוב חברי הכנסת (61) בכנסת הרלוונטית, ובעוד הצבעה נוספת בכנסת הבאה, לאחר בחירות, עונה על בעיה זאת".

בכלל, נשמח לשמוע את דעתך על הקרע בעם ועל מה שהתחולל כאן בחודשים האחרונים...

"המחאה שאנו רואים היא שילוב של אנשים שאינם מוכנים לקבל בשום פנים ואופן את תוצאות הבחירות, בתוספת תנהלה לא מוצדקת שיצרו לגבי הרפורמה הטובה והנחוצה במערכת המשפט. מאחר שהיועמ"שית אסרה על הממשלה להשתמש בתקציב משרד ההסברה כדי להסביר את הרפורמה, בעוד שבצד השני נשפך כסף כמים כדי לייצר בציבור תנהלה, יש לקואליציה נחיתות מובנית בעניין זה.

"לישראל אין חוקה כי אין הסכמה רחבה על תוכנה. גם אנגליה וניו זילנד דמוקרטיות למהדרין המתקיימות ללא חוקה. מצד שני, היו ויש מדינות רבות שיש להן חוקה ובכל זאת אינן דמוקרטיות כלל ועיקר. עם ישראל מיטיב להתמודד עם מחלוקות. דווקא כאשר מנסים לכפות פתרונות שאין עליהם הסכמה ציבורית רחבה נוצרים סכסוכים.

ובכלל - תפקיד בית המשפט בחברה דמוקרטית הוא ליישב סכסוכים ומחלוקות בדרכי שלום על פי דין. במקום זאת, בג"ץ הנלחם על סמכויותיו ומתעקש להתערב בכל תחום שנמצא בלב המחלוקת הציבורית, תוך התעלמות מחקיקת הכנסת אליה הוא מתייחס לא פעם כאל טיוטה, שומט בכך את הבסיס לגיטימיות שלו ובכך הופך לגוף המייצר סכסוכים ומעמיק פערים ושסעים בחברה".

היישוב היהודי
חברון
HEBRON

ראשון שני י"ח י"ט בניסן 9-10.4
עליה המזונית למערת המכפלה, אולם יצחק פתוח!

יום שני י"ט בניסן 10.4 | 14:00 מופע חג ענק עם הזמרים:

חיים ישראל ■ אהרן רזאל ■ בני לנדאו ■ אלייצור ■ משה קליין ■ דביר כהן ותזמורתו

■ מנחה: יהודה רוזנפלד

סיורים באתרי היישוב היהודי בחברון | הפעלות לילדים | הצגות, ושחקני רחוב

חדש סיורי ספארי מיוחדים
באתרי התיירות
בקריית ארבע
(15 שח לאדם)

אשירה ואזמרה לך:

יום ראשון י"ח ניסן 9.4

5:45 תפילת הודו

06:20 הלל בשמחת חג וכלי נגינה

עם הרב שמואל אליהו
לפני התיבה יעבור הרב אוריאל סעייד

מוקד הזמנת הסעות ארצי 029965333 \ www.hebron.org.il

הסעות מירושלים ללא צורך בהרשמה

קו 201 ישיר לחברון

היציאה מחניון טדי מערב, ליד שער 8 9-1 שעות פעילות הקו:
יום ראשון 12:30 - 17:30 | יום שני: 10:00 - 17:30
24 ש"ח הלוג ושוב תשלום בכרטיס רב קו טעון בחוזה ערך צבור
(לא תתאפשר הטענה במקום)

ניתן להגיע עם רכבים פרטיים חניון רכבים ענק בקריית ארבע יעמוד לרשות המבקרים מערך הסעות משודרג מחינוכי הרכבים הפרטיים עד למערת המכפלה, ההסעות הלוג חוזר ללא עלות.

נאמר לפניו שירה חדשה: מסע בעקבות מאות הלחנים האבודים

בנאות דשא בשווייץ

אין כמעט ילד שלמד בבית ספר תורני בארץ ישראל בשנות השמונים והתשעים שלא זכה לראות מקרוב את דמותו של הרבי מקאליב זצוק"ל, שנפטר לפני כארבע שנים, יומיים לאחר פסח תשע"ט. הרבי, ששרד את השואה הנוראה והיה בכל חייו זיכרון חי לקדושי השואה, נהג לעבור במשך עשרות שנים בין מוסדות שונים - בתי ספר, תלמודי תורה, בסיסי צבא, אירועים, כנסים - ולשיר את שירת חייו, שיר הלל לה' יתברך, וגם שירים לזכרם של ששת מיליון קדושי השואה הי"ד.

לא מחזה נפרץ הוא לראות רבי, אדמו"ר מכובד, פורץ בשירה מול קהל, אך לכ"ק האדמו"ר מקאליב, כבוד לא שיחק תפקיד. הוא אחז שאם השירה בפני הקהל תצליח לחזק את הקהל, לקרב אותו ליהדות, לקיים עוד מצוות, הרי שזה שווה הכל.

הוא עצמו חיבר ניגונים ושירים שונים, מהם כאלה הידועים מאד, אך עשרות רבות משיריו נותרו "חבויים" מעין כל, שמורים וגנוזים. אולי הגיע הזמן לחשוף ולהוציא אותם?

לרבי מקאליב ישנם כמה וכמה ניגונים מוכרים מאד שהוא זכה לחבר ולהלחין עם השנים. המוכר שבהם, כנראה, הוא השיר "וכולם מקבלים עליהם". כן, זה שמתנגן כעת בראשכם. השיר בוצע אינספור פעמים על ידי זמרים שונים - ובבתים רבים בשבתות, ובבתי כנסת בהזדמנויות שונות - אך הביצוע המוכר ביותר הוא של מרדכי בן דוד, ששר את השיר באלבום "כולנו יחד", יחד עם אביו, ר' דוד ורדיגר ע"ה.

שיר נוסף, מאד מוכר, שהלחין הרבי, הוא "רבות בנות עשו חיל", במנגינה העליונה והמוכרת. גם שיר זה זכה לביצועים רבים מאד. אברהם פריד, למשל, מבצע את השיר באלבום "מעגל השנה 3", בסיום "מחרוזת חתונה".

להיט גדול נוסף, אם אפשר לקרוא לזה כך, הלחין הרבי בידישו. זהו השיר "נאר אמונה אין בורא כל העולמים" (רק אמונה בבורא כל העולמים), גם הוא עליו ושמת. בחלק השני שלו שר הרבי, "טייערע אידן, הייליגע אידן, האט'ס אמונה אין בורא כל עולמים, ס'וועט אייך גועט זיין, היינט אין אלע מאל, אויף דער וועלט, אין אויף יענער וועלט" (יהודים יקרים, יהודים קדושים, תאמינו בבורא כל העולמים, ויהיה לכם טוב מעתה ועד עולם, בעולם הזה ובעולם הבא).

השיר הזה מושר עד היום בהזדמנויות רבות, שמחות חסידיות ועוד, אך נדמה שהביצוע הטוב ביותר של השיר נמצא באלבום "ועיינו תראינה" של יוסי גיל, בביצועם של משה כהן וילד הפלא דאז אהרן הלוי (מוטי ויזל).

בכל מקרה, כפי ששמתם לב, למרות שהרבי שתה מכוס התרעלה בימי הזעם באירופה של אז, נשארה בו שמחת חיים שבערה בו, והוא חיבר שירים עליוזים ושמחים שהושרו - בזמנו ועד היום - בכל אירוע חסידי באשר הוא.

בנוסף לשירים שמחים אלה, הרבי היה מזוהה מאד כל חייו עם שני שירים נוספים: שמע ישראל, הרגשי והנוגה, שהלחין לע"נ קדושי השואה, שיר שנהג לשיר - בעברית, לא במבטא החסידי - בפני קהל של מתחזקים ומתקרבים, כדי לשגר על לשונם את הפסוק אותו דאג להחדיר כל חייו, לכל יהודי באשר הוא. גם את השיר הזה שר אברהם פריד, לאחר פטירתו של הרבי זיע"א, לפני כשלוש וחצי שנים.

את השיר האחר, הרבי דווקא לא הלחין, אלא קיבל ב"ירושה" מאבות אבותיו, וזהו כמובן הניגון הידוע "סול א-קוקוש מאר" (קורא התרגיל), ניגון בעל מילים בהונגרית שעבר מדור לדור בחצר קאליב, וגם אותו נהג הרבי לשיר בהזדמנויות רבות. רבי אייזיק מקאליב, מייסד חסידות קאליב, היה נוהג לטייל בין רועים בהונגריה, ומהם אף למד כמה ניגונים ידועים, אחד מהם הוא הניגון הזה, אותו, לפי המסורת, קנה בכסף מהרועה ששר אותו. את המילים הפך לערגה של עם ישראל לביאת המשיח ולבניין בית המקדש.

צאצאו, הרבי זיע"א, הוקלט בטישים שונים שר את השיר, אך מי שהקליט את הרבי באחת ההזדמנויות בצורה מקצועית והעלה את שירת הרבי על גבי אלבום, הוא המעבד ר' משה (מונה) רוזנבלום, והשיר מופיע, בעיבוד מרטיט, באלבום "החתונה הגדולה" של מונה.

אז 5-6 ניגונים שחיבר הרבי ידועים, ונחשבים למפורסמים מאד, אך מה עם כל השאר? ובכן, עיון בספר "קול מנחם - זמירות לשבת קודש" מדברי תורתו של הרבי, מגלה כי הרבי הלחין עוד עשרות רבות של שירים. בסופו של הספר, על גבי שלושה עמודים תחת הכותרת "לקט ניגוני קאליב", מנויים כל השירים שהלחין הרבי והשתמרו בחסידות, ומדובר על רשימה של לא פחות מ-95

כ"ק האדמו"ר מקאליב
זיע"א, שנפטר לפני 4
שנים בניסן תשע"ט,
הלחין מספר ניגונים
בימי חייו שהפכו לנכסי
צאן ברזל. בין הניגונים
היו "רבות בנות", "וכלם
מקבלים", "נאר אמונה,
ו"סאל א קוקוש" אותו
קיבל מאבותיו לבית
קאליב • אולם לרבי
זיע"א היו עוד מאות
ניגונים שלא זכו לפרסום
בציבור הרחב. כעת,
מספרים ממשיכו, הרבי
שליט"א, ומקורביו במשך
השנים על כח השירה של
הרבי המופלא שקירב
רבים מהעם שבשדות
ועל החלק האבוד של
השיר שכולם מכירים

|אריה שוורץ • צילומים: העולם החרדי|

נאר אמונה

בשיר הידוע של הרבי 'כולם מקבלים', כולם מפספסים' חלק נוסף שהרבי הלחין, בין החלק הראשון לשני, שמשום מה הציבור היום פחות מכיר וזה גם פחות מושר

אנשים ויותר, זה נותן משהו לנשמה. הרבי דיבר על זה מספר פעמים, על הנושא של 'הבוחר בשירי זמרה'. הוא אמר שאם משהו 'בחר בשירי זמרה', כלומר שמהו נשאר בלב אחרי השירה, ההתעוררות, ההשתוקקות, אז כל המאמץ היה כדאי. אם משהו התקרב בזכות השירה, זה היה שווה הכל. "הרבי ראה בזה חלק מהשליחות שלו בעולם הזה, שהוא יכול לקרב יהודים לא רק על ידי לימוד טור בית יוסף, אלא גם על ידי השירים המרוממים שחיבר. והוא דיבר בפני כל סוגי הקהלים, וכולם העריכו אותו. בזכות הרגעים האלה, נשלחו המוני ילדים לבתי ספר תורניים או חרדיים, וכך נכנסו דורות-דורות תחת כנפי השכינה".

החלק הנעלם של "כולם מקבלים"

לכבוד מה הרבי חיבר את הניגונים?

הרב לנדאו: "יש שירים שהרבי חיבר לכבוד אירועים מסוימים, ויש שירים שהלחין כשקיבל השראה מלמעלה. למשל, הרבי נסע מראשון לציון לכותל המערבי בתאריך ב' בסיון תשכ"ז, שלושה ימים אחרי שחרור הכותל. לאף אחד עוד לא נתנו להיכנס לשם, והוא היה האדמו"ר הראשון שהגיע לכותל, ימים בודדים לפני חג השבועות. בדרך לשם, החיילים שהוצבו לאורך הדרך, כמוכן לא נתנו לו לעבור, והוא עצמו שכנע כל שוטר וחייל שהוא עבר בדרך לתת לו להמשיך הלאה. הוא אמר לכל אחד מהם, 'לך עצמך הרי לא אכפת שאעבור, אז תן לי לעבור. אני כבר אסתדר עם מה שיהיה בהמשך', וכך עבר עוד מחסום ועוד מחסום.

"ובכל מחסום שהוא עבר, הרבי הלחין שיר. אבא שלי נכח איתו באותה נסיעה, והוא סיפר שהרבי הלחין בנסיעה הזאת לא פחות מ-17 שירים, בכל מחסום ומחסום. לא היה להם אז טייפ להקליט את השירים הללו, כך שרובם נאבדו, אך אני מכיר היום לפחות 4-3 שירים שכן נשארו, מלחני אותו יום מיוחד. למשל, השיר 'כי שיבר דלתות נחושת'".

הרבי, צריך כמוכן להזכיר, שפע דברי תורה וחיידושים הרבה יותר משחיבר והלחין שירים. הרבי זצוק"ל חיבר עשרות ספרים, כ-40 ספרים במספר רק שו"ת "קול מנחם" שהוציא, מונה 20 ספרים. אך לצד זאת, כאמור, ראה חובה לעצמו בשימור הניגון החסידי, זה שינן באירופה של אז, לדורנו אנו.

מתי הלחין הרבי את השירים המוכרים כיום? למשל, את "רבות בנות"?

"את השירים הללו הלחין הרבי לפני אירועים גדולים בחצר. את 'רבות בנות' הלחין לכבוד חתונת בתו (המאומצת), וכך שירים רבים נוספים. כשהיה בנאות דשא, בזמן פגרה, היה מקבל השראה מיופי הבריאה, ומלחין שירים רבים.

"מעניין לציין שבשיר הידוע של הרבי 'כולם מקבלים', כולם 'מפספסים' חלק נוסף שהרבי הלחין, כך שכיום השיר מושר לא בצורה אותנטית למקור. מרדכי בן דוד שר שני חלקים בשיר, החלק הראשון והחלק השני (ולאחריו חלק שלישי, ניגון שהוסיף המעבד מונה רוזנבלום), אולם בין החלק הראשון לשני, הלחין הרבי חלק נוסף שמשום מה הציבור היום פחות מכיר וזה גם פחות מושר. אבל צריך לדעת את זה שבשיר יש חלק נוסף..."

גם "כולם מקבלים", אומר הרב לנדאו, הולחן לפני למעלה מיובל שנים. "אני 'נולדת' לשיר הזה, ואני בקאליב כבר יותר מחמישים שנה. גם 'נאר אמונה' הוא שיר שאני מכיר מילדותי ממש, וגם הוא בן

שירים (שלא כוללת שירים שאבדו או נשכחו במהלך השנים). בספר נכתב כי ל-95 ניגונים אלה חיבר בס"ד כ"ק האדמו"ר לחנים מעוררי לב ונפש, מהם כבר בני למעלה מיובל שנים, כגון 'אתה חונן', המושר בידי חזנים, ומהם חדשים (-יחסית לזמן בו נכתב הספר) כגון 'רבות בנות' המושר בפי כלל ישראל בעיתות שמחה".

חלק גדול מהניגונים הללו, כ-40 במספר בסך הכל, הוקלטו בצורה מקצועית בסדרת "ניגוני קאליב", ובספר, שנכתב עוד בחיי חיותו של הרבי, הביעו תקווה "שימצאו כאלה שיהיו מעוניינים להשקיע בהפקת שאר הניגונים, בקלטות או בתקליטורים, דבר שייצא להגישם בפני הציבור הרחב, שכן בכוחם להביא בס"ד לרגשי רוממות הרוח, התעלות ומתיקות, ובפרט בשבתות ובימים טובים".

השירה? חלק מההנהגה

הרה"ג יעקב לנדאו, ראש כולל "שבט הלוי" באשדוד, היה ממקורבי הרבי מקאליב זצ"ל. את הרבי הכיר כבר מילדות ממש, כאשר גר קומה מעל דירתו של הרבי, בעת שהרבי התגורר בראשון לציון, כשעלה לארץ מארה"ב. מאז, הסתופף בחצר קאליב, והתלווה לרבי לאירועים הרבים בהם ביקר ונשא דברים וגם שר את השירים שחיבר. הרב לנדאו ידוע בקאליב כמי שזוכר כל פרט מהניגונים השונים של הרבי, יודע לתארך אותם לזמנים בהם הולחנו וגם עסוק בשימור שלהם לדורות הבאים בדרכים שונות.

עד כמה היתה החשובה השירה בעולמו של הרבי זצוק"ל?

"אפשר לומר", אומר הרב לנדאו, "שזה היה חלק נכבד מהנהגתו לקרב יהודים לבורא עולם, להכניס בהם חמימות. השירה, הרי, היא הקולמוס של הנשמה. הרבי דיבר על זה וזה היה חלק ניכר מפעילותו בעולם לחוקי יהודים. זה היה חלק בלתי נפרד מעבודתו הבלתי פוסקת לחבר יהודים אל צור מחצבתם. "הרבי הלחין שירים קליטים, אותם יוכלו יהודים אלו, המתחזקים, לשיר ולזכור אחר כך בעצמם. למשל, בקרב רבים זכור המעמד בו ביקר הרבי בבסיס חיל האוויר לפני 42 שנה, יחד עם הגר"י זילברשטיין שחי, ודיבר ושר לפני קרוב ל-4,000 חיילים. בדרך לשם, הוא הלחין את ניגונו הידוע 'שמע ישראל'. אמנם הייתי אז נער צעיר, אבל שמע המעמד הזה עבר בין כולנו".

ניגון "אתה חונן", שבוצע במקור בקלטת "ניגוני קאליב" על ידי החזן ר' בן ציון מילר, ונחשב היום לניגון חסידי מוכר, הוא אחד מהוותיקים ביותר שחיבר הרבי. "זה ניגון של מעל ליובל שנים", אומר הרב לנדאו. "עם 'אתה חונן' הוא כבר עלה ארצה מחו"ל בשנת תשכ"ג. כלומר, השיר בוודאי הולחן לפני כן".

בשיר "נאר אמונה" שחיבר הרבי, אחראי דווקא הגר"ד גרוסמן ממגדל העמק לחיבור השיר לעם שבשדות. השיר, כפי שנכתב לעיל, הוא במקורו בידיש, אך הרב גרוסמן תרגם אותו לעברית, והצליח להנגיש אותו לכלל הקהלים. "הרב גרוסמן", מספר הרב לנדאו, "היה הולך עם הרבי פעמים רבות לדבר בפני קהל, בעיקר כשהרבי היה בצפון - בטבריה, בצפת, מגדל העמק ושאר המקומות שבצפון, וגם כאשר קיימו 'בר' בי רב' במקומות שונים. הרב גרוסמן שר את שירו של הרבי בעברית, והרבי מאד אהב את החידוש הזה, ומני אז, כשהופיע בפני קהלים מתקרבים, החל גם הרבי לשיר את השיר בעברית".

בקבלת נול מלכות שמים עם הרבי מפיטסבורג

בשמחת ברית לנינו עם ילח"א נכדו האדמו"ר שליט"א

ה א מ

הצליח הרבי, עם שירים חסידיים שכאלה, לגעת בלבבות?

"תראה, הרבי לא התחיל את השירה בפני קהל עם 'נאר אמונה'. הוא תמיד התחיל עם שירים שכולם מכירים, כמו 'כי מציון תצא תורה', ובמקומות המסורתיים יותר 'עבדו את ה' בשמחה'. אבל משם, פעמים רבות הוא ראה שהלבבות מתחממים, ואז שר את השיר שלו על האמונה בבורא עולם. כמוכן, חשוב מכל היה לו להעביר את המסר הבסיסי של 'שמע ישראל', ולכן, כמעט בכל מקום בו דיבר לפני ילדים או קהל של מתקרבים, לימד אותם את השיר 'שמע ישראל' שחיבר, וגם את 'שומר ישראל'. 'כלי שום ספק, אנשים התחברו מאד בזכות פעולותיו, ביניהן שירתו בפניהם. אנחנו יודעים ששירים מקרבים את הלב לבורא עולם, ובוודאי שכששרים ביחד מאות

"הרבי ראה בזה חלק מהשליחות שלו בעולם הזה, שהוא יכול לקרב יהודים. בזכות הרגעים האלה, נשלחו המוני ילדים לבתי ספר תורניים או חרדיים, וכך נכנסו דורות-דורות תחת כנפי השכינה"

הלב הגדול שלו שהכרתי לראשונה אז, גרמו לי לחזור בתשובה. אף פעם לא אמרתי את זה לרבי, אבל רק בזכותו אני נראה היום כמו שאני נראה".

ר' יצחק ברוגשטיין, מזכירו ועורך ספריו של הרבי זצ"ל, משמש היום כמזכירו של הרבי שליט"א. גם הוא, המזכיר, התקרב דרך הרבי לחסידות. הוריו היו שומרי תורה ומצוות, אבל כשהכיר את הרבי, התאהב בדמותו, נצמד אליו כל השנים והפך לחסיד שלו. לימים, כאמור, שמע מהרבי את דברי תורתו, ערכם והוציאם לאור בסדרת ספרים בכל מקצועות התורה.

ר' יצחק: "אנחנו עלינו מארגנטינה, וגרתי בקרית אונו. באזור שלנו היו מארגנים 'בר בי רב', וכך הכרתי את הרבי זיע"א, ומני אז נצמדתי אליו. כבר בי רב, היו בכל פעם כמה מאות יהודים שיושבים יום שלם ולומדים, והרבי היה מגיע לסיום, לומר ולשיר איתם שמע ישראל. זה היה כמו גילוי אליהו. הוא היה בא עם הגלימה האדמו"רית, פאות גדולות, ושר ומדבר. אנשים ישבו מולו, וזה היה נראה ממש גילוי אליהו. ישב שם פעם יהודי רומני שלא ידע כלום, ממש עם הארץ דאורייתא, ושאלתי אותו מה הוא אומר על הרבי: אז הוא אמר: מה זה העולם הבא, אני לא יודע, אבל אם ישאלו אותי מה זה גן עדן - אגיד שאני כבר יודע איך הוא נראה."

"היה פעם לרבי 'בר בי רב' במחנה אימונים של הצבא בניצנים, אליו הגיע הרב הראשי לצה"ל, נסענו לדרום, והגענו לשם לפנות ערב. אנחנו רואים אוהלים, נכנסים ונפגשים עם המפקד ושואלים: איפה החיילים? הוא אמר שהם עוד לא חזרו מהאימונים. ואז, כמה שעות לאחר מכן, באו כולם, מאובקים ועייפים, וקיבלו הוראה מהמפקד להיכנס לאולם. כולם ישבו, והמפקד ואנחנו היינו מולם, על הבמה. אני חשבתי שלא יקח יותר מרבע שעה עד שחייל יטעין עוזי ויתחיל לירות עלינו... הרי הם באו בלילה מאוחר, מאימון שהחל ב-3 לפנות בוקר, ובטח שאלו את עצמם: מה פתאום מביאים לנו אדמו"ר שמתחיל לדבר על תשובה? ואז כיבדו את הרבי, מבלי שאמרו לו מה לומר."

"הרבי נעמד ואמר: אני רוצה לבקש לפני הכל מהמפקד מתנה לחיילים: אני רוצה שלחבר'ה האלה תן מחר עוד חצי שעה שינה. המפקד, כמוכן, נענה, ולחיילים היה ברק בעיניים. ואז הוא כבר חדר להם ללב, שר איתם. זו היתה דרכו: הוא ישר ניגש ללב, הבין את הצרכים של עם ישראל, והחבר'ה האלה, שמנותקים מידישקייט ובטח מחסידות, ראו פתאום מענטש והתחברו אליו. אמרו ושרו איתו שמע ישראל."

"בפעם אחרת היינו בבית הספר הטכני של חיל האוויר בחיפה. היה שם מפקד שכינס את כל החיילים, 3,700 חיילים

במספר. הרבי אסף את כולם, שר ודיבר ונכנס אליהם ללב. כשהוא עזב, כולם רצו אחריו לרכב עד שמש לא יכולנו לצאת משם. וכך זה קרה בכל פעם שהיינו בכל מקום. בכל מקום הוא בלט במתק הדברים ובשירה המתוקה שלו.

"סיפר לי פעם אחד מהחסידים הוותיקים, שבתשכ"ז, בזמן מלחמת ששת הימים, בנדבורנה היה אופרוף, וכל האדמו"רים התכנסו, כי כ"ק האדמו"ר רבי איתמר מנדבורנה הגיע מארה"ב, ואת מי כיבדו להתפלל לפני הציבור באותו ליל שבת? את הרבי מקאליב זיע"א. כי הוא היה אדם שמרגש את הלבבות."

ההדלקה בל"ג בעומר

מעורר לב עמך בית ישראל

הרבי. "היה אצלנו בקאליב בזמנו, בכנס השלושים' לרבי זצ"ל יהודי ספרדי מבוגר עם כובע וזקן. הוא לא הבין מילה מהשיחות, שהיו ביידיש. בסוף הכנס הוא הגיע אליי ואמר לי: הרבי חייב להקשיב לסיפור שלי: אני הייתי אחד מהאנשים מהכי אנטי דתיים בקום המדינה, ולפני כמעט יובל שנים הייתי ברחוב בראשון לציון במוצאי שבת של סליחות, והייתי צריך להתפנות, ואמרו לי שיש בית כנסת 'קאליב' קרוב, שהוא פתוח (בזמנו, כאמור, קאליב שכנה בראשון לציון). נכנסתי לשם, ואז שמעתי קול של מישהו שר לעצמו. אמרתי: אכנס רק לשנייה. נכנסתי, ומאז אני דתי. אני לא ארחיב מעבר לזה, אבל זה, השירה השמימית הזאת של הרבי,

למעלה מיובל".

הרבי מקאליב, כידוע, נלקח על ידי הגרמנים ימ"ש למחנה אושוויץ, ממנו ניצל בניסי ניסים. גם שם, השירה היתה אחד הדברים שחיוקו את רוחו לעבור בשפיות את שנות הגיהנום עלי אדמות. "הרבי סיפר פעם בראיון שגם במחנה הוא הלחין. כשנשאל בראיון, לפני כ-40 שנה, איך באמת התחזק באותם ימים נוראים במחנה, הוא מנה שתי תשובות: בזכות האחדות שהיתה ביניהם, היהודים שוכני המחנה, והשניה היתה שגם במצב הנורא בו היה נותן, הלחין ושר לעצמו שירים. זה נתן לו התחזקות אישית".

ובחזרה לניגון "סול א-קוקוש מאר". "את השיר הזה", מספר הרב לנדאו, "היה הרבי שר בהשתפכות הנפש בצורה בלתי רגילה. אנשים שזכרו את הניגון הזה מהבית, מלפני המלחמה, הזילו דמעות כמים בעת שהוא שר את הניגון בפניהם. ידוע על צדיקים שחיו עוד לפני המלחמה, כמו ה'דברי חיים' מצאנו וה'אמרי חיים' מויז'ניץ, שהיו שופכים דמעות כששמעו את השיר הזה, שמדבר על מתי תגיע הגאולה העתידית ומתי יבנה המקדש. מונה רוזנבלום הקליט את הרבי שר את הניגון, בטיש ז' באדר שמונה ליווה מוזיקלית, בשנת תשס"ד או תשס"ה, וההקלטה הופיעה, בצורה מקצועית, באלבום 'החתונה הגדולה'."

הרבי עצמו היה מאזין מידי פעם, אולי בנסיעות, לניגונים חסידיים שונים?

"בהחלט כן. אמנם לרוב היה מאזין לדרשות ולדברי תורה בנסיעות, אך מפעם לפעם אהב לשמוע גם את ההיימישע ניגונים, שירים בהברה החסידית האותנטית. למשל, ניגוני ויז'ניץ, דו"קוב, סקולען, וגם בעלזא ובאבוב. "כשהיה מגיע משהו מעולם הזמרה לטיש, חזן או בעל מנגן, הרבי היה מכבד אותו לשיר. אני נזכר למשל שהגיע פעם יהודי בשם הרב דוד קלצקין, שהיום מפיק את עלוני 'השגחה פרטית', והוא גם חזן. וכשהגיע, הרבי ביקש ממנו שישיר את 'רזא דשבת' של פינצ'יק. תמיד כשהיה מגיע חזן, הרבי היה מבקש לשמוע ממנו משהו. הוא היה אומר לחזן, בחיך (ביידיש): 'תוריד קטע'. נהנה לשמוע אותם."

"הרבי גם שר פעמים רבות ניגונים של אחרים, לא רק שלו. למשל, את 'הושיעה את עמך' העממי, שהלחין הרב טוורסקי זצ"ל, או את ניגון 'אין קצבה' של מודו"ץ, אותו היה שר ב'לכה דודי', וכך עוד ניגונים. # יש לרבי לחנים שלא פורסמו שיכולים להצליח היום, אם מישהו יחדש אותם?

"חד משמעית כן, והרבה, מכל הסוגים: גם שירי נשמה וגם שירים שמחים. 'שמחת',

למשל, שמופיע באחת הקלטות הישנות, יכול להיות היום שיר חסידי מצליח מאד. או 'נפשי שפכי' שהלחין הרבי, שהוא שיר נשמה מרגש מאין כמוהו. וכמוכן, גם 'מאמע רחלי'. אלו שירים שרק נוגעים בהם, והדמעות מתחילות לרדת."

שירה מופלאה בבית הכנסת

הרבי מקאליב שליט"א, ממשיכו של הרבי זיע"א, מתאר אף הוא כי השירה והזמרה מפי הרבי, קירבו רבים. "הקירוב שלו, היה משהו שאי אפשר לתאר", אומר

"ההשראה לכתובה היא מתנת שמים"

אחרי שספר המתח הבלתי נשכח שלו, "בלתי הפיך", מכר כבר למעלה מ-15 מהדורות, מוציא הסופר יאיר וינשטוק (מ. ארבל בשבילכם) ספר חדש ומתפנה לסכם חצי יובל של כתיבת העלילות הנקראות ביותר בציבור החרדי • איזה רעיון לספר הביא לו המלון בפולין? האם יש ספר שהוא מתחרט על כתיבתו? ומדוע כתיבת עלילת מתח היא "עבודת פרך"? • זהירות, מתח גבוה

יונתן ריגלר • צילומים: בועז בן ארי |

קיבלה את השם. זו עלילה שנכתבה במשך הרבה זמן. היא קיננה לי שנה שלמה בראש, והחלה להיכתב כבר מעצמה. הכתיבה עצמה לקחה לי כשנתיים: בתחילת קיץ תשע"ח, ממש לאחר פסח, התחלתי לכתוב את הסיפור, וכחצי שנה לאחר מכן הוא התחיל להתפרסם בהמשכים".

אז בעצם המשכת לטוות את העלילה תוך כדי שהסיפור מתפרסם בעיתון.

"כן. אמנם, כמו שסיפרתי, כבר התחלתי בכתיבת הפרקים כמה חודשים לפני שהוא התחיל להתפרסם, כך שהיה לי 'פור' של חצי שנה. היה לי למעשה פור עצום, של כמה עשרות פרקים שכתבתי להנאתי, עוד לפני שהיה לי את העול של כתיבת פרק בשבוע כשזה מתפרסם בעיתון. כך יכולתי לחשבן את כל העלילה, ולא ליפול לתוך מהמורות בכתיבה. כי כשאדם כותב צמוד לפרסום, לעתים הוא נופל למהמורות שונות, והוא יכול לטעות פה ושם, ואז הוא צריך לתקן את הטעות 'בשידור חי' לעיני כל עם ישראל, וזה לא נעים. וכאן, התחלתי בפער של כ-40 פרקים שכבר היו מוכנים לפני פרסום הפרק הראשון, וזה היה מאד נח.

"והאמת, שככל שהפרקים הלכו והתקדמו, ה'פור' שלי הלך והתקטן באופן משמעותי, כי הכתיבה של הפרקים היותר מתקדמים נעשתה קשה ומורכבת יותר ויותר, וכל הזמן הייתי צריך לצייר לעצמי מודלים שונים כדי שלא אטעה בטוויית העלילה, כי היא התפרסה על הרבה פרטים והרבה גיבורי משנה, דבר שיכול היה להפיל טובים ממני, והייתי צריך להיזהר לא ליפול לבורות. כך יצא, שאת הפרקים האחרונים כבר כתבתי כמעט צמוד לפרסומם בעיתון. הפרקים הראשונים נכתבו בקצב של פרק ליום, ואילו את הפרקים האחרונים, כבר לקח לי שלושה-ארבעה ימים לפרק".

ומניפולטיבי כשהוא מוביל את כל הקהילה הזאת בדרך החתחתים שבחר בה, כדי לקדם את המטרה שהוא רצה".

המוטיב הזה של "שנה ופירש", הופיע גם בספר נוסף שלך, "יום ושש שעות".

"נכון, אבל בצורה אחרת לגמרי. אי אפשר להשוות בכלל בין 'יום ושש שעות' לבין 'השעיר השלישי'. רמת התחכום ב'שעיר השלישי' מאד גבוהה, ולמעשה זה פאזל של ממש, כך שעד שהקורא לא מסיים לקרוא אותו, הוא לא מצליח לפתור את התעלומה. טובי המוחות מאלו שקראו את הספר, אמרו לי: עד היום, אין ספר שלא פיצחנו באמצע, אבל פה - לא הצלחנו. הם קראו וקראו ולא הצליחו לנחש את הסוף של הספר. אדם אחד, בעצמו כותב ספרי מתח, אמר לי: פיצחתי את כל הספרים שקראתי, אבל כאן הצלחת לתעתע בי. עד שהוא לא הגיע לפתרון החידה בסוף הספר, הוא לא הצליח לפצח אותה. הוא אמנם חשב באמצע הדרך שהוא פיצח את התעלומה, אבל זה היה מכיוון אחר לגמרי".

וינשטוק מספר כי שמו של הספר, "השעיר השלישי", הגיע אליו כרעיון מ...הדף היומי. "האמת היא שהספר הזה חייב את שמו ל'דף היומי'. במסגרת שיעור בדף היומי במסכת שבועות, לפני כחמש שנים, התחלנו ללמוד את הדף הראשון, ולמדנו שם רש"י על 'שלושה שעירים'. ותוך כדי שמגיד-השיעור דיבר על שלושה שעירים, הבריק לי במח השם הזה, 'השעיר השלישי'. כי אנחנו מכירים בדרך כלל מושג של שני שעירים, מיום כיפור, שאחד מהם הולך לה' והשני לעזאזל. אבל אף אחד כמעט לא שמע על 'השעיר השלישי', והוא הקורבן החף מפשע, שאליו אף אחד לא התכוון".

כלומר, היה לך את שם הספר עוד לפני העלילה?

"לא... במקביל, כשהשם הבריק לי, כבר היתה לי עלילה בראש, רק שהיא היתה נטולת שם, ואז, באותו שיעור, היא

. ארבל, סופר המתח החרדי המוכר והאהוב, עושה זאת שוב ושוב. גם אחרי קרוב ל-30 שנה מאז החל לפרסם את ספריו, הם נחשבים לרבי מכר, וכל ספר חדש שהוא מוציא - הופך לבסט סלר בתוך זמן קצר.

מי שחיבר את ספרי המתח המצליחים ביותר בציבור החרדי - "בלתי הפיך" ו"קשר גורדי" - הפך עם השנים לשם נרדף - וסליחה על משחק המילים - לספר נוסף שלו... - לספרות מתח מושקעת ומתוחכמת, וגם כיום, אחרי למעלה מ-30 שנה כאמור מאז יצא ספרו הראשון, הוא עדיין מקפיד על רמת העלילה, התחכום, ההפתעה לקורא בכל פרק ופרק - וכמובן, גם על רמת הכתיבה עצמה. מ. ארבל, כפי שהיום הכל יודעים, הוא שמו הספרותי לזיאנר ספרי המתח שהוא כותב, של ר' יאיר וינשטוק, שבשמו האמיתי בכלל חתום על שורה של ביוגרפיות של ספרי צדיקים, סוגה שלמה של "סיפור לשבת", "סיפור לחג", ועוד ועוד.

כאחד עשר ספרי מתח יצאו תחת ידיו עד היום - כולל הספר האחרון "בין שברי עולמות" - וידו עוד נטויה. סוכני מוסד, שב"כ, נאצים שפלים מהעבר, ולהבדיל אדמו"רים גדולים וגם נערים שנשרו שחזרו למשפחה - כולם-כולם היו גיבורי ספריו רבי המכר, שהפכו לספרי חובה בכל בית חרדי, כשהם משכתבים את רוח התקופה, בתוספת קורטוב - או הרבה יותר מזה - של מתח, לצד ערכיות יהודית שנמצאת שם תמיד, בין השורות וגם בשורות עצמן.

אחד מספריו האחרונים, למשל, "השעיר השלישי" שמו, הוא בעל עלילה מפותלת שנוגעת בהרבה מאד סוגיות חמות בציבור החרדי. "בקווים כלליים", מתאר וינשטוק, "הספר מספר כיצד אדם שצמח מתוך ערוגות הציבור החרדי, ושנה ופירש - דבר שעדיין לא ידוע בתחילת הספר - עושה שימוש מניפולטיבי בתוך קהילה חסידית שלמה, ויחד עם האדמו"ר שלה מנצל את השאיפה והכמיהה לביאת המשיח שמקננת באופן טבעי בלב כל יהודי, ועושה בהן שימוש ציני

"הספרות החילונית - רדודה"

היית מראשוני סופרי המתח החרדיים, ממייסדי הז'אנר. מי היה ההשראה שלך עצמך בכתיבה?

"ההשראה שלי - זו המציאות. זה לא דגל שצריך לנופף בו, כי אולי הוא יישמע מובן מאליו, אבל אני לא קורא סופרים לא יהודים או חילונים, ובכלל, הכתיבה של אותם סופרים בזמננו נעשתה מאד רדודה, ואין לנו היום כלום עם הכתיבה שמעבר לרחוב".

אם כן, מהיכן שאבת את סגנון הכתיבה?

"ההשראה היתה ממש מתנת שמים. ובאמת, לא היה סופר מתח חרדי לפניי שכתב בצורה שאמרת: 'אני רוצה לכתוב כמוהו'. ובכל זאת, לקחתי השראה בתחילת דרכי מכל מיני מותחנים משובחים של אותם ימים, שהפרו לי את המחשבה, אבל אני כבר לא זוכר שמות של כותבים. אני כן זוכר שאחת הכותבות שמאוד אהבתי את הכתיבה שלה, היא הסופרת החרדית חווה רוזנברג. הספר שלה 'קו השבר', היה אחד הספרים הטובים שקראתי. 'לעומת זאת, בספרות הקדושה', של סיפורי הצדיקים והביוגרפיות, כן היה לי מודל מכמה סופרים, מובילי דגל, שחשבתי שצריך ללכת לאורם. ובכל מקרה, מעולם לא לקחתי דמות מעולם אחר והתאמתי אותה לעולם שלנו".

היתה תקופה קצרה שהצלחת ליהנות מהאנונימיות תחת שם העט "מ. ארבל", אבל השם שלך נחשף לבסוף. האם חשיפת השם הגבילה אותך בכתיבה?

"זה נכון שאין משהו שמפרה לך את המח יותר מאשר לכתוב בשם בדוי. כך יכולתי, למשל, לכתוב את 'קשר גורדי' ואת 'בלתי הפיך', כשעוד הייתי לגמרי אנונימי. כמובן הוזה, האנונימיות דאז היתה לגמרי ברכה, כך שיכולתי לכתוב מה שאני רוצה. אבל מה נעשה שהציבור החרדי חוקר ודורש, ומהר מאד עלו על השם האמיתי של הכותב מאחורי הקלעים, ולא עזר כלום. ומאז שנחשפתי, אכן הופעל עליי לחץ האדיר, בעיקר אחרי 'בלתי הפיך', אז ממש היו המונים שפנו ואמרו: 'אל תעשה לנו את זה', כביכול - אל תכבס בחוץ את הכביסה המלוכלכת.

"אני כמובן לא רציתי לצאת כנגד הקונצנזוס החרדי הכללי, אז נהייתי פחות 'פרובוקטיבי' משני הספרים הראשונים, זאת למרות שלדעתי 'קשר גורדי' היה עלילה תמימה, שלא ביקשה לתקן עולם. נכון שב'בלתי הפיך' כן שמתי אצבע על המחלוקות וקידמתי את הנושא של הבריחה ממחלוקות, ואז היה מי שראה את עצמו נפגע. זה מזכיר את הבדיחה על אותו

בלן שצעק במקווה: 'הטיפש - שייצא כעת', ואחד המתרחצים יצא ואמר: למה?! אבל שילמתי!... גם אני, בספר, לא התכוונתי לאף חסידות או קהילה. בדיתי שמות של חסידויות ושל ישיבות, ולא נתתי סימן מאפיין לאף דבר שקיים במציאות, ולמרות זאת קניתי לעצמי קונצנזוס של רעש וצעקות נגד הספר והכתיבה הזאת. את החירות הזאת שהיתה לי בהתחלה - איבדתי. הלחץ הציבורי המאסיבי עשה את שלו, בפרט ששלחו אליי אדמו"רים ורבנים, בבקשה שלא אעז לגעת במוסכמות המקובלות בציבור החרדי, אז קטונתי. אני לא הולך להתקוטט עם הציבור שממנו אני בא ואתו אני ממשיך לעבוד. ומאז, הלכנו על עלילות מרוככות יותר, שאומרות דברים שהציבור יכול לבלוע, כך שאף אחד לא יכול לבוא בטענות..."

ולמרות הביקורות, 'בלתי הפיך' זכה להצלחה עצומה.

"בהחלט, הוא כבר עבר את המהדורה ה-16. היתה לו את המעלה שהוא היה נועז ואמר את האמת, אם כי אני יכול לומר שהיה לו משהו נוסף: רמת התחכום שלו, האפילה על כל מה שהיה לפניו, וכנראה גם על מה שהיה אחריו. לא מצאתי עד היום עלילה שמתחרה בו. יש אפילו סופר חילוני, שלא אנקוב בשמו, שכתב ספר שלם שאת המוטיב המרכזי שבו הוא גנב מ'בלתי הפיך'. גיבור הספר שלו נשרף לעיני כולם, ולקראת סוף העלילה הוא נחשף כחי, ממש קו העלילה של 'בלתי הפיך'."

מה הביא אותך לתסריט של 'בלתי הפיך'? שאלנו את וינסטוק. כאן צריך להזכיר: "בלתי הפיך" מדבר על תכנית סודית של השב"כ למגר את הציבור החרדי בישראל, בעזרת אדמו"ר מטעמם, שישתמש במחלוקות קיימות בציבור החרדי כדי "להפריד ולמשול". וינסטוק: "עשיתי חשבון שבדרך הטבע, מבחינה דמוגרפית, אנחנו החרדים 'נכבש' בעוד שנים ספורות את הארץ. עשיתי לעצמי משחק סימולציה: מה אני הייתי עושה אם הייתי מחזיק בשלטון החילוני הישן בארץ, והייתי נוכח לראות שהציבור החרדי מתרבה בצורה מדהימה, ובסוף הוא עוד עתיד לכבוש את השלטון בבחירות דמוקרטיות? מה הייתי עושה במצב כזה אם הייתי ראש השב"כ? הרי בוודאי לא הייתי רגוע מזה. אגב, היום, למפרע, אנחנו יודעים שהשלטון החילוני באמת לא נח, ושקד על פתרון ל'בעיה החרדית', רק שהם מצאו פתרון אחר מזה שהיה בתסריט של 'בלתי הפיך'. הפתרון שלי ל'בעיה החרדית' בספר, היה שהיות ויצר המחלוקת לצערנו הרב כה חזק, השלטון יכול היה להשתמש במחלוקות הקיימות, להגביר אותן, ולעשות 'הפרד ומשול'. בפועל, מה שהם עשו, זה להביא לכאן מיליון רוסים ואתיופים. זו הייתה המצאה של שמיר ושרון. הם עשו זאת כי רצו להחליש את הכח החרדי בקלפי".

מזכיר משהו מהאקטואליה הישראלית בחודשים האחרונים.

בדרך כלל ברוב ספריך, יחד עם המתח אתה גם מעביר מסרים: על העול

הכלכלי של נישואי הילדים, סכנות הטכנולוגיה, ועוד. איזה מסר ניסית, למשל, להעביר בספר "השעיר השלישי"?

"האמת היא שגם בו בהחלט יש מסר, והמסר הוא - לחסל את מודל התמימות. בציבור שלנו, יש היום הרבה אמון במנטורים שונים שבאים מבחוץ. יש כל מיני אנשים שרוצים להגיד משהו 'רוכשים' קהילות שלמות. הם כמו כוכבי בייסבול בדרך כלל מכוונות טובות, והקהילות שלנו, שהן עניות לרוב ורוצות להשיג כמה גרושים, נכנעות להם. אבל צריך להזהר. גם אם אותם גורמים באים עם הכוונות הכי טובות, צריך לשים לב גם למניעים הלא כשרים שלעתים משתרבים להם".

מיעוט הסופרים החרדים? מחינוך טוב

כמה ספרים כתבת עד היום?

"אף פעם לא ספרתי בדיוק, אבל כולל הביוגרפיות וסיפורי הצדיקים, כ-50 ספרים".

והכי מצליח מהם?

"מבחינת המכירות, בלתי הפיך. יש הטוענים שהוא

הכי יפה מאלה שכתבתי, אבל יש רבים אחרים שבעיניהם הספר הטוב ביותר שלי היה ונשאר 'קשר גורדי', גם בגלל שיש בו את התמימות של ספר הביכורים. אפשר לומר שיש 'מחלוקת' בין הקוראים, אבל הרוב אומר שהספר הכי טוב שלי עד היום הוא 'בלתי הפיך'. אני לא נח על זרי הדפנה, ומנסה להצליח לשבור את השיאים שלי עצמי. אני משקיע המון כח במחקר ו ת ח כ ו ם בעלילה. אגב, לא חרונה ב ה ו צ א נ ו נוסטלגית מחודשת את 'קשר גורדי' ואת 'עין בעין'."

בדיתי שמות של חסידויות ושל ישיבות, ולא נתתי סימן מאפיין לאף דבר שקיים במציאות, ולמרות זאת קניתי לעצמי קונצנזוס של רעש וצעקות נגד הספר והכתיבה הזאת. הלחץ הציבורי המאסיבי עשה את שלו, בפרט ששלחו אליי אדמו"רים ורבנים, בבקשה שלא אעז לגעת במוסכמות המקובלות בציבור החרדי, אז קטונתי. אני לא הולך להתקוטט עם הציבור שממנו אני בא ואתו אני ממשיך לעבוד

גם הנאה רוחנית, כי אתה יודע שהמסר נקלט".

מהיכן אתה שואב את כל הרעיונות? הרי כבר כתבת על כל מה שניתן - סיפורי ביון, עלילות תוך חרדיות, עלילות סביב העולם. הכל. מהיכן מגיע רעיון לספר חדש?

"בכל פעם זו סיעתא דשמיא מחדש. הנה דוגמא להשראה ל'שעיר השלישי': אני וילדיי נוסעים בכל שנה בחורף ללעלוב שבפולין, להשתטח על קברו של סבא וראש השושלת החסידית אליה אני משתייך, רבי דוד מלעלוב. ואנחנו מתאכסנים במלון שרחוק 20 קילומטר מלעלוב - בעיירה קרושניץ. זו עיירה פולנית טיפוסית, שבה יש מלון ששמו: אוסטניץ... משם שאבתי את שם ה'חסידות' הזאת שמכבבת בספר החדש. הרעיונות פשוט נלקחים מתוך המציאות. ישבנו שם באותו מלון, והתחלנו לשחק בינינו לבין עצמנו את המשחק של 'האדמו"ר מאוסטניץ' וחסידיו. כך הכל התחיל.

"התסריט עצמו, של כל הספר, בא בדרך כלל כהברקה. הייתי מדמה את זה לגרעין של לחן. דיברתי עם מלחינים, וניסיתי להשוות בין העבודות שלנו. להם, כמובן, יש עבודה הרבה יותר קצרה. לחן הרי מסתיים בכמה דקות, לעומת כתיבת ספר שזו מלאכה קשה ומתמשכת. אבל הבסיס הוא אותו בסיס. יש את רגע ה'פיצוץ' - או ההשראה - שמגיע פתאום, שזה באמת בא רק מלמעלה. ואחרי שהגרעין של הרעיון בא, אני כבר עובד ומפתח אותו".

קח אותי לתהליך הכתיבה של ספר מתח. אתה בעצם במאי, שחקן, יוצר וגם סאונדמן - והכל באיש אחד. איך כותבים דבר כזה מורכב?

"אכן, זו עבודת פרך. אנשים לא מבינים מה כל כך מעייף וקשה בכתיבה כזאת. אומרים לי: אתה יושב וכותב, מה הבעיה? הם לא מבינים שהמח משתולל משיבה על כל פרק, והוא מתיש אותי כמו לבנות קיר לבנים. המח מתייגע על כל פרק מחדש, ואני עוד לא מדבר על מלאכת המחיקות. אנשים שכל מילה שלהם נכתבת ומפורסמת, כביכול התקבלה מפי הגבורה, אני מקנא בהם. אצלי זה לא כך: אני מוחק וכותב, ומוחק וכותב, ובסופו של דבר, כשאני עובר על הכל לפני הפרסום, אני שוב עובר, משפץ ומלטש, ובעיקר בודק ברמת הלוגיקה שלא היה כשל. זו עבודה מפרכת, להחזיק ראש על כל התפקידים שגלומים בסופר מתח, ולראות שאתה לא נופל באף אחד מהם. ועם כל זאת, יש לי ועדת ביקורת מתמדת המורכבת מבני המשפחה ומחבר טוב, אברך עם ראש על הכתפיים, שיש לו את המעלה שאין לילדיי - שהוא אובייקטיבי לחלוטין. הוא יכול לתת את הביקורת בצורה הכי חריפה, כי הוא לא חייב לי כלום, ומבלי לפחד שאפגע ממנו".

יש סצנה כלשהי שפרסמת באחד מספריך שאתה מתחרט עליה?

"לא חושב. בדקתי עם השנים את ספריי שוב ושוב, ולא זוכר משהו כזה. אולי יש ספר שלא התעמקתי בו מספיק בעת הכתיבה, ושם באו אליי בטענות שהעלילה לא מספיק מחושבת. זה אולי יכול להיות".

כלומר, את "בלתי הפיך" היית מוציא גם היום?

"חד משמעית כן, והלוואי ויכולתי לכתוב היום באותה חירות כמו שהייתה לי לפני שנופצו קירות הזכויות של חדר העבודה האנונימי שלי".

ה ח ר ד י , במנטליות שלו, מחונך שאם מקדישים למשהו המון מחשבה - זה לשטיק'ל תורה, והוא לא יבזבז את המחשבה הזאת על עלילה מתוחכמת. אם כי, אני חייב לציין, שיש לי חבר בשם פ. חריף, חסיד סלונים שכותב ספרי עלילה, והוא בהחלט מקדיש לזה הרבה מחשבה, זאת לצד היותו אברך חסידי לכל דבר ועניין".

מאיזו כתיבה אתה עצמך נהנה יותר? של סיפורי הצדיקים או של ספרי המתח?

"האמת, תלוי באיזה רובד. ברובד החסידי, שממנו אני יונק מבית אבא, תמיד תישאר לי הבערה הזאת של אותו ילד שאביו יושב בקצה השולחן ומספר סיפור חסידי והוא מקשיב לו בהשתוקקות עצומה, ואת הסיפור הזה הוא מעביר בכתיבה. זה היה ונשאר בגנים. מצד שני, אין מה לומר, כשאתה כותב ספרות עלילתית ברמת תחכום גבוהה, וכשאתה מצליח לכתוב את העלילה ולעלות ולהתעלות ברמה ועם המסר, וכשכל זה מצליח - זה סיפוק נפשי אדיר, בפרט כשאתה מצליח לחדד מסר ולהעביר אותו. זו

עשית בהם שינויים? נניח, דברים שעברו אז, לפני 25 שנה, אבל היום אולי יעברו פחות בציבור?

"לא, הם אותם ספרים אחד על אחד, ממש אותו הדבר כפי שהם יצאו אז. השינוי היחיד הוא בעטיפות של הספרים הללו, שיצאו הפעם עם עטיפה מעודכנת ובכריכה רכה".

אנחנו רואים היום הרבה מאד סופרות חרדיות, וכמעט ולא רואים סופרים חדשים, ובוודאי שלא סופרי מתח. למה?

"אדרבה, אולי זה מחינוך טוב, שמחנכים את הגברים לשבת וללמוד תורה והם מתמידים בכך, ואילו הנשים יותר פנויות לכתיבה, וכך קם דור של סופרות מוכשרות, ובוודאי שאי אפשר לבוא אליהן בטענות. ובאשר לכתיבת ספר מתח: כדי לכתוב ספר מתח, צריך לשעבד המון מחשבה. הציבור

רשת

קו עיתונות

מאחלת לקוראיה
ולכל בית ישראל

פסח כשר ושמח
מתוך בריאות איתנה

כל הזמן

קו עיתונות

"לא כל אחד שעוסק בנושאים רפואיים הוא יועץ רפואי"

בשיחת חג אישית ונדירה, מספר יו"ר ארגון 'מזור' - מערך יעוץ, הכוונה וליווי רפואי, על תפקידו של היועץ בעולם הרפואה, על ההיבטים המקצועיים והטכנולוגיים ועל הקשר עם בתי החולים, ומציג את החזון שלו, לעתיד עולם הרפואה בישראל: "אין לי ספק שלעיתים אנו עוברים את הגבול, ונכנסים לתחום של הרופא, ולא תמיד ברור היכן עובר הגבול בין סיוע לפונים לבין פלישה לתחום הרופא", הוא אומר בראיון למוסף החג

| יוסף טולידנו |

תפקידו של היועץ הרפואי

הרב רגובי גדל ונולד בארה"ב. בגיל תשע עלה יחד עם משפחתו לארץ, כששפת האם שלו היא אנגלית, עובדה המסייעת ללמוד ולהבין מידע רפואי עולמי, מידע אותו הוא חולק עם הצוות המקצועי של 'מזור'. "את הידע רכשתי באופן עצמי. רכשתי ספרים ולמדתי. כשהייתי צעיר, עוד לא היה את הרשת, אז לימוד המידע הרפואי היה מורכב יותר, כאשר היה צורך להשיג את המידע. כיום, בעידן הדיגיטלי, כמובן שהכל הפך לנגיש יותר, מה שמאפשר להגיע ליותר ויותר מידע רפואי רלבנטי".

כשהחל את דרכו המקצועית כיועץ רפואי, מערך היעוץ הרפואי בישראל היה עדיין בראשית דרכו. הוא הציב בתחום סטנדרטים גבוהים מאד תוך שילוב של אנושיות ומקצועיות גם יחד. הרב רגובי החל לפעול באופן עצמאי לפני כשלושה עשורים. באותם ימים הגיש עזרה והכוונה לכל פונה, בתנאים טכניים לא פשוטים, תוך מסירות נפש ואמונה שעליו להשתמש בידע ובכישורים שניתנו לו על מנת לסייע לחולים. בהמשך דרכו חבר הרב רגובי לארגון "עור מציין" שם הקים את המחלקה ליעוץ רפואי, שהפכה לשם דבר. בשנים אלו הרב רגובי הקים וניהל את אחת המחלקות הגדולות והנחשבות בתחום, הכשיר וניהל צוות מיומן, אשר טיפל בעשרות פניות ביום וגיבש תפיסת עולם ופעילות ייחודית השמה את המקצועיות, השירות והיושרה בראש סולם העדיפויות.

כיום, עומד הרב רגובי בראש ארגון "מזור", כשהוא שם לעצמו מטרה להיות שליח להביא מזור לחולים רבים, העומדים פעמים רבות בפני שוקת שבורה ברגעים הקשים של חייהם, כאשר בן משפחה אהוב מצוי במצב רפואי מורכב. בדרכו הייחודית מסייע הרב רגובי לכל פונה, מאזין לבעיה הרפואית, משקלל את המגבלות של העומד מולו ובונה את דרך הפעולה הטובה ביותר. רופאים, פרופסורים, מנהלי מחלקות, מנתחים ומנהלי בתי חולים בארץ ובעולם רוחשים לו כבוד מיוחד ומתחברים ליכולת הניתוח שלו לכל מקרה רפואי.

אדם זקוק לטיפול רפואי, הולך לרופא ומקבל את הטיפול. היכן נכנס היועץ הרפואי לתמונה?

"זו שאלה טובה, שאני מתחבט בה תמיד. אין לי ספק

ל א קלה הייתה המלאכה, למצוא שעה פנויה לשוחח עם הרב שמעון רגובי, יו"ר ארגון 'מזור'. השיחה נדחתה שוב ושוב, כשבכל פעם אילווצים שונים, כשהמכנה המשותף שלהן: עוד יהודי הזקוק ליעוץ וסיוע. גם כאשר כבר נפנה לשוחח עמנו, נתקלה השיחה בהפרעות חוזרות ונשנות לצורך סיוע רפואי. וכך, במשך שעה ארוכה, ישבנו לשיחה אישית, מרתקת ומחכימה, עם האיש שהמציא מחדש את עולם היעוץ הרפואי, ומסייע לאלפי פונים מדי חודש בחודשו ללא תמורה, כשהחזון שלו הוא להרחיב ולהעצים הן את מערך ההכוונה, הן את מערך הסיוע, והן את תחום המידענות הרפואית.

ארגון 'מזור', כשמו כן הוא, מתמקד ביעוץ, הכוונה, ליווי ומתן מידע רפואי ומקצועי למתמודדים עם אתגרים רפואיים. צוות הארגון מטפל בכל מקרה ברגישות, במסירות ובמקצועיות רבה, כשהוא מונחה על ידי יו"ר הארגון מתוך הכרות עמוקה ורבת שנים עם מערכת הבריאות בארץ ובעולם, על מנת לתת את המידע המקצועי והמתאים ביותר עבור החולה.

חשוב להבין: תחום היעוץ הרפואי, הנו הליכה על חבל דק. בעוד יועצים מסוגים שונים, כגון יועצי משכנתאות או יועצי נדל"ן, מחויבים על פי חוק להוציא תעודה ולעבוד עם רישיון, הרי שהיעוץ הרפואי נשען כולו על האמון שהציבור רוכש לו ולידע שצבר. עובדה זו, יצרה פרצה בתחום, המובילה לעיתים רבות לעגמת נפש, ועד כדי אבחונים שגויים העלולים להוביל למצבים לא פשוטים בקרב החולים.

אל המקום הזה, נכנס הרב שמעון רגובי, כאשר הקים את מערך היעוץ הרפואי 'מזור', המסייע בליווי והכוונה מקצועית מרגע הפניה ועד לסיום הטיפול, מתוך רצון להוביל לשינוי אמיתי בתחום. "עולם הרפואה תמיד עניין אותי, והייתה לי אליו משיכה" הוא מספר בתחילת השיחה, כשאנו מנסים להבין מתי דבק בו החיידק הרפואי. "מגיל קטן ממש, מצאתי את עצמי מתעניין ברפואה, כשאני אט אט רוכש עוד ידע, קורא ולומד". בעודו אברך צעיר, ארע המקרה, שהכניס אותו לעולם הרפואה. "חבר טוב, עבר אירוע רפואי מורכב. היה צורך להטיסו לחו"ל לצורך טיפול רפואי, ונרתמתי לסייע. מקרה הוביל למקרה נוסף, וכך מצאתי את עצמי נשאב לעולם הרפואה. במשך שלושים שנה, שאני עוזר ומסייע לכל פונה, להגיע אל הטיפול הטוב ביותר, ולהעניק מהידע הרפואי הרב שצברתי, לטובת החולים".

שלעיתים אנו עוברים את הגבול, ונכנסים לתחום של הרופא, ולא תמיד ברור היכן עובר הגבול בין סיוע לפונים לבין פלישה לתחום הרופא. אבל צריך להבין שליועץ ישנן כמה תפקידים. ראשית, מידע והכוונה. גם הרופאים רוצים להחכים, לדעת וללמוד עוד. הם לא תמיד מכירים את כל המערכת. כל רופא, מטבע הדברים, מכיר את הסביבה הטבעית שלו ואנשים סביבו, ותמיד יש מה ללמוד. כמו כן, לכל בעיה יש את הרופא המתאים לו, רופא אחד מומחה לעניין פלוני, והאחר מומחה לעניין אחר. והתפקיד שלנו הוא להכווין לרופא המתאים".

"לעיתים, הרופאים בעצמם מציבים כמה אפשרויות בפני המטופל, וזה קורה היום יותר ויותר בעולם הרפואה המודרני" הוא מוסיף. "כאשר הרופא אומר, יש לך כמה אופציות היכן לבצע את הטיפול או הניתוח וכד', המטופל זקוק למישהו שיש לו את המידע, ולעזור לו לקבל את ההחלטה. לא לכל אדם יש את הידע והיכולת לדעת מה נכון ומה יותר טוב, לכך צריך את הניסיון וההבנה של היועץ הרפואי".

"לעיתים אנו נאלצים להעביר גם ביקורת על הרופא, ולא פעם ולא פעמיים רופאים טועים. זה קורה כמעט מדי יום. אם אנו סבורים שהרופא טעה, אנו שולחים לחוות דעת נוספת אצל רופא אחר".

"יש את הנושא של מידענות רפואית. אנו דורשים לקבל תשובה ואבחנה יותר מדויקת, ומבקשים לחפש פתרונות ייחודיים. לצורך כך, חשוב מאוד המידע, המבוסס על מחקרים חדשים וניסויים שנערכו ברחבי העולם. מדובר בידע, שלא תמיד מצוי אצל הרופא, ולכן חשובה ההכוונה המבוססת על ידע מקצועי".

היועץ, לעומת העסקן

כאמור, על מנת להיות יועץ רפואי, אין צורך לעבור השתלמות או הכשרה, לא צריך תעודה, ואין מבחנים. "היום יש יותר ויותר אנשים שעוסקים בנושאי הרפואה, אך לא כל אחד שמתעסק בנושאים רפואיים בירוקרטיים, הוא אכן יועץ רפואי" מחדד הרב רגובי. "בעיניי, ההבדל המשמעותי בין יועץ רפואי לבין עסקן רפואי, זו היכולת להכיל מידע רפואי ללמוד ולחפש מידע רפואי חדש. ללכת ולחפש מאמר רפואי רלבנטי".

"אתן לך דוגמה מהיום" הוא מספר. "קיבלתי פניה מאשה

"להרחיב את מערך הייעוץ וההכוונה"

במשך כל זמן הריאיון, הטלפונים אינם פוסקים מלצלצל. אודות למערך הייעוץ המקצועי בארגון והטכנולוגיה המתקדמת, כל פניה מופנית לטיפול באופן מידי, כאשר הרב רגובי נכנס לתמונה בשאלות קשות, בהן יש צורך להכריע ולשמוע את דעתו המקצועית. ב'מזור', שמו לעצמם למטרה, לסייע הן בהבנה עמוקה של תחומי הרפואה השונים, היכרות רחבה עם מערכת הבריאות בארץ ובעולם, היכרות רחבה עם מערכת הבריאות בארץ ובעולם ומציאת פתרון מתאים לכל פניה ע"פ מכלול הנתונים בזמינות מקסימאלית לכל פונה, באדיבות ומקצועיות, ולהעניק לחולה את כל המידע הדרוש לו.

מחמת ריבוי הפניות, צוות המשרד עוסק במיון הפניות, כאשר מעת לעת מועברות אל הרב רגובי שיחות חירום שאינן סובלות דיחוי, כשמעבר לקו מצפים לשמוע את עצתו. בשכך, כאשר מופרעת השיחה על ידי צלצול טלפון, מבינים הנוכחים כולם, כי מדובר בעניין שאינו סובל דיחוי. "החזון שלי, הוא להכשיר ולפתח דור חדש וצעיר של יועצים, בעלי ידע והבנה בעולם הרפואה" מספר הרב רגובי, כאשר אנו שואלים אותו מה התכנית לעתיד. "מערך הייעוץ וההכוונה חייב להתרחב, ולא יתכן שכל המידע הרפואי יוותר בידי של אדם אחד, זה קיים בכל ארגון ובכל תחום. להכשיר דור של אנשים שילמדו רפואה, ולהתאים את הסיוע וההכוונה לרפואה העוברת שינויים והתאמות מעת לעת."

אתה חושב שזה מעשי?

"אין לי ספק, וזה מחויב המציאות. שעות העבודה כאן לא הגיוניות, הפניות הן רבות, והמענים הינם מגוונים, ולעיתים אין את הזמן והיכולת להביא מידע רפואי, שהוא קריטי להמשך הסיוע בתחום. צריך להכשיר אנשים בצורה מסודרת, שידעו להביא את המידע. ללמד אותם את נושא הרפואה, להפגיש אותם עם מערכת הבריאות. וכך, ניתן יהיה להעמיד צוות מובחר, שיעסוק כל אחד בתחום אחר בנושא הרפואה. כפי שנאמר במשה רבינו "נבול תבול", אדם אחד לא יכול להחזיק את כל המערכת ואת כל הידע. אם כל אחד שכזה, יקח על עצמו תחום אחר, נוכל לסייע לציבור

הפונים בצורה מיטבית". "נקח דוגמא, אנחנו שולחים מטופל לבית חולים פלוני, האם אנו יודעים בדיוק מה קורה בכל בית חולים במדינת ישראל? מה הידע המקצועי שיש בכל בית חולים? האם אדם אחד יכול לעקוב אחרי כל השינויים והחידושים בכל בית חולים? לכל מוסד רפואי היתרונות שלו, כמו גם החסרונות שלו. לכל מקום יש את הייחודיות שלו, וצריך משהו שידע מה נכון ומה לא נכון, איזה רופא מומחה לנושא הזה ואיזה לנושא אחר. לתת את המידע המעודכן ביותר למטופל, ועל כן צריך להקים צוות מקצועי ומורחב שילמד את הנושא היטיב, ידע להכיר טוב את המערכות, וידע בכל זמן נתון מי יודע מה, מי חוזר עם טכנולוגיה חדשה, מי מצליח ומי לא. וכך ליצור מערכת שתוכל לתת מענה גם להרבה יותר אנשים, הרבה יותר מהר, ויותר מקצועי. לשמחתי, יש מודלים בתחום הרפואה, בארה"ב ועוד, שכבר עובדים בצורה הזו, ואני מאמין שזה אפשרי."

מאוד. כל מערכת הבריאות, ביניהם גם בתי חולים ציבוריים, כולם עוסקים בשיווק, עושים כנסים, משקיעים בזה הרבה מאוד כסף, משאבים ומערך שלם, כשכולם רוצים להביא אליהם כמה שיותר מטופלים, מיטות אשפוז וחולים. בסופו של דבר, למנהל בית החולים יש אינטרס לשמור אתנו על קשר טוב, להעניק לנו שירות טוב, כי אנו

שהייתה אצל רופא בעקבות מצב רפואי מסוים, והיא נזקקה לתרופה. הרופא רשם לה תרופה מסוימת, והרוקח בבית המרקחת אמר לה שבמצבה היא לא יכולה ליטול את התרופה. היא שבה אל הרופא, שגם הוא סבר שהתרופה לא טובה לה. מה קרה כאן? הרופא מבחינתו, השתמש במידע הקיים ברשותו ולא אישר את השימוש בתרופה. העניין הוא, שיש מידע רפואי חדש בנושא מלפני שנתיים, ולאחר בדיקה שנערכה למאות מטופלים, הוברר כי אין כל בעיה לתת את התרופה הזו. מדובר בטעות בלבד. "האם הוא רופא לא טוב? אין קשר. זה רופא שאני מכיר אותו באופן אישי, אדם רציני מאוד, אבל המידע שהיה ברשותו אינו עדכני. הוא מכיר את התחום שלו, ושם הוא מתמקצע. התפקיד של היועץ כאמור, הוא להביא מידע חדש. ומי שלא מסוגל לעשות זאת, אינו יכול לייעץ בתחום הרפואה. לנו יש את היכולת לראות את המסמכים הרפואיים, להבין היכן הבעיה ולמצוא את הפתרון הנכון, ואת הידע הזה יש למעט מאוד אנשים בארץ."

הטכנולוגיה לטובת הפונים

היקף הפניות הרב לארגון 'מזור', כ-100 ביום, הוביל את הרב רגובי להבנה, כי יש צורך בהקמת מערך ייעוץ, כשלא יתכן שכל המידע יהיה אצל אדם אחד. "כיוון שיש מיעוט יועצים רפואיים בארץ, וכמות הפניות היא בלתי נתפסת, השקענו בשנתיים האחרונות הרבה מאוד זמן ומשאבים, בהשקעה כספית אדירה, להקים מערכת טכנולוגית, המסוגלת לתת מענה בצורה מאוד מקצועית, כאשר ניתן לפנות ל'מזור' במגוון הדרכים והאמצעים". כשהרב רגובי מזכיר את דרכי המענה, ראוי לציין שמגוון האפשרויות לפניה לסיוע על ידי 'מזור', הינו רב ומגוון. "באמצעות המערכת הטכנולוגית, כאשר מתקבלת פניה חדשה, היא מופיעה במערכת. התיעוד כולו נשמר, וכך יש דרך לעקוב ולראות אחר תהליך הטיפול בפניה. כל זה נעשה באופן אוטומטי, כביכול מזכירה פתחה תיק. ברגע שאדם נכנס למערכת, הוא עונה על כמה שאלות, כמו שם קופת החולים, כתובת מגורים וכד', וניתן לצרף מסמכים. החומר מגיע לצוות הארגון באופן ישיר. אתה רוצה לפנות דרך הטלפון? דרך המייל? דרך המחשב? בכל דרך, אנחנו נמצאים וקשובים". "המספרים לא הגיוניים, והם מצריכים חשיבה על פתרונות" אומר הרב רגובי. "הצוות מיומן ומקצועי מאוד, וכמות הפניות היא העדות לכך. על כן הטכנולוגיה נרתמה לעזרתנו, וכך אנו מסוגלים לתת מענה מקצועי, ברמה הטובה ביותר, לכל פונה."

"חילקנו את העבודה בין צוות המשרד, כאשר לכל מחלקה יש את התחום שלה. יש מחלקה לייעוץ רפואי, וישנה מחלקה לתיאום וליווי. חשוב לציין את הרב שמואל גולדשטון, המסייע בכל דבר ועניין. הוא עומד בקשר עם רופאים ובתי החולים, וכך אנו יכולים לסדר, לארגן ולעבד את הדברים בצורה נכונה, לדעת להיכן להפנות כל בעיה ואיפה יימצא המענה הטוב ביותר".

הזכרת את בתי החולים. איך הקשר שלכם עם מנהלי בתי החולים, שאתם למעשה נכנסים לתחומם?

"לשמחתי, ישנם רופאים שממש מכבדים את מערך הייעוץ הרפואי. הם יודעים ומעריכים שאנו עושים זאת לשם שמיים ושלא על מנת לקבל פרס, והם אומרים, שאם אנחנו רוצים לעזור לחולים, הם יסייעו לנו, ואומרים שאפו על הידע המקצועי שאנו מביאים אתנו. בדרך כלל, הם יודעים לכבד את זה, למרות שמדובר בהחלט בפלישה לתחום שלהם" "דבר שני, בואו נודה על האמת, שאנו חיים בעולם תחרותי

עומדת הייתי למרגלות מדרגות הברזל החלודות, שהוליכו אל סיפו של הקרוואן.

דלת המתכת הדקה שחצצה בין הסף לבין רצפת הלינולאום החומה שהייתה מעבר לדלת, שימשה שער בפתחו של מעגל חיים אנושי.

מעגל שהתחייב בתנאי קיום ייחודיים, תנאים שבזו לציוויליזציה הישראלית של שנות השמונים.

קהל של יחידים. קהל שבעיקר שורד במרחב. לבדו. לעיתים, רק יללות התנים הניסו את רגש הבדידות מליבי בלילות ארוכים.

כי גם הם כמהו לאיזו התכללות ביקום, לדבר מה שיכיל את חלומותיהם הכמוסים, שלא יתוארו במילים, וכך יללו התנים ונפשי מצאה לה הד שיהדהד את מסתריה, ועצבוני היה לי לדגל ונפשי קמלה לה לאיטה, כגבעול חשוך שמש.

פחדיי צצו להם מוקדם מידי, עומסים בכובדם על כתפיי הצנומות, כתפיים של ילדה בת תשע.

ובעודי מרעידה בתחושותיי, וחסדו של הא-ל ניתך ארצה: טיפות זערערות כאגלי דמע התעבו והיו למטר, שבתוך דקות החל נקווה לשלוליות כעורות, באדמה הקעורה, שהשתרעה על פני הישימון העצום, אשר עין לא תשורנו.

חיוך ראשון ניצת בשפתיי. אושר ילדוטי דהוי החל מטפס במעלה גווי, כי היקום החל בולע את יגוני, נושא על כתפיו את ייפחותיי, היפחות שלא חצו את מיתריי מעולם.

הגשם שטף את הנוף, כמו מטבילים הרי מואב את עצמם לקראת התקדשות מיסטית לא נהיה, פרי דורות של ערגה טמירה – ועיניי התעגלו למראה האד הדק שהחל לעטות את ראשי ההרים, ואולי רק דימיתי לראותו, כי כאן, הדימויי והריאליסטי מעולם לא התאבקו זה בזה: הריאלי היה פנטסטי לגמרי.

והבלתי אפשרי ארע מול עיניך בכל רגע. ככה זה היה.

אך אם פחדיי לא המיסו את השלד שלי מעולם – אם תווי פניי ידעו את שרטוטו של חיוך, היה זה בגינם של שעות האור ביממה, שבהם, היו מובילות אותי רגליי לחצות את שביל העפר שחצץ בין ביתי לביתה של דבורה.

ביתה היה משכך הפחד שלי, השמש שגבעוליי חמדו את קרניה.

דבורה הייתה סוג של קדושה מקומית. אימהיות קמאית אפפה את קישורי מטפחתה, או נכון יותר פאתה, וגם אם היית מבוגרת ממנה בכמה עשורים יכולת לקרוא לה אמא.

מעולם לא ראיתיה ללא סינר למותניה. לא היה לי מושג אם היא נעה לנקודה כלשהי מעבר לריבוע של סלון – מטבח: היא תמיד הייתה שם, מבשלת ואופה וצולה ומאדה ומתפחה ומנפה – ובכל תנועותיה ריצד זיק של הכרח, כמו הייתה קרן לייזר מעבירה פקודות מליבה לידיה, ומידיה לעיסותיה ולשמריה.

שולחן עץ אדיר ממדים, סדוק, ועליו שעוונות שחוקה, עמד לכל אורכו של סלון הקרוואן של דבורה. על השולחן הזה יכולת לסמוך שתמיד יסבו אליו רעבים, אלו הנצרכים מזון ולאהבה,

כי כאן זה הוגש בהתניה כפולה – אם אין אהבה בליבך משמע רעב הנך, ואם רעב הנך משמע זקוק אתה לתמיכה רגשית, ובכל אותה העת מעם חדר הלימוד בקע צליל ענוג של לימוד תורה.

יכולת לראות את בן זוגה, שפטיה – המכונה בפי, בפשטות, פטי – יושב שם ליד שולחן נמוך, על כיסא פלסטיק של בית ספר, ולומד תורה.

כרכי תלמוד גדולים, בהוצאות אמריקאיות שעושות גם את זה בגודל, פתוחים היו לפניו, וספק זמזום ספק נהמה חרישית הייתה נעקרת מגורנו אגב חיוך טוב, רך.

כפעם בפעם היה נשרך אחרי דבורה למטבח, עבור עבודות מטבח שהיו גבריות לטעמה, כמו הגבהתו של סיר התפודים עצום הממדים אל הכיריים, או חיתוכו בסכין קצבים של נתח עגל, וגם, ככה, בשביל הביטחון האישי, כי בסלון ובמטבח היו, איך לומר זאת, טיפוסים מהמון סוגים, גם מהסוג שמזמין הזדקקות לביטחון שהשרתה נוכחותו של פטי.

***

דבורה מבשלת אבל היא בעיקר מקשיבה, בולעת את היגון אל תוך גופה האימהי, ונפשה המיוסרת, המטיפה אגלי חום אנושיים אגב קילוף קשקשי דגים, נאנחת, ואנחתה כבר מתוקה ומפוייסת יותר, והרוח החורפית מערסלת אותה ומשיבה אותה אל הטבע.

"מדוע עוד לא פגשתי את האנשים הנורמליים של החברה?!" קראתי את המשפט איפה שהוא, בזמן כלשהוא, והוא מלווה אותי בכל שעה שאני משוחחת איתה, בכל עת שריסיי מוגבהים בהיותי מעיפה מבט בצדודיתה, בכל זמן שבו היא מקשיבה לכל מי שמבקשת לשפוך בפניה את לבה,

כואבת כאבם של אחרים.

היתכן הדבר, שאלני ליבי, המסוגל אדם לכאוב כאבו של אחר? הרי הכאב הוא הכי אישי, הכי אינטימי: יותר אינטימי מאושר, יותר פרטי מעונג חד וחרף: הכאב הוא העצמי שלנו, חשבתי לי בעודי צופה בהקשבותיה, מוקסמת,

העצמי הפולח את רקמות המוח ואת מערכות העצבים, העצמי החווה את עצמו ללא שובעה – ואולי לא כאבם מכאיב לה, ידעתי עכשיו, אלא כאבה שלה לוכד את כאבם, משיק עצמו בו, מפר את בדידותו המייללת.

הבזק זיכרון: דבורה מקלפת תפוחי אדמה. "כי חלילה לי לבזבו זמן..." היא אומרת לי כשאני מתפלאה על חוסר המנוחה הטבוע בה באופן מושלם וקיצוני כל כך, ערימת הקליפות גובהה מרגע לרגע, וסביב מתרוצצים הקטנים.

איכשהו, הקדושה הזו עשתה את כל הנפלאות הללו כשכמעט בתוך קדרותיה התערבבו להם קטניה וקנטונותיה, שדומה כי מטבחה היה להם העולם עצמו.

בפעם ההיא ראיתיה מקשיבה לרות. "היכן הבית שלי?!"

שאלה אותה שוב ושוב רות. רות התגוררה בקרוואן האחרון בשורה.

דמות תלושה: דומה היה כי היא נושאת שק בטון קשור לעורפה בכדי שלא תישאנה הרוח ותטילנה אל המדבר שהשתרע למלוא האופק.

פנים רוזות, ציפוריות, עם גבות עבות, אנושיות מאוד, שלא נמרטו מעולם ושיוו לה מראה חמור מעט.

פצעוני בגרות וורדרים, שהתאימו לגילם של צעירות ממנה בשלושים שנה.

וצעיף שיפון שהיה מהודר כשקבלה אותו מתנה לאירוסייה מבעלה, וכעת היה מעין חומר מבודד, ששמר על הבועה בה הייתה שרויה לבל תתפוגג.

רות תמיד דאגה להתאים את הסוודר לצבע המטפחת. ואל תהי קלה בעיניכם.

הייתה זו תשומת הלב היחידה שהקדישה להופעתה, ולא שזה שינה משהו.

אצבעותיה המלאות עזו בחן, ופיצו על גזרתה הדקה מדי. ולמרות שהקרוואן היה ביתה, היא חזרה וספרה לכל מי שרק רצה לשמוע כי אין לה בית.

הטיעון הזה היה הדבר העיקרי שהיא אמרה, החוט שקישר בינה לבין העולם – כלומר, היישוב.

כן, לרות אין בית. היא סוחבת על גבה משא כבד מנשוא. עבר שיש בו שאלות לא פתורות.

טפחתי על גבה סתם כך בדרך אגב, והיד נותרה המומה. הגב קשה כמו אבן, קשוח כברזל.

קשיות שנוצקה בחיים ללא טיפת רוך, כמו גזע שיד אנוש לא ליטפה את קליפתו מעולם, עופרים לא ליחכו בלשונם את האזוב שהעלה, ויהי לאבן.

"בצוואר נגעת?" שאלה אותי כשהסבתי את תשומת ליבה לגבה התפוס.

הנהנתי בראשי לאות לאו, שלחתי ידי לנגוע בצווארה. פלא, היא עוד הצליחה לסובב את ראשה.

גבוהת קומה היתה. המטפחת שלראשה קשורה במין קשר מוזר.

ופניה, הפנים הכי צעירות בבגרותם.

וליבה, לב רחב המכיל בתוכו אהבה גדולה לכל אחד מעשרת ילדיה.

"היכן הבית שלי?!" נהגה לשאול כל אימת שדחו אותה או פתחו לה צוהר קטן, הראו לה תמונה מעברה, או הזכירו לה שאין לה משפחה. שהבית הגדול כבר אינו שלה, ודייריה לא מזכירים את קיומה.

מזמן נתצו כל חפץ דומם, שדממתו מתקשרת לזיכרון חי, וקרעו כל מסמך שהעיד: "היתה כאן ילדה בשם אן".

ככה זה כשאת חוצה את הרוביקון לחיקה של דת אחרת, דת רחומה ושנואה.

***

היא ישבה בבית של דבורה. דבורה היא כמו מגנט, עיניה הירוקות מלוכסנות הצידה, אולי בגלל החיוכים שהיא תמיד מפזרת לכל עבר.

החלוק הנצחי עם הכיסים הגדולים ופאת הסרט הכהה שלה, הם כמעט סימן ההיכר שלה.

הקרוואן שלה הוא תחנת החיים של כולנו: במסע הנוכחי בעולם המשתרע בין כמה עשרות קרוואנים, תחנה אחת היא כמעט כל המסע כולו.

ואני כרגיל נכנסת לקרוואן של דבורה מספר פעמים ביום. לומדת על החיים, על מה שיכלו להיות לולי היו האשליות נמוגות בנחישות שכזו, ועל הלבבות השבורים שמטיילים בינות לשבילי החיים, מלקטים שרידים שאולי נותרו, שואפים רוח ונושאים עין אל על לציוצו של תור.

"ואני, מה אענה לה?" ענינה של דבורה שואלות אותי. ורות מובילה אותנו שנים אחורנית, משתפת אותנו בעברה.

***

אורות הפנסים הטילו בוהקם על גלי הים שנחבטו קלות בדופן האונייה.

משפחתה של לין, אביה, אחיותיה ואחינייה, שייטו להם לחופו של האוקיינוס השקט באניית הקיט "ג'אניני".

הירח שילח את קרניו, שהוסיפו נופך למראה הלילי השקט. יכולת לעצום עיניך ולראות בים השחור העצום שלמרגלותיך את בבואתו של הנצח:

קר, חלקלק, שקט. עמוק, מכיל. יכולת להאמין בזה. יכולת להתמסר לזה.

קולות עמומים נשמעו על סיפון האניה, מספר אנשים נשענו על המעקה והביטו בקצף המלבין.

האווירה הייתה שלווה. "מי בא לאכול?!" פלט מאן דהו, וכבר מצא עצמו מוקף באנשים שנענו לקריאתו.

ליז, אחותה הבכירה של אן, שלובה בזרועות בתה בת השש דוטי, פסעה מתונות לעבר השולחן שבחדר האוכל.

הסעודות שהוגשו בג'אניני היוו חוויה קולינרית עשירה: דגי שמך שניצודו בו ביום, סרטנים רכים בין חם שהוגשו כמנות פתיחה וריחם הסתלסל, - נוסכים היו חגיגות שקראה לפעולה, ועמדה בסתירה לשלוות שחור הליל שנחוותה על הסיפון.

"היכן אן?!" שאלה כעת ליז, מעיפה מבט לאחוריה.

"הנה היא", השיבה דוטי ושער הפוני הזהוב שלה מיטלטל על מצחה, מאיים לגעת במשקפיה האופנתיים.

שנאה נשמעה מבצבצת בקולה. "ערב טוב, אן", אמרה ליז בקול עצור.

"ערב טוב לכם", השיבה הנערה בשפתיים קפוצות. "לכי, קחי צלחת וסכר" מהשולחן המרכזי והצטרפי לארוחה", הורתה, כשאותו מתח ללא סימן היכר מיוחד מרחף באוויר.

אן לא ענתה, אך עשתה כאשר צוותה: מאז עזבה האם את הזירה, ליז נטלה את תפקיד הפיקוד המשפחתי ללא עוררין.

גם אבא נהג לציית. "אן", קראה ליז שוב.

"כן". השיבה היא ברפיון. "הסכין", סיננה ליז.

"הסכין?!" השתוממה אן. "כן, כן, הנחת את הסכין בצד ימין כשהוא הפוך, החוד כלפיך ולא ההיפך".

"אז מה?!" השיבה אן בקול מרדני השייך לגיל הנעורים. "אן, השכחת כי בעבר היה למלכים סעודו בצוותא על שולחן אחד סימן: אם הסכין מונחת כשורה בצד הנכון, פניהם לשלום, ואם", הגביחה ליז את קולה, "הסכין בצד ימין מונחת הפוך, פניהם למלחמה".

"מלחמה, את מדבר איתי על מלחמה?!" שאלה אן בקול חנוק.

"אן, אל תקלקלי את החופשה שלנו". פקדה ליז. הדמעות ארבו לה לאן, אך היא לא רצתה שיראו אותה בחולשתה. הרעב הציק לה, אך בכל זאת קמה ועזבה את חדר האוכל בהפגנתיות.

ושוב הייתה ילדה בת שתיים עשרה שנכנסה לפני מספר שנים לחדר מואפל בוויולנות כהים.

על אן המיטה הרחבה הסתמנה צלליתה של אמא, מחופרת בשמיכותיה ובסדיניה כחיה במערתה.

ריח התרופות שעלה זה שנים מצנצנות שקופות שמילאו את השידה, החל ממיר עצמו בהדרגה עם ריח המוות, שבים עם ראות טובה ניתן היה לראותו עומד מחוייך, חרמשו בידו ושעון עצר בכיס אפודתו: עוד יום, יומיים.

"אמא", לחשה אז, ושיעול חנוק ענה לה מכוון המיטה. "אמא, נכון שאני יהודייה?" התפרצה.

תודעת החידלון של הדמות המחוקה מן המיטה הסתלקה לה וחיוניות מפתיעה ענתה לה, לאן, כקול צלול הבוקע מארון מתים,

השיעול נפסק בפתאומיות. "יהודייה?!" אן, מי הכניס לך רעיון שכזה לראש?" חרדה אמא, ועכשיו נשמעה כאילו יש לה את כל החיים שצריך בכדי לשרש ספחת ממאירה זו ממוחה של ילדתה.

אן התיישבה בקצה המיטה, הביטה בפניה החיוורות של אמא, בעיניים שאבדו מברקם עקב מחלתה הממושכת והקשה.

"אמא, הכומר אמר שכל הנשמות הסובלות שייכות ליהודים. מאמא, הנשמה שלי סובלת".

אמא ליטפה אותה. "אינך יהודייה, אן שלי, ועכשיו צאי מהחדר, הרופא מגיע בעוד דקות מספר. בואי בערב, אני רוצה לשוחח איתך". ושוב השתעלה אותו שיעול מתניק ומזור.

אולי האם השלתה את עצמה כי לא נדרש כאן מאבק ארוך טווח לשירושה של הספחת: עובדה, החיוניות שפרצה

ברוך שומר הבטחתו

סובכו את הדרושות במרץ. "עטרה, מה את עושה כאן?!" שאלו אותי בקול ילדותי. הרי היום הוא היום המיוחד שלי, יום הולדתי, אך הפעם זה שונה.

שאר ימי ההולדת היו רצף של המשכיות, והפעם בדומה למקום הזה המשתנה, השתנה בתוכי משהו. מוזר היה לי לחשוב על כך שבעצם גמרתי להיות ילדה, שימי הנערות חלפו לבלי שוב.

ושוב סקרתי את הבתים הבלתי גמורים. ראיתי בעיני דמיוני את השטח המסולע הופך לכרי דשא נרחבים, רעפים אדומים, דלתות נפתחות נסגרות, וילדים חדשים שלא הכרתי יגורו בהם, ואני כבר לא אשחק את הילדה, לא אקח חלק בתסיסת הנעורים.

בשביל עליו אני דורכת ידרכו עוד אנשים חדשים שלא הכרתי, והם, שיגורו כאן, לא יריחו את ריחות העבר. לא ידעתי אם עצב, כאב או שמחה ממלאים את ליבי. הרמתי חלוקי אבן, זרקתי אותם בזה אחר זה. אח, מה רציתי לשבת על סלע להביט בשקיעה המדהימה ביופיה, לנקות את תאי המוח, למיין את אשר בתוכם, ולשלוף להכניס כפי שארצה. בלתי אפשרי. המאורעות כולם חרותים, קיימים. "החיים הם טרגדיה למי שמרגיש, וקומדיה למי שחושב". נזכרתי בפתגם ששמעתי. יש בזה קצת מן האמת, במיוחד שסך של עשרה מטרים מפריד בין מקום המגורים ההולך ונבנה לבין מקום המגורים הארעי – בתים מפח, קרוואנים בלשון עמ.

הרוח החלה לנשוב בחזקה. השמש נטתה לערוב. עוד מעט היום נגמר.

אבא אמר לי שיום זה מיוחד, כדאי להתפלל ולבקש מה שרוצים.

ומה אני רוצה, שהזמן יעמוד לו מנגד? ! שהכל ימשיך להיות כמו שהיה? !

עצמתי עיניים, שלבתי ידיים, ובעוד אני עומדת, והרוח טופחת על פני, התפללתי על העולם הקטן שאך אותו ידעתי, על צרותיהם היומימיות של רעיי ושכניי ליישוב – שיתקנו את הרצפה בבית של רות. שצבי יחזיק מעמד בעבודתו החדשה. שבעלה של בקי יחזור לארץ, ושכל ארץ ישראל תזכה להיות כמו ארץ ישראל הקטנה שלי.

פקחתי עיניים, הרגשה טובה מעניקה התייחדות עם מחשבות.

גדלתי. זה חייב היה לקרות בשלב כלשהו. אז נזכרתי ביום הראשון לשהותי במקום. נזכרתי איך כל העצב שבי צמח מהבדידות הזו וידעתי שהבדידות הזו גם תפוגג אותו: העצמי שבי יבלע במרחב.

בת חורין אהיה... כי לי, בניגוד לרות, יש בית... כאן ביתי... כי המרחב הזה זו אני.

החדש, בבית הקברות המשפחתי העתיק: "אמא", מלמלתי, "אני יהודיה, מאמא" צעקתי. "מאמא, אז למה לא האמנת לי? !? !?". רות מחתה זיעה בלתי נראית מפניה ונאנחה.

כל אותה עת דבורה המשיכה להיאחז בחיים שהתבטאו בערמת התפודים המתגבחה בצליל טביעה בתוך הסיר מלא המים עד חציו.

גם אני סייעתי במלאכה: קדחת העשייה הדביקה כל אדם, וחיסונים מפניה לא ניתנו. הקליפה האחרונה נתקעה במקלף אותו החזקתי בזמן שרות דיברה.

"אוי", זעקתי, ולא ידעתי אם כוונתי את קריאתי כלפי מצבה של רות, או אל אצבעי שנחתכה בניסיון לחלץ את הקליפה מהמקלף... כאב ממשי, פיזי, הוא רסיס ענוג של חיים של ילדה הרואה עצמה נערה. נערה עם בית.

***

השארתי את רות עם דבורה, הנחתי את תפוחי האדמה בתור.

קפיצה מהחלון ואני בחוץ, פחד לפת את צוארי. ותוך כדי ריצה קלה מצאתי את עצמי פוסעת בשביל הלבן דורכת על החצץ.

העננים התקלפו בתוך עצמם, וקצותם נצבעו בצבע אפור כהה.

רוח נעימה נשבה, הבטתי בשלדי הבתים, שהחלו לקרום עור וגידים לצד הקרוואנים, בחזון העתיד ההולך ונבנה. איש לא טייל בשעה זו בשטח הבניה הבלתי גמור. בסקרנות התבוננתי בשלל סוגי הבלטות שעוד מעט יתפכו לרצפת בית. מבלי משים ליטפתי אותם קלות.

שלדי הבתים הסתירו את המראה המדהים, את רכסי ההרים שלרגליהם נושק ים רחוק. את האופק אשר צבעי ורוד תכלת סגול נמרחו בו חליפות. את המדבר שכה אהבתי על גווני האפורים חומים.

למטה במדרון השתרע שטח אדמה מעובד, ועצי זית שתולים בו בסימטריות.

כבשים לחכו עשבי-בר, ושני רועים ערבים שמרו עליהם. רק הגדר, שסבבה את ההר עליו עמדת, הזכירה לי את המציאות הקיימת, אני כאן מביטה עליהם שם, והם שייכים לשם.

ולפתע התאוותי, לפשוט זרועותיי לצדדים ולחבק את המקום הנהדר הזה: ארץ ישראל בהתגלמותה! עיצבוני התפוגג לו מזמן ועכשיו הייתי יצירתו של חבל האדמה האדיר הזה שהיווה מולדת.

"היי, שלום". הקול שהחריד את השקט גרם לי לשאת ראשי. "שלום", החזרתי ברכה.

בני וחיים בני התשע, חברים מימי הגן, רכבו על אופניהם,

בזעמה מליכה אל גרונה, והפריחה סומק בלחייה הלבנות, נטשה אותה עכשיו כליל, היא דעכה כמו נר חלב שהותך לנוול עכור ושקע עד שולי הבוץ. בערב לא הרשו לה להיכנס. הרופא נראה מודאג. בבוקר התעוררה מאוחר ורצה לחדרה של אמה. "אמא", קראה בקול. אין תשובה.

"אמא", המשיכה לקרוא בקול, והפחד הזדחל לליבה. "מאמא", דמעות החלו לצרוב את עור הפנים, הפחד איים להתפרץ לגרון.

הכרים עוד היו תפוחים, וערמת השמיכות והסדינים דימתה לשמר עדיין את צלילתה של האם, או שמשוהו מרוחה עוד היה בחדר?

אך דימתה לחוש בנוכחותה של האם, ממאנת להפנים את קולו המחוספס של אביה שלראשונה בחייה נשמע אבוד: "אמא הפסיקה לסבול".

אבא עזב אותה, הותיר אותה עם כאבה בחדר המפואר. מי צריך את העושר הזה בלי אמא?? "את תחזרי, מאמא??"

אך ידעה שלא. באותו רגע הבינה שסיימה להיות ילדה.

***

דבורה נאנחה קלות, "איי, עטרה", הביטה לעברי, "איננו יודעים קושי מהו".

רות הסתכלה עלינו, ובכך קטעה את העלעול ביומן חייה. "היום יום הולדתי", בישורה, כשהיא מתיישבת על היכסא בלאות.

"גם שלי", רציתי לומר אך שתקתי. ידעתי שרות עברה הליך גיור. ידעתי שעד היום היא מאמינה ששורשיה היו יהודיים, שמשפחתה עסקה ממנה בזדון את המידע על מוצאה, ואולי היא בעצם יהודייה מבטן ומלידה, הייתה אומרת לעיתים בחולמנות, משתעשעת בצירופים אפשריים של אירועים שאולי חוללו את ההשכחה הגדולה של העבר בידי אמה ואחיותיה.

"אתן יודעות מה עשיתי באותו יום בו נולדתי לעם היהודי?" שאלה, ומבלי להמתין לתשובתנו המשיכה, "הלכתי לבקר את קבר אימי. דומיה נוראה קידמה אותי כשנכנסתי לבית הקברות. נגעתי באבן הקרה, גם מבפנים, בלב, היה קר, קר מאוד".

ידעתי שגיורה לא העניק לה כל חום. היא צעדה אל הדת כמובלת בכוחה של האמת בלבד, ללא כל גמול רגשי.

קרחונים שייטו בעורקיה בהיותה לא יהודייה, וקרחונים אלו סיימו את מסעם, עת הייתה ליהודייה, בייאוש זועם בליבה. רות המשיכה לחזור אל רגעייה המכוננים, ליד ערש אמה

03-6162228

מזל וברכה הלוח הארצי

הלוח המוכר בציבור החרדי 200,000 עותקים ברחבי הארץ

השבועי ברחובות

השבועי בחולון בת ים

השבועי בבית שמש

השבועי באלעד

השבועי בפתח תקוה

השבועי בירושלים

קולבוער בני ברק

פרסמו חינום בכפוף לתקנון

במלון רמדה חדר + מטבחון, כולל שרותי המלון, ללא אוכל 184183-0527

כרם בן זמרה "אהבה בגבעים" 3- סוויטות מפוארות, בפסגת הרה, בריכה מחוממת, מקווה, חצר מאובזרת, מינימום 2 לילות, בין 1,100-900 ש"ח ללילה

מנדל יולה 5 חדר, עד 18 איש, חצר + מתקנים ומגל + בריכה מחוממת

מושב תרום מזל-ארח כפרי- יולה מרווחת ומשקעת, נוף מדהים

בית חדש, גינה גדולה, טרמפולינה, שולחן טניס, דשא

ארח לשבתות חתן ומשפחות, עד 40 אורחים, ב- 10 חדרים סגורים, בריכה מחוממת, מקווה לגברים, ספר תורה במקום

ארח כפרי ביולה יפה בריכה פרטית, מושב דתי, חצר ענקית

בוסתן לביא-דירת נופש ייפיה, נוף מדהים, סטנדרט גבוה, באווירה פסטורלית

מירון אירח פאר חדש - מרחבים למשפחות/קבוצות/זוגות + חדר אוכל, נוף מרהיב

"ארח אצל הכהנים" דירות נקיות ומרווחות לזוגות ומשפחות, חצר גדולה ומטופחת

דירת מרווחות וממוזגות חצר דשא + גנדרת, משפ" סופר. 8401847-052

דירת איחוח מאובזרת, דק' הליכה מהציון, יחס נעים! מחירים נוחים, מרציאנו

צימר נקי וממוזג, משפחתי, מרפסת נוף, קרוב לרשב"י, מ"ש אל-ק

מעלות דירה מקסימה, 4 חדר, טובל בפסטורליה, מאובזרת קומפלט, מוארת + חצר, קרוב לחנויות ולפארק

נהריה "אבני החושן" סוויטות נופש מהממות + פינוקים, בסמיכות לחוף הים, לזוגות/משפחות, מסעדת "חושילד"

דלתון "הפרח בגני" 6 צימרים מפוארים, עד 40 איש + בריכה, חדר אוכל, ג'קוזי, נוף, ביהכ"ס, חצר + מתקנים

חצור הגלילית בית מפנק ברמה גבוהה, עד 8 אנשים + בריכה, ג'קוזי, חצר גדולה, נוף מגי

טבריה דירת נופש משופצת, מול קבר הרמב"ם, 3 חדרים, עד 12 איש

במדלי המלכים, קו ראשון לכנרת, דקות למדרחוב וביהכ"ס, זוג + 2 ותינוק, 450 לילה

סוויטות נופש יפהפיות, מאובזרות ופרטיות מול שפת הכנרת, למשפחות/זוגות

2 דירת נופש על הכנרת (באחת יש ג'קוזי), סלון + 2 ומרפסת, מטבח מאובזר

דירת נופש, קרקע, עד 6 איש, כניסה פרטית, חצר גדולה, חדשה, ממוזגת, צמוד לטיילבלאך

בטבריה עלית בית פרטי מהמם, למשפחות (עד 40 מרפסת, מאובזר ומרוהט ברמה גבוהה + חצר ובריכה

אהבה במחמים, בפוריה, צימרים מפוארים לזוגות, בריכה מחוממת ומצונעת, ג'קוזי, מטבחון, נוף

בבתות תאיר לכנרת, לזוגות בלבד! 2 קבוצות שצופות לכנרת, נוף מדהים, פרטיות! ג'קוזי + מרפסת, חצר בכל יחידה

יבנאל בית חדש, גינה גדולה, טרמפולינה, שולחן טניס, דשא

סוויטות לזוגות/משפחות/שבתות חתן, דוגם מרשאות עם סנוקר פינג פונג ומתקנים לילדים, מחירים גלובלי

ירושלים והסביבה מבנה להשכרה, לשבתות חתן, קבוצות וכד', 30 מיטות + אופציה לקייטרינג

בנין ישיבה להשכרה בשבתות + חדר אוכל + בית כנסת

"צל אילנות", צימר מקסים נקי ומעוצב, 10 דק' מירושלים + בריכה מחוממת ומצונעת, ג'קוזי

במלון רמדה, חדר (פרטי) + מטבחון, שחת חדרים, חדר כושר, בריכה, מחיר חורף!

בכהנמן 161 משרד/קליניקה 13 מ"ר, ממוזגת, חדשה + חניה, 1,500 ש"ח

ביקוש דירות דחשה דירה בב"ב עד 1,500,000 ש"ח

נדל"ן מסחרי להשכרה חניה מקורה עם שער שמלילי ברחוב דב רהרנר

קמפוס מפואר וממוזג, במרכז ובצפון, מרשאות, אודיטוריום ומקווה, לקבוצות

מבנה למוסדות, משרדים, עסקים, ולכל מטרה, 500-50 מטר ברחוב בן יעקב

טיולי ג'יפים - בנצי טיולי ג'יפים - 052-2403750 חוות שטח מס' 1 בארץ! חדש *נהיגה עצמית! צימר מקסים + דירת אירוח

ש.מאירוביץ תיווך, השקעות ויזמות

להשכרה ברחוב הרב קוק/חברון משרד 2 חדרים, משופצים + מטבחון ושירותים, עם כניסה נפרדת, 3,200 ש"ח, ללא דמי תיווך

משרד בבית דוד, זבזבניסקי 138, 60 מ"ר, כניסה מיידיה אופק

בן גוריון 8 ר"ג, 220 מ"ר משרדים, לכל מטרה, כניסה מיידיה אופק

במלצר 21, דירות ארוח מפוארות מאובזרות וממוזגות

דירת ארוח בב"ב ליד גן ורשא, מתאימה לזוג + או למשפחה לזמן, לחגים ושבתות, ק"ק 8084746-054

צימרים לזוגות ומשפחות, טרמפולינה, 3 מ' פרגולה ענקית לנוף + ג'קוזי

"ברכת יוחאי" חדש! לזוגות ומשפחות, 2 יחידות הורים, מפוארות! מרפסת! נוף! ג'קוזי! משחקים לילדים ומתקנים! 6624822-055

דירת נופש, מאובזרת, גינה, מטופחת, טרמפולינה, גנדרת, 700 ש"ח ל-5 נפשות

דירת נופש, מאובזרת, גינה, מטופחת, טרמפולינה, גנדרת, 700 ש"ח ל-5 נפשות

בטאבו משותף, בהרב שך ליד איצקוביץ 2 יח"ד משופצות, קומה ג' ללא מעלית, מושכרות 5,600 ש"ח, 1,500,000 ש"ח

למשכרה חניה מקורה עם שער שמלילי ברחוב דב רהרנר

להשכרה חניה מקורה עם שער שמלילי ברחוב דב רהרנר

להשכרה חנות 17 מ"ר במקום מרכזי ברחוב טרפון, 3,000 ש"ח בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

מבנה למוסדות, משרדים, עסקים, ולכל מטרה, 500-50 מטר ברחוב בן יעקב

טיולי ג'יפים - בנצי טיולי ג'יפים - 052-2403750 חוות שטח מס' 1 בארץ! חדש *נהיגה עצמית! צימר מקסים + דירת אירוח

ש.מאירוביץ תיווך, השקעות ויזמות

להשכרה ברחוב הרב קוק/חברון משרד 2 חדרים, משופצים + מטבחון ושירותים, עם כניסה נפרדת, 3,200 ש"ח, ללא דמי תיווך

מסחרים בבני ברק, חנויות, משפחה, השכרה ומכירה תיווך חרון

משרד בבית דוד, זבזבניסקי 138, 60 מ"ר, כניסה מיידיה אופק

בן גוריון 8 ר"ג, 220 מ"ר משרדים, לכל מטרה, כניסה מיידיה אופק

במלצר 21, דירות ארוח מפוארות מאובזרות וממוזגות

דירת ארוח בב"ב ליד גן ורשא, מתאימה לזוג + או למשפחה לזמן, לחגים ושבתות, ק"ק 8084746-054

צימרים לזוגות ומשפחות, טרמפולינה, 3 מ' פרגולה ענקית לנוף + ג'קוזי

"ברכת יוחאי" חדש! לזוגות ומשפחות, 2 יחידות הורים, מפוארות! מרפסת! נוף! ג'קוזי! משחקים לילדים ומתקנים! 6624822-055

דירת נופש, מאובזרת, גינה, מטופחת, טרמפולינה, גנדרת, 700 ש"ח ל-5 נפשות

דירת נופש, מאובזרת, גינה, מטופחת, טרמפולינה, גנדרת, 700 ש"ח ל-5 נפשות

4-4.5 חדרים, חדש, בבן זכאי קרוב לבלו 4 חדרים גדולים ומפוארים, ק"ק, עם מפרט גבוהה עם סוכה מתאים גם לנכה (4 מדרגות לעלות), 6,500 ש"ח תיווך ש.מאירוביץ

ביחזקאל 4 חדרים, מ"ר, קומה א' + מעלית, לא משופץ, 2,200,000 ש"ח בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

למבוגרים, חדש, בבן זכאי קרוב לבלו 3 חדרים גדולים ומפוארים, ק"ק, עם מפרט גבוה, מתאים לעלות, 5,500 ש"ח גמיש תיווך ש.מאירוביץ

בכהנמן 161, 3 חדר, 55 מ"ר, ממוזגת, חדשה מהקבל, קומה מינס 1 + חניה, 3,500 ש"ח כולל ארנונה

בהראשונים 2 חדר, 35 מ"ר, מרוהטת וממוזגת, ק"ק + מעלית + סוכה, 3,000 ש"ח 7671305-052

בהרב קוק בבניין חדש עם מעלית 3 חדרים, 70 מ"ר, קומה נמוכה, משופצת, 1,990,000 ש"ח תיווך ש.מאירוביץ

הדמנות מיוחדת, בשיכון ג' ברחוב בארי יחידת דיר 35 מ"ר, קומה ג', משופצת ברמה גבוהה, ומרוהטת, 770,000 ש"ח בלבד!!

מתמחים בנכסים מסחריים בבני ברק, חנויות, משפחה, השכרה ומכירה תיווך חרון

בבלעדיות!! באבן גבירול בטאבו משותף 2 יח"ד בנות 4 חדרים, 35 מ"ר כל אחת, שמורות, קומה א', 1,450,000 ש"ח גמיש תיווך ש.מאירוביץ

בבלעדיות!! באבן גבירול בטאבו משותף 2 יח"ד בנות 4 חדרים, 35 מ"ר כל אחת, שמורות, קומה א', 1,450,000 ש"ח גמיש תיווך ש.מאירוביץ

בבלעדיות!! באבן גבירול בטאבו משותף 2 יח"ד בנות 4 חדרים, 35 מ"ר כל אחת, שמורות, קומה א', 1,450,000 ש"ח גמיש תיווך ש.מאירוביץ

באזור הרצוג 4 חדר גדולה, סלון גדול + סוכה, למייד, רק 2,099,000 ש"ח בבלעדיות

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בגן ורשא דירת 100 מ"ר, מחולקת ל-2 דירות, קומה א', מושכרות ב-2,230,000 ש"ח בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

ביחזקאל 4 חדרים, מ"ר, קומה א' + מעלית, לא משופץ, 2,200,000 ש"ח בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

במציאה!! ברחוב חברון (באזור העירייה) דירת 101 מ"ר ארנונה, ק"א, חזית, 3 כ"א + אופציה להגדלת הסוכה בעוד 12 מ"ר, 2,225,000 ש"ח בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

במציאה!! משלמים על 4 חדרים ומקבלים על 5.5 חדרים, ברבי עקיבא/הראשונים 5.5 חדרים, משופצים ברמה, קומה א', 3 כ"א, חזית, 2,400,000 ש"ח בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבלעדיות!! באבן גבירול בטאבו משותף 3 חדרים, 55 מ"ר, קומה א', מסודרת ושקטה, משופצים ברמה, קומה א', 1,250,000 ש"ח גמיש תיווך ש.מאירוביץ

בהרב קוק בבניין חדש עם מעלית 3 חדרים, 70 מ"ר, קומה נמוכה, משופצת, 1,990,000 ש"ח תיווך ש.מאירוביץ

הדמנות מיוחדת, בשיכון ג' ברחוב בארי יחידת דיר 35 מ"ר, קומה ג', משופצת ברמה גבוהה, ומרוהטת, 770,000 ש"ח בלבד!!

מתמחים בנכסים מסחריים בבני ברק, חנויות, משפחה, השכרה ומכירה תיווך חרון

בבלעדיות!! באבן גבירול בטאבו משותף 2 יח"ד בנות 4 חדרים, 35 מ"ר כל אחת, שמורות, קומה א', 1,450,000 ש"ח גמיש תיווך ש.מאירוביץ

בבלעדיות!! באבן גבירול בטאבו משותף 2 יח"ד בנות 4 חדרים, 35 מ"ר כל אחת, שמורות, קומה א', 1,450,000 ש"ח גמיש תיווך ש.מאירוביץ

בבלעדיות!! באבן גבירול בטאבו משותף 2 יח"ד בנות 4 חדרים, 35 מ"ר כל אחת, שמורות, קומה א', 1,450,000 ש"ח גמיש תיווך ש.מאירוביץ

באזור הרצוג 4 חדר גדולה, סלון גדול + סוכה, למייד, רק 2,099,000 ש"ח בבלעדיות

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בהרב שך קרוב לאיצקוביץ דירת 4 חדרים, קומה ג' (ללא מעלית), ומעליה 2 יחידות שמושכרות ב-5,600 ש"ח, הכל משופץ, 3,500,000 ש"ח תיווך ש.מאירוביץ

במיוחד!! ביהודה הנשיא/מוהליבר, בבנין חדש, קומה ב', דירת 6 חדרים מפוארת ביותר+ יחידה של 2.5 חדרים להשכרה או להורים מבוגרים ובנוסף בקומת להשכרה (הכל חדש ומשופץ) + חניה, 5,500,000 ש"ח בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

במציאה!! משלמים על 4 חדרים ומקבלים על 5.5 חדרים, ברבי עקיבא/הראשונים 5.5 חדרים, משופצים ברמה, קומה א', 3 כ"א, חזית, 2,400,000 ש"ח בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבלעדיות!! באבן גבירול בטאבו משותף 3 חדרים, 55 מ"ר, קומה א', מסודרת ושקטה, משופצים ברמה, קומה א', 1,250,000 ש"ח גמיש תיווך ש.מאירוביץ

בהרב קוק בבניין חדש עם מעלית 3 חדרים, 70 מ"ר, קומה נמוכה, משופצת, 1,990,000 ש"ח תיווך ש.מאירוביץ

הדמנות מיוחדת, בשיכון ג' ברחוב בארי יחידת דיר 35 מ"ר, קומה ג', משופצת ברמה גבוהה, ומרוהטת, 770,000 ש"ח בלבד!!

מתמחים בנכסים מסחריים בבני ברק, חנויות, משפחה, השכרה ומכירה תיווך חרון

בבלעדיות!! באבן גבירול בטאבו משותף 2 יח"ד בנות 4 חדרים, 35 מ"ר כל אחת, שמורות, קומה א', 1,450,000 ש"ח גמיש תיווך ש.מאירוביץ

בבלעדיות!! באבן גבירול בטאבו משותף 2 יח"ד בנות 4 חדרים, 35 מ"ר כל אחת, שמורות, קומה א', 1,450,000 ש"ח גמיש תיווך ש.מאירוביץ

בבלעדיות!! באבן גבירול בטאבו משותף 2 יח"ד בנות 4 חדרים, 35 מ"ר כל אחת, שמורות, קומה א', 1,450,000 ש"ח גמיש תיווך ש.מאירוביץ

באזור הרצוג 4 חדר גדולה, סלון גדול + סוכה, למייד, רק 2,099,000 ש"ח בבלעדיות

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

דירות למכירה בני ברק

כללי ברחוב מלצר המבוקש בקומה א' עם מעלית, דירה ענקית, 200 מ"ר במפלס אחד, משופצת, עם 2 כניסות נפרדות, הכוללת 2 חדרים סלון ענקים + 5 חדרים, מתאים במיוחד לרב או מי שמקבל קהל, לדירה מוצמד יח"ד בקומת ש"ח וחניה, 5,000,000 ש"ח בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבלעדיות ברחוב מימון אבטליון 100 מ"ר, ק"ק מוגבהת, 3 כ"א + אופציה ענקית להרחבה, 2,500,000 ש"ח תיווך ש.מאירוביץ

שוקל למכור את דירתך? לטיפול מסור חייג 054-6506501

מאיחבי הרב קוק 23 ב"ב

פנטהאוזים ודירות גן ברח' ירושלים דירת גג 2.5 חדר, 60 מ"ר, ק"ק ללא מעלית, 1,680,000 ש"ח תיווך

דופלקסים שוקל למכור את דירתך? לטיפול מסור חייג 054-6506501

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

בבנין בטיק ברחוב יהושוע/יגאל דירת דופלקס ענקית!! 300 מ"ר, קומה ג', 150 מ"ר, ומעלה 70 מ"ר בנוי והשאר גג פתוח + מעלית וחניה, מתאימה לחלוקה, 3,500,000 ש"ח גמיש בלעדי תיווך ש.מאירוביץ

ספסופה
■ "אחוזת בראשית" - מתחם איחוד יוקרתי, עד 30 איש, 8 חדרי שינה מפנקים, בריכה, ג'קוזי, חצר, פרגולה, נדנדה ופינוק ישיבה
054-2872528

■ "אצל אביה" וילה וצימר + מתחם 3 צימרים, סה"כ 50-70 חדרים, בריכה מחוממת בכל מתחם, עיסלים, נדנדות וסנוקר. 050-5313031

■ "אחוזת מרים" - 6 צימרים מפוארים + בריכה + ברכת ספא מחוממת, למשפחות/זוגות, 052-5254569/70, 04-6980419

■ 2 צימרים עד 16 איש + ג'קוזי + בריכה מחוממת ומקורה, חצר ומתקני גן, נוף, בית קפה מהדרין צמוד
053-7519197

■ וילה גדולה ומשתלמת, ברכת שחיה גדולה ומקורה, דשא, פינות ישיבה ומרפסת גדולה 054-5726412, 077-5590283

■ "בקתות עלי גפן" - 3 צימרים, נוף מרהיב, בריכה וג'קוזי, חצר + מתקני גן
054-6465188

■ סוויטות ארגמן, 4 יחידות + ג'קוזי ספא פרטי בכל יחידה, בריכה בנויה, ברמה גבוהה, צמוד למימן 050-2606535

עלמה
■ "וילה עלמה" - 4 סוויטות, מפוארות + בריכה מקורה, מתקני גן, נוף *מתחם לקבוצות עד 75 וחדר אוכל
052-8793288

קצרין
■ זה הזמן לגולן! קרוב לכנרת ולחרמון ולמפלי הצפון, למשפחות/זוגות, אטרקציות צמודות
04-6961175 050-5275981

צפת
■ אחוזת חיאל דרים - מתחם וילות 9-45 חדרים, נוף, בריכות, ג'קוזי, חדר אוכל, בית כנסת קרוב, מאובזר היטב
053-5681288 (תמונות באתר)

■ ויטראז' בעתיקה - 8 חדרים אחוזת יוקרתית + חדר אוכל, מאובזר, עד 50 איש, למשפחות/זוגות, בלבד!! קרוב לביהכ"ס קרליבך-חב"ד
052-7646814

■ בעתיקה! בס"ד, צימר לתפארת, למשפחות ובחורים, עד 9 מיטות, מומלץ מאד, מאובזר ונעימה
052-7623725

■ אחוזת נועם, 5 דירות נופש יוקרתיות, עד 35 איש, מיטות יוקרתיות, למשפחות/זוגות, ליד ת.מרכזית ועתיקה, חצר ענקית ומשחקים + נוף מדהים + נדנדות
052-5856465

■ יולה 9 חדר, ממוזגת, בריכה גדולה, עם גן משחקים, חצר גדולה *צימר 2 חדר + בריכה גדולה 053-2827371

מוצרים ושירותים

גמחים
■ גמ"ח מקרנים בצומת בר אילן 055-6731863

■ גמ"ח מכשיר ביוסט וויז באזור חידושי הרים בני ברק 058-3282008

■ גמ"ח חסדי שמעון רבינו בחיי: מעלת אבן הרובי"ן לשמירה על אישה שלא תפיל נפלים לעולה להשאלה:
054-8441844 050-4133844

■ לאברכים! מוצרדס ויטו, 9 מקומות, שנת 2017, חסכוני, בב"ב 052-7696100 a0527696100@gmail.com

לימוד נהיגה
■ דרוור חלוץ וצוותו, מוכר בב"ב והסביבה, יחס אישי, מקצועי וסבלני, הקפדה על זמן השיעור 40 דק' לפחות, מאדירה CX5 חדשות, אפש' לסיום ב- 3 שבועות, אחוזי הצלחה גבוהים במבחן המעשי, אשה מורת נהיגה, 3 שיעורי נהיגה וספר תאוריה חינם
052-2514960

■ אתרוג אברהם - מחפש מורה עם אידישקייט? המקצועי, סבלני ואמין, המלצות בשפע, 052-5487975

■ קונה ספרי קודש ישנים וכן מכתבים מקוריים מחז"ל ישראל, תשלום גבוה
052-7674348

■ קונה זהב! יהלומים! כסף! כסף! כסף! במזומן! אפשרות בבית הלקוח
054-2821847

■ דרוש פטיפון תקין רצוי עם תקליטים 052-9544107

■ דרושים אופני ילדים תקינים/תקולים 050-5343924

■ דרוש מאורר ניד/ניח תקין 054-9985503

■ מעוניין לקנות קלנועית תקולה/תקינה 052-9544107

■ דרושה מכונת חישוב עם סרט ניר במצב תקין 050-5343924

■ דרוש מזגן חלון בתרומה 052-3595314

■ דרוש כיסוי פלסטיק 35*37 ס"מ של מזגן חלון אלקטרה 052-3595314

■ מעוניין במכשיר סמסונג 1200 ובנוקה 208 אפילו מקולקלים 054-4458379

פאות
■ מציאה!!! פאה חדשה מקופסה של גלית אטליה משיער 100% טבעי, רק 980 ש"ח
054-8443223

■ מכירה קבועה של פאות יד 2 וחדשות, מקבלות פאות למכירה 050-2030007 https://www.wig-2.com/store

שידוכים
■ שידחי המרכז, לציבור החרדי בלבד, מחלקה לכל העדות, גם פרק ב' וגם חצי חצי, עם למבוגרים, שדך מקצועי! עם המון הצעות!
054-8422105

השכרת רכב
■ תשכחו טוב!!! לא שוכרים רכב לפני שמתקשרים ל"שחר" השכרת רכב, פרטיות, מסחריות, מפוארות, מרכז הזמנות ארצי:
077-40-900-70

■ מקפיא 5 מגירות 300 ש"ח 052-7126106

■ מקפיא 400 ש"ח 050-6256846

השבת אבידה
■ נמצא שעון אישה בר"ע ב"ב ניתן לקבלו עפ"י סימונים
052-2090183

■ נמצאה מטריית גבר חדשה בציון אור החיים בהולדת הר' אברהם גרשון מקיטוב 050-6256846

יד שניה קונים

■ קונה ספרי קודש ישנים וכן מכתבים מקוריים מחז"ל ישראל, תשלום גבוה
052-7674348

■ קונה זהב! יהלומים! כסף! כסף! כסף! במזומן! אפשרות בבית הלקוח
054-2821847

■ דרוש פטיפון תקין רצוי עם תקליטים 052-9544107

■ דרושים אופני ילדים תקינים/תקולים 050-5343924

■ דרוש מאורר ניד/ניח תקין 054-9985503

■ מעוניין לקנות קלנועית תקולה/תקינה 052-9544107

■ דרושה מכונת חישוב עם סרט ניר במצב תקין 050-5343924

■ דרוש מזגן חלון בתרומה 052-3595314

■ דרוש כיסוי פלסטיק 35*37 ס"מ של מזגן חלון אלקטרה 052-3595314

■ מעוניין במכשיר סמסונג 1200 ובנוקה 208 אפילו מקולקלים 054-4458379

יד שניה מוכרים

■ פינוי בית. סלון מעור, פינת אוכל*10* כסאות (6), מקרר גדול, מקפיא גבוה 8 מגירות ותנור בישול
050-8341287

מוצרי חשמל
■ מכשיר קירוקי + רמקול ניד, חיבור לבלוטוס ויו אס בי, קומפקטית ואיכותית, שמיעה חזקה, חדשה באריזה, במקום 450 ש"ח 350 ש"ח
054-6337121

■ מדיח כלים miele במצב מצוין למכירה במחיר מציאה
054-3975329

■ מקפיא 5 מגירות 300 ש"ח 052-7126106

■ מקפיא 400 ש"ח 050-6256846

■ סוללה 13/48 300 ש"ח 055-6782393

■ שעון דיגיטלי חשמל להרכבה בלוח החשמל בבית באריזה 150 ש"ח
052-2786557

■ מדיח כלים כסוף כחדש דרוש תיקון קל 300 ש"ח
054-8487627

■ מסך מחשב daewoo מיוחד: 32*34 תקין 120 ש"ח
052-3463482

■ סדין חשמלי זוגי תב' וק"ש דגם ef-183 תקין 50 ש"ח
052-3463482

■ מקדחה בלק אגד דקר דגם bd5644-400watt תקינה ללא מקדחים 100 ש"ח
052-2786557

■ מברגה תוצרת kress גרמני ללא בטריה 50 ש"ח
052-3463482

■ מחבת חשמלי ענק קוסר 40 ס"מ זק"ש 50 ש"ח
052-3463482

■ מצלמת דרך לרכב 3 עדשות תוצרת פיור סינמה 360 ש"ח 052-2727474

■ מגרץ אדים חדש באריזה frima ב-130 ש"ח בפ"ת
052-2786557

■ סוסטר אובן כחדש גולד ליון 18 ל' לבן 80 ש"ח
050-4087927

■ מחשב ניד מהיר מאוד במציאה 500 ש"ח
054-3558949

■ מכונת כביסה מצב טוב 300 ש"ח 052-7126106

■ מיקרוגל חדש הנדי 250 ש"ח 054-7216671

■ מקרר אלקטרה 250 ש"ח 054-7216671

■ מכונת כביסה 300 ש"ח 054-7216671

■ מייבש כביסה 350 ש"ח 054-7216671

■ תנור חימום אינפרא אדום 5 גופי חימום טרמוסטט בטיחותי 100 ש"ח ב"ב
054-8466850

■ דיאטור 9 צלעות שמור 180 ש"ח ב"ב 054-8412976

■ טרמופורט תקין ובמצב עבודה מצוין 200 ש"ח בלבד
052-7181117

■ 10 פלטות שבת מתאים לקייטינג לגמ"ח 40 ש"ח כ"א
052-7181117

■ אוזניות jbn חדשות + קופסת טעינה דגם tws 220 עם ביטול רעשי רקע ונגד מים ב-200 ש"ח 052-7154435

■ מאורר חדש לתקרה באריזה 4 כפופים 150 ש"ח
052-2786557

■ נגן אנדרואיד כשר עם הרבה אפליקציות + מגן + נרתיק + כבל + אוזניות 330 ש"ח 053-3979323

■ מחשב ניד יד 3 כולל תיק 8g ראם מעבד Is מצלמה ז'וסק ב-499 ש"ח
058-3294323

■ ראטר סלולרי כחדש של חברת link tp עובד עם סים וחשמל שנתים אחריות ב-400 ש"ח 058-3294323

■ שאוב אבק סימנס במצב טוב 150 ש"ח
050-3337530

■ מכשיר פדיקור חשמלי לציפורניים חדש 70 ש"ח
054-8478028

■ מייבש כביסה אינדיס 7 ק"ג 400 ש"ח
052-7175821

■ פאטר לתספורת משומש של חברת ויטק ב-35 ב"ם יהודה 052-7667577

■ אוזניות קשת בוס 700 + בלוטוס חדשות ב-250 ב"ם יהודה 052-7667577

■ סיר נינג'ה לטיגון ללא שמן חדש באריזה 500 ש"ח
050-4167869

■ אוזניות בלוטוס tws של לנובו חדשות 60 ש"ח
053-4543121

■ וופל בלגי + פלטות נוספות כחדש שימוש במוצרי בר"ע חלב 7 ש"ח
055-6777117

■ קלרינט להשכרה 70 לחודש ב"ם יהודה
052-7667577

■ קורקינט חשמלי תקין במצב מעולה 450 ש"ח
050-7806788

■ בטריות לאופניים חשמליות w 36-48 כ-300-400 ש"ח 050-7806788

■ בלון גז קטן 100 052-7126106

■ מטחנת בשר של קנווד הדגם הישן חדש 300 ש"ח
052-7126106

■ מקפיא קטן למכירה כחדש 500 ש"ח
054-8777331

■ מקרר קטן למכירה כחדש 500 ש"ח
054-8777331

ריהוט
■ 2 כרסאות בד צבע חרדל מצב מצוין 700 ש"ח שולחן זכוכית לפינת ישיבה סלונית 90*140, גובה 40, 500 ש"ח
052-7608118

■ יחידת מדפים פתוחים מאיקאה לבן בשילוב זכוכית רוחב מטר גובה 1.75 עומק 36 ש"ח ב"ב
052-7121379

■ כסא לתופים כמו חדש ב-120 ב"ם יהודה
052-7667577

■ מזרון יחיד אורטופדי 160 ש"ח 053-3076507

■ מיטה זוגית + מזרון אורטופדי 250 ש"ח
053-3076507

■ מיטת יחיד מתקפלת + מזרון 160 ש"ח בלבד
053-3076507

■ שידת מגירות החתלה 260 ש"ח 053-3076507

■ פינת אוכל עץ מלא חום כהה 300 כסאות 500 ש"ח
052-7674132

■ מזרון קטן סלוני עץ מלא 250 ש"ח ב"ב 052-3662700

■ ארון ספרים דלת 1 משולב זכוכית 180/40 דקורטיבי 250 ש"ח ב"ב 052-3662700

■ כסא גלגלים גודל נוער בשימוש חצי שנה 500 ש"ח
054-8428616

■ כסא אמבטיה לנכה חדש 300 ש"ח 054-8428616

■ סוסטר 150 052-7126106

■ כסא מנהלים גדול 250 052-7126106

■ מדפי עץ סנדוויץ אדום 35*35 או 45-45 ב-25 ש"ח כ"א 052-7600336

■ כלי בית חדשים בזול וכירים ב-300 053-8238687

■ מיטה כמעט חדש עם ראש מתכוונן 500 ש"ח
053-3076507

■ כורסא איכותית 240 ש"ח בלבד 053-3076507

■ שולחן עץ מלא צבע נוקוד גודל 1.7/90 ש"ח מצוין + 6 כסאות 500 ש"ח + 16-20 054-5339488

■ קערת סולתם מלבנית חדשה אקוריל 26.5 ס"מ + זוג כפות 50 ש"ח 050-4087927

■ תמונה של רבי ישעיהו מקרעטסטר שטורה 85*65 מסגרת מפוארת 400 ש"ח
050-3000052

■ שולחן מרובע לא נפתח 140*140 עץ מלא 400 ש"ח + 8 כסאות ללא ריפוד 40 ש"ח כ"א 050-6990740

■ שידה מגירות איכותית 260 ש"ח 053-3076507

תינוקות
■ עגלת אינגליזנה אמבטיה+ טיולון מצב כמעט חדש מתאים לבן/לבת 054-8527470

■ מובייל ללול עם מנגינות אורות וזבובות לתינוק שילב 150 ש"ח 054-7289931

■ נדנדה חשמלית לתינוק עם מנגינות וכיסא רצפה 350 ש"ח 054-7289931

■ טרמפולינה לתינוק חשמלית מנגנת 80 ש"ח 050-4158480

■ מזחנים לעריסה 30 ש"ח 050-4158480

■ מנשא לתינוק קטן גונגורו 30 ש"ח 050-4158480

■ כסא לרכב 50 ש"ח 050-4158480

■ כסא תינוק קדמי לאופניים 20 ש"ח 054-3177932

■ טיולון איכותי 140 ש"ח 053-3076507

■ מיטת תינוק + מזרון 180 ש"ח בלבד 053-3076507

■ גגון לעגלת בגובה 55 צבע לבן במצב טוב! ב-50 ש"ח 054-8481924

■ שלד עגלה בגובה 5-53 במצב מעולה! ב-250 ש"ח 054-8481924

■ בהזמנת! מיטת תינוק איכותית + מזרון צבע שמנת מצב מצוין 500 ש"ח
050-6990740

■ בהזמנת! עריסת עץ מלידה עד 3 חודשים מצב חדש כולל מזרון 200 ש"ח
050-6990740

■ עגלת תאומים שמורה ונקיה גודל 380 ש"ח ב"ב 054-8418661

■ נעלי בד חדשות סניקס לילד מידה 23 רק 15 ש"ח 058-4843223

■ בהזמנת! עריסת עץ מלידה עד 3 חודשים מצב חדש כולל מזרון 200 ש"ח
050-6990740

■ עגלת מאמס אנד פאפס גינס טיולון בלבד 500 ש"ח
052-7696656

■ תיק החתלה גיטה כחדש צבע גינס מלא תאים 100 ש"ח 054-8476805

■ מיטת תינוק במצב מצוין צבע עץ כולל מזרון 150 ש"ח
052-7148005

■ אמבטיה ורודה סיליקון מתקפלת עם גרליים נפתחות 70 ש"ח 052-7148005

■ עגלת תינוק + טיולון + תוספות רק 200 ש"ח
050-9089110

■ עגלת טיולון בלבד בגובה 55 במצב טוב גגון לבן ב-300 ש"ח 052-7116399

■ טיולון + אמבטיה 180 ש"ח 053-3076507

■ מזרון לעגלה עבה של חברת טק במצב מעולה צבע אדום רק 80 ש"ח
058-4843223

מעוניין למכור נכס? לקנות? להשכיר? מחפש עבודה? קורסים? ייעוץ ועזרה? מחפש צימר לנופש? לוח "מזל וברכה" | הלוח המוכר לציבור החרדי 03-6162228 מזל וברכה הלוח הארצי

03-6162228
מדל וברכה
10 מיליון קוראים

- מחזיקי** מפתחות מארצות רבות 7-10 ש"ח כ"א 052-7600336
- 2 קסדות** כמעט חדשות למבוגר מתאימות לאופניים 50 ש"ח כ"א בב"ב 052-7600336
- עציץ** לבית ולמרוסת עץ פיקוס גובה 1.35 מ' בתוך עציץ מצדפים 100 ש"ח בב"ב 052-7600336
- שמלת** אירוע שחור זהב מידה 14 -ב- 80 ש"ח 052-7600336
- 4 כסאות** כתר לילדים צבע ירוק 30 ש"ח 052-7600336
- מעיל** שלם לתינוק 0-3 חדשים תכלת חדש 45 ש"ח בב"ב 054-8418662
- כרית** עמיקה למיטה/לספה כמעט חדשה 60*60 מתקפלת ב- 50 ש"ח 052-7600336
- ילקוט** ניקו/תרכיז ניקו מתאים לכל הכיפות מצב מעולה 80 ש"ח בב"ב 052-7600336
- עציץ** גדול ירוק מחופה בצדפים 30 ש"ח בב"ב 052-7600336
- תחפושת** מרדכי יהודי תפורה מנד איכותי מתאימה לגיל 4-5 ש"ח בב"ב 052-7600336
- נעלי** קיבוט שחור מידה 39 500 ש"ח 054-8487627
- זווית** דקורטיבית לבנה ממכתב 19 ס"מ ב- 10 ש"ח 052-7600336
- הזרים** סקטים כמעט חדשים מידה 40 צבע לבן כתום ב- 150 ש"ח 052-7654457
- תענובת** לתוכים פינקים וציפורים 1 ק"ג 13 ש"ח 055-6771117
- אופניים** מידה 18 כחדש רק 120 ש"ח 052-7109810
- אופניים** מידה 24 כחדש רק 200 ש"ח 052-7109810
- תמונת** קיר תמינה צביעה לפי מוספרים + מכחולים + צבעים בגודל: 65*50 ש"ח 054-8450494
- 3 פרחים** אדומים גדולים יפים לאגרלט גובה 60 ס"מ 15 ש"ח 052-7600336
- חליפת** ילד מידה 7 דיפלומט אפור כהה מתאימה לגיל 8-9 ש"ח בב"ב 052-7600336
- אוגרים** קטנים 15 ש"ח כ"א 058-3221818
- מכירת** אופניים במבט 150 ש"ח עגלות 250 ש"ח פחי אשפה לבנים 300 ש"ח 052-7149179
- שמלת** אירועים פייטים מידה 1-ב- 400 ש"ח 054-8487627
- יריעת** דשא 1*1.2 ס"מ חדשה 25 ש"ח בב"ב 052-7600336
- בובת** פרווה לילדים גדולה מאוד לא תחפושת 30 ש"ח בב"ב 052-7600336
- אדניות** גדולות ריקות 28*20 ו- 23*18 ש"ח כ"א בב"ב 052-7600336
- 2 שמלות** אירוע בצבע ורוד לילדות מידות 4-12 + בד הארכה 100 ש"ח כ"א בב"ב 052-7600336
- גלגל** אחורי מעצור דיסק 27.5 אינץ עם שמיניות דרוש יישור גלגל 20 ש"ח 054-3177932
- בלוק** פח על פלטת שבת לכל השנה וכן כשר לפסח 40 ש"ח 052-7676856
- ילקוט** לבנים צבע כחול ירוק במצב מצוין 40 ש"ח 052-7676856
- מיחם** חשמלי לשבת 60 כוסות 70 ש"ח 052-7676856
- אופני** הרים הילוכים שלדה אלומיניום במצב מצוין 350 ש"ח 054-2819921
- למסירה** 4 כובעי נשים אלגנטיים ושמורים 050-4087927
- למסירה** 4 חלוקים לנשים מבוגרות!!! m+s במצב מעולה 050-4087927
- למסירה** בית מדרש ישיבה וכי"ב ש"ס טלמן ומסכתות בודדות 050-4149457
- סט** ספרי מאיר עיני ישראל על מון החפץ חיים ו' כרכים חדש! 200 ש"ח בלבד! 050-4158480
- מעיל** לגבר מצב חדש מחות ליבוץ בב"ב בצבע אפור מידה 200 ש"ח בלבד 054-8489508
- 3 קלטות** למקרנצ'יק במצב מצוין כולל מטען ב- 100 ש"ח בלבד 050-4116410
- כובע** פרקש מידה 56 כחדש בקופסת פלסטיק 400 ש"ח 058-3290281
- אופני** ילדים מידה 18/20 אינץ 50 ש"ח 054-3177932
- גלגל** אחורי 14/18/20 אינץ רק גוט 20 ש"ח 054-3177932
- שלדת** ראלי תקינה ללא גלגלים 20 ש"ח 054-3177932
- חבילת** טיטולים למבוגרים חדש באריזה 35 ש"ח 050-7806788
- צידינת** 100 052-7126106
- מזוודה** קטנה 90 ש"ח 052-7126106
- רדיו** דיסק חדש בקופסא 350 ש"ח 054-2819921
- אופניים** לילד לגיל 5 שנים חדשות 200 ש"ח 054-2819921
- 2 תוכנים** זכר ונקבה + כלוב חדש + אוכל 200 ש"ח 058-3292957
- פאל** של מפת ישראל 120 חלקים ב- 23 ש"ח 054-8454536
- משחק** ילדים עט לציור בתלת מימד ב- 50 ש"ח 054-8454536
- מדף** מעוטר מעץ בצבע חום כהה 25*59 רק 45 ש"ח 054-8447306
- שמלה** ורודה חדשה של אג'יל מידה 8 מנוצצת רק 55 ש"ח 054-8447306
- סט** צלחות פורצלן חדש באריזה סגורה יפפה נקנה ב- 350 נמכר ב- 200 054-8447306
- תבנית** נגור מקורית 42.5*36 בשרית/חלבית 25 ש"ח כ"א בב"ב 052-7600336
- תחפושת** דבורה חצאית כנפיים כתר ושביט מתאימה לגיל 15 ש"ח בב"ב 052-7600336
- עציץ** ריק 35*35 ס"מ ב- 20 ש"ח בב"ב 052-7600336
- תחפושת** ליצן אוברול שלם מתאים לגיל 2 15 ש"ח בב"ב 052-7600336
- קורקינט** 3 גלגלים לילדים קטנים גלגלי סיליקון מצוין 60 ש"ח בב"ב 052-7600336
- דיסק** שמע חדש ל"ג בעומר במיון וברמן 7 ש"ח בב"ב 055-6771117
- כיריים** גז לפסח 4 להבות 180 ש"ח בב"ב 052-7600336
- תענובת** לתוכים פינקים וציפורים 1 ק"ג 13 ש"ח 055-6771117
- מציאה!** תוכים 2 ב- 80 ש"ח האכלת יד ב- 85 ש"ח הקודם זוכה 055-6771117
- סיר** חשמלי לבישול כחדש 80 ש"ח 050-9089110
- חכה** לדייג לזיחור 1.8 מ' m + חולר עם חוט בד 150 054-6603346
- מחבת** חשמלי גדול לפסח 70 ש"ח בב"ב 052-7600336
- גלגל** אחורי 20 אינץ אומב 30 ש"ח 054-3177932
- 2 זוגות** אופניים 18 אומב מצב מצוין 150 ש"ח כ"א 053-3124448
- כיר** חרסינה תלוי גודל 40*100 ש"ח 050-6990740
- שלט** גיימינג למשחקים למחשב ולטלפון ולסוגו 150 ש"ח 053-3147379
- לוח** שנה תשפ"ג לפי אופק י"ם 10 ש"ח 053-3147379
- כבל** 20 ס"מ usb במצב מצוין 10 ש"ח 053-3147379
- חכה** לדייג בוד ב- 6 מ' קל מאוד רק 80 ש"ח 054-6603346
- נעליים** מעור חדשות בצבע שחור של חברת ביבי מידה 27/28 רק 80 ש"ח 058-4843223
- נעלי** ספורט חדשות לילד צבע שחור מידה 35 רק 45 ש"ח 058-4843223
- נעלי** בית קרוקס מקורי חדשות בצבע כחול מידה 33/34 רק 80 ש"ח 058-4843223
- נעלי** אלגנט גברים מעור חדשות של קסטרו מידה 44 רק 130 ש"ח 058-4420684
- חולצה** חדשה באריזה!! לבנה לגבר מקלס לזון מידה 16 רק 50 ש"ח 058-4420684
- שטיח** מצב טוב ב- 500 ש"ח אבנר 050-3337530
- מעיל** מידה 4x מצב חדש 150 ש"ח אבנר 050-3337530
- כיריים** גז 3 להבות כחדש 150 ש"ח 052-2786557
- שמלה** מידה 12 חדשה ויפה מקוויטז 200 ש"ח 054-8478028
- שמלה** יפה לאירוע ורוד עתיק 46 350 ש"ח 054-8478028
- ציוד** ללאקוריום פילטרים תאורה משאבות חצץ ועוד 100 ש"ח אבנר 050-5291073
- זוג** תוכנים + כלוב וציוד לתוכים 150 ש"ח דניאל 050-3337530
- 5 בשמים** לגברים מותגים מקוריים 230 ש"ח 058-3233170
- שעון** דונה קארן כחדש לבן ועדין בקופסה מקורית לבן ש"ח במקום 700 058-3233170
- דיסקיות** וסכינים למעבד מזון מגימיקס 40 ש"ח בב"ב 054-8457681
- מזוודה** גלגלים מידות 60*33*20 ש"ח י"ם 054-2633790
- טבק** לגלגול אמבר לוף פאקט ב- 280 ש"ח 054-8486813
- משחקי** ילדים החל מ- 10 ש"ח 052-7126106
- למסירה** 2 גורים 20 ש"ח כ"א 050-4135002
- סט** רמב"ם עם פירוש שם טוב לרי"ח כסלו 100 ש"ח 050-4177726
- שעון** ג'י שוק חדש נגד מים ושריטות איכותי וחזק 159 ש"ח 054-6754792
- חבילת** טיטולים למבוגרים חדש באריזה 50 ש"ח 050-7806788
- אופני** ילדים 18 אינץ חסר 2 צמיגים ו- 2 פנמימות 5 ש"ח 054-3177932
- אופני** הילוכים מתקפלות 150 ש"ח 054-3177932
- גלגל** קדמי 29 אינץ נשלף + צמוג ופנמימות מעצור דיסק כחדש 300 ש"ח 054-3177932
- כובע** רוצ' חתנים מידה 52 חדש 500 ש"ח 054-7289931
- אופני** הרים הילוכים במצב מצוין 350 ש"ח 054-2819921
- שעון** יד לגבר לנער במצב חדש 350 ש"ח 054-2819921
- עוז והדר** סנהדרין כחדשה עם כריכה אדומה 75 ש"ח 058-3233170
- שמלת** ערב מידה 34 ורוד עתיק ונעליים 350 ש"ח 058-3233170
- שעון** guess באריזה מהודרת כסוף ומשובץ 250 ש"ח במקום 700 058-3233170

כללי

למכירה 2 ג'קטים: ג'קט פרווה אמיתי (מינק) בצבע קרם מידה 42 כחדש וג'קט פרווה אמיתי שחור (ברויטשוונס) מידה 44 כחדש 054-8460500

למכירה סיגריות פרלמנט גאורגי (ברמה של ישראל) 250 ש"ח לפאקט 27 ש"ח לקופסא 053-3157136

מכירה אחרונה!! סיגריות פרלמנט גאורגי ברמה גבוהה מאוד!! המלאי הולך ואוזל במחיר מציאה!! מחיר נמוך פי שניים מישראל לפרטים: 053-3157136

גלגל אחורי מעצור דיסק 27.5 אינץ עם שמיניות דרוש יישור גלגל 20 ש"ח 054-3177932

גמרות דפוס וילנא תרע"ב 30 ש"ח כ"א 054-8478897

ש"ע יו"ד דפוס ג"כ 200 ש"ח 054-8478897

נעלי עור שחור חדש מידה 39 ב- 35 ש"ח 052-7110779

נעלי בד שחור לבן לנשים סירה חדש מידה 40-41 15 ש"ח 052-7110779

נעלי ספורט כחול לבן חדש באריזה מידה 21 50 ש"ח 03-5782467

כובע סמט חסידי במצב טוב מידה 58 ב- 150 ש"ח 052-7110779

חליפת בנים 3 חלקים לבגשה פעם אחת לגיל 11 תוצ"ח 80 ש"ח 052-7110779

כיר חרסינה תלוי גודל 40*100 ש"ח 050-6990740

משחקי ילדים החל מ- 10 ש"ח 052-7126106

מגילת אסתר ספרדית על קלף 200 ש"ח 050-6651365

חבילת טיטולים למבוגרים חדש באריזה 35 ש"ח 050-7806788

חג פסח
כנשר ושמחה!
 בית ישראל

מדל וברכה

חירום

- משטרה 100
- מגן חוד אדום 101
- הצלה 1221
- מכבי אש 102
- המוקד העירוני 106
- חברת חשמל 103
- יד שרה - שיקום החולה 03-6817222, 02-6444444, 04-8381704
- האגודה למלחמה בסרטן: טלמידע: 1-800-599995, טלתיאון: 1-800-200444
- מוקד חירום לקבלת פקדים לאוכלוסיות החרשים ולקויי שמיעה פקס: 8530161-04, 03, 5216445, 100-600-800-1, 101-500-800-1
- קו פתוח לקשישים - מידע ויעוץ לגבי זכויות 14:00-17:00 ל 02-6521218
- עזר מציון - מוקד רופא חירום שבת בני ברק: 03-5742742 ירושלים: 02-5002111
- ידידי נפש עזר מציון - קו ארצי לתמיכה נפשית 1-800-30-30-12
- ליב שומע - יעוץ חינוכי מקצועי ודיסקרטי מיום א-ה 21:00-23:00 03-6145033 1599-50-32-32
- מרכז הסיוע לנשים דתיות - מוטבחות 02-6730002
- אנוש - קו למשפחות נפגעי נפש מיום א, ו, בין השעות 03-5400672 19:00-22:00
- מוקד ינ"ר - יעוץ נישואין ראשוני המוקד הארצי ההתנדבותי ליעוץ זוגי אישי ומשפחתי א-ה 10:00-18:00 02-6321600
- "שמע בני" המרכז להכוונה וחינוך ימים א' ג' ה' 20:30-22:30 בערב 02-6511613
- משגב המרכז להפניות והתאמת מומחים לבריאות הנפש טל: 02-5808008 ביפר: 03-6105404

דחשות סייעות/גננות

למעון בגבול ר"ג-ב"ב, צוות חרדי, 2 תחנות אחרי עיריית ב"ב, ש"ח לשעה 43-55 054-8507450

למעון מקסים בהדר יוסף (מול הלונה פארק) דרושה מטפלת תינוקות, ש"ח לשעה 45 054-7708715

מאבטחים למוסדות חינוך, עבר ללא דופי, תנאים טובים, רישיון נשק ע"ח החברה 050-2022488

דחש נהג א.ז.צ. לעבודה, מאזור ב"ב 050-4142211

למשרד בב"ב דרושה מזכירה/פחייקטורית להובלת תהליכים ארגוניים, שכן גבוה, נסיון ורישיון חובה lilachmaman80@gmail.com

לקהילה בחו"ל בחורים יר"ש להשלמת מינינים ולהשגחת כשרות ל-3 חודשים 052-7616639 להתקשר 14:00-20:00

למפעל זמכית דרושה גרפיקאית עם ידע בציוור, באזור צומת גרה 050-8556679

דרושות מטפלות למעון יום/לצהרון למשרה מלאה/חלקית, במרכז בני ברק, תנאים מצוינים למתאימה 054-4842065

מחפשים עבודה? יותר מ-6,000 משרות פנויות בכל התחומים. גלאט ג'ובס. לוח הדחשים הדתי-חרדי מס' 1. לצפיה במשרות ולהרשמה: www.glatjobs.co.il 073-7055666

דושיים

לפי חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, כל מודעה בעיתון זה שיש בה משרה מוצעת או תוארה להכשרה מקצועית או הודעה בדבר שלוחה-מתייחסת לשני המינים הודעה זו מהווה חלק מלשון כל המודעות הנ"ל המתפרסמות בעיתון זה.

לגן פרטי במרכז העיר פ"ת דרושה גננת למ"מ עד השעה 15:13, שכר נאה למתאימה לפרטים 050-7691234

למעון פרטי בגבעת שמואל דרושה מטפלת למשרה מלאה/חלקית לפרטים ניקול 050-7250631

דרושה עובדת ניקיון למועצה הדתית ת"א מחלקת מקואות שעות ערב/בוקר פרטים: 03-6938954

קו עיתונות

השבתונים המקומיים המובילה והגדולה באיבור החרדי

דרוש/ה מנהלת חשבונות

סוג 3

- שנתיים ניסיון לפחות שליטה בחשבונות חלונות חובה
- לקוחות, ספקים, גביה
- יכולת אירגונית, שידוריות ומקצועיות
- שעות עבודה 9:00-16:00
- עבודה בסניף המרכזי בבני ברק

קול העיר בני ברק נא לציין משרה 203

קו"ח לפקס: 03-5796645

או לאי מייל: sari@kav-itonut.co.il

קונה ספרי קודש ישנים וכן מכתבים מקוריים מגדולי ישראל. תשלום גבוה!

0527674348

לרשת מקומונים גדולה ומוכרת דרושים/ות סוכני מכירות ללוח מדל וברכה

עבודה טלפונית

סביבת עבודה נעימה ונוחה

שעות עבודה: 2:30-9:30

קו"ח למייל: luach@kav-itonut.co.il

דרוש/ה מעצב/ת ארט דירקטור/ת לניהול סטודיו והפקה

- התפקיד דרוש גיבוש קונספט, עיצוב קריאטיבי וניהול צוות
- ניסיון בניהול סטודיו - חובה
- ניסיון בניהול סטודיו במשרדי פרסום - יתרון משמעותי
- ניסיון של 3 שנים כמעצב/ת בכיר/ה
- ניסיון בעיצוב דיגיטל - יתרון משמעותי
- יכולת ניהול צוות והכרה עם עולם הדפוס
- יחסי אנוש מצוינים - חובה

העבודה בבני ברק

קו"ח ותיק עבודות למייל: yair@kav-itonut.co.il

לחברת הפצה

דרוש נהג משאית עם ניסיון מאזור המרכז, רישיון עד 15 טון, נכונות לעבודה גם בשעות לא שגרתיות תנאים מעולים למתאימים

050-6499974

למשרד עו"ד

העוסק בתחומי הליגיטציה האזרחית ודיני עבודה

דרוש/ה עו"ד

היקף משרה: מלאה +שעות נוספות לפי הצורך

דרישות התפקיד:

- ראש גדול
- יכולת ניסוח מצוינת
- יכולת עבודה עצמאית

המשרד ממוקם בסניף 1. משרה זו פונה לנשים וגברים כאחד.

דוא"ל: gitty.katsirlaw@gmail.com

תחבורה

- אוטובוסים - מודיעין אגד: 03-6948888 מודיעין דן: 03-6394444 * 2060
- רכבת ישראל - סלולרי 04-8564444, 03-6117000 * 5770
- זמני נחיתת מטוסים: עברית: 03-9723333 אנגלית: 03-9723344

באזור גוש דן דרוש נהג אוטובוס/א.צ.ז. נהג ציבורי זעיר למשרה מלאה / חלקית 053-9811-201

דרושים עובדים לחלוקת עלונים ועיתונים בתיבות הדואר והדבקת מודעות בב"ב רצוי עם רכב, העבודה בשעות גמישות, שכר הולם

050-6499974

דרוש/ה גרפיקאית

חרוצה ובעלת/ת מעוף

דרישות התפקיד:

- שליטה בתוכנות: InDesign, illustrator, Photoshop
- הכרה בעולם הדפוס
- יתרון: רקע בעיתונים ועיצוב מודעות מסחריות
- עבודה במשרה מלאה • זמינות מיידית

קו"ח ותיק עבודות למייל: shlomi@kav-itonut.co.il

דרוש/ה מעצב/ת

חרוצה ובעלת/ת מעוף

דרישות התפקיד:

- שליטה בתוכנות: InDesign, illustrator, Photoshop
- הכרה בעולם הדפוס
- יתרון: רקע בעיתונים ועיצוב מודעות מסחריות
- עבודה במשרה מלאה • זמינות מיידית

קו"ח ותיק עבודות למייל: shlomi@kav-itonut.co.il

דרוש/ה מנהלת/ת סטודיו

בעלת/ת יכולות ניהול מוכחות, קריאטיביות ואהבה לעיצוב ותקשורת

דרישות התפקיד:

- שליטה בתוכנות: InDesign, illustrator, Photoshop
- נסיון של שנתיים לפחות בניהול סטודיו
- יתרון: רקע בעיתונים ועיצוב מודעות מסחריות
- עבודה במשרה מלאה • זמינות מיידית

קו"ח ותיק עבודות למייל: shlomi@kav-itonut.co.il

לחברה מובילה בתחומה:

דרוש/ה מנהלת/ת תיקי לקוחות

לעבודה מול לקוחות אסטרטגיים

ניהול מו"מ מול לקוחות עסקיים | מכירת שטחי פרסום ניהול לקוחות קיימים והגדלת תיקי לקוחות

דרישות: ניסיון במכירות - חובה | יכולת ניהול משא ומתן ניסיון בניהול תיקי לקוחות - חובה | יחסי אנוש מצוינים - חובה

קו"ח למייל: yair@kav-itonut.co.il

עם למעלה מ-280 מוצרי תנובה
הכשרים לפסח למהדרין

יש
מזה
לאכול
בפסח

תנובה מאחלת חג של שמחה, חירות ואחדות
ומזמינה אתכם ליהנות ביחד עם כל המשפחה,
ממגוון מוצריה האהובים והאיכותיים.

למהדרין בפסח יש תנובה